Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Årsredovisning 2018

Årsredovisning 2018

© Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

Foto omslag: Pavel Koubek, European Union 2018
Produktion: Advant
Tryck: DanagårdLiTHO

Publikationsnummer: MSB1357 - februari 2019
ISBN: 978-91-7383-924-2

Förord

Ett antal större händelser har präglat verksamhetsåret 2018:

- Extrema väder. Vårens översvämningar i framförallt Dalarna följdes av den varmaste sommaren på mycket länge. Som en följd av torkan uppstod exceptionellt höga brandriskvärden redan i mitten av juni. De många svårsläckta skogsbränderna i juli månad krävde en kraftsamling av hela det svenska samhället, även av MSB.
- Valet 2018. MSB i nära samverkan med andra berörda myndigheter har vidtagit åtgärder för att förebygga försök till informationspåverkan och desinformation som skulle kunna störa valprocessen och den efterföljande regeringsbildningen. MSB bedriver omvärldsbevakning och analys för att identifiera och möta sådana försök.
- Ökat tempo i totalförsvarsplaneringen som påverkar nästan all verksamhet i myndigheten.
- Arbetet med broschyren Om krisen eller kriget kommer som delades ut till alla hushåll i anslutning till Krisberedskapsveckan i slutet av maj 2018.
- Implementeringen av NIS-direktivet och den vidgade it-incidentrapporteringen.

Under året har MSB tecknat ett avtal som innebär att Sverige genom MSB kommer att ansvara för EU:s lager för förstärkningsresurser, och praktiska förberedelser för den uppgiften har vidtagits. Det är frukten av ett långvarigt arbete och ett förtroende för MSB:s kapacitet att sköta logistik och förstärkningsresurser.

MSB har ett brett uppdrag och en tydlig expertroll inom en rad områden, och verksamheten har breddats sedan starten 2009. Det mångfacetterade uppdraget gör att myndigheten behöver förstärka kommunikationsarbetet och tydliggöra uppdraget för att underlätta för dem vi möter, de vi är satta att stödja.

Tillsammans i ledningsgruppen och i chefsgruppen har vi därför under året mejslat fram grunddragen i en delvis förändrad organisation som kommer att formas under inledningen av 2019. Hur det gick återkommer vi till i nästa årsredovisning – och det kommer att påverka hur vi då redovisar myndighetens arbete.

Min bedömning av 2018 års verksamhet är att MSB levererat det vi ska och svarat mot förväntningarna i det skarpa läge som uppstod vid bränderna under den heta sommaren.

Erfarenheterna från sommaren 2018 har vi använt för att bygga det svenska krisberedskapssystemet mer robust inför framtida samhällspåfrestningar.

Stockholm, 19 februari 2019

Dan Eliasson
Generaldirektör

Innehåll

6 Sammanfattning

9 Kort om MSB
9 Verksamhetsindelning
9 Samhällets förmåga att förebygga olyckor, kriser och krig
10 Samhällets förmåga att hantera olyckor, kriser och krig
10 Generell utveckling av samhällsskydd och beredskap
11 Prestationstyper
11 Kostnader och intäkter för övergripande förmågor och prestationstyper
13 Totala kostnader och intäkter
14 Totala kostnader fördelade på prestationstyp
15 Läsanvisning

17 Förebygga olyckor, kriser och krig
17 Brand- och olycksförebyggande arbete
17 Beslutsunderlag och kunskapsförmedling
21 Bidragsgivning
21 Förberedande operativt arbete
22 Tillsyn
22 Utbildning
22 Återrapportering nr 6 enligt regleringsbrevet
27 Återrapportering nr 10 enligt regleringsbrevet
28 Kostnader Brand- och olycksförebyggande arbete
29 Kontinuitet i samhällsviktig verksamhet
29 Beslutsunderlag och kunskapsförmedling
30 Bidragsgivning
30 Kostnader Kontinuitet i samhällsviktig verksamhet
31 Hantera farliga ämnen
31 Beslutsunderlag och kunskapsförmedling
31 Författningsarbete
32 Tillståndsgivning
32 Tillsyn
33 Kostnader Hantera farliga ämnen
34 Hantera information säkert
34 Stödjande och styrande
35 Beslutsunderlag och kunskapsförmedling
37 Återrapportering nr 4 Informationssäkerhet
39 Kostnader Hantera information säkert

41 Hantera olyckor, kriser och krig
41 Genomföra räddningsinsatser
41 Metod- och teknikstöd
44 Beslutsunderlag och kunskapsförmedling
45 Insatser och incidenthantering
48 Förberedelse för MSB:s operativa arbete
49 Tillsyn
50 Bidragsgivning
50 Utbildning
55 Kostnader för Genomföra räddningsinsatser
56 Agera samordnat
56 Samordning
58 Metod- och teknikstöd

60 Bidragsgivning
61 Utbildning
61 Övning
63 Beslutsunderlag och kunskapsförmedling
64 Förberedelse för MSB:s operativa arbete
65 Insatser och incidenthantering
70 Stödjande och styrande arbete
70 Återrapportering nr 3 enligt regleringsbrevet
74 Återrapportering nr 12 enligt regleringsbrevet
75 Kostnader Agera samordnat vid händelser
76 Stöd till Försvarsmakten
76 Beslutsunderlag och kunskapsförmedling
77 Samordning
77 Kostnader Stöd till Försvarsmakten

79 Generell utveckling av samhällsskydd och beredskap
79 Samordning
80 Beslutsunderlag och kunskapsförmedling
83 Bidragsgivning
84 Utbildning
84 Stödjande och styrande arbete
85 Kostnader Generell utveckling av samhällsskydd och beredskap

87 Särskild återrapportering
87 Återrapportering 1 ökad kvalitet och effektivitet
88 Återrapportering nr 2 enligt regleringsbrevet
92 Återrapportering 7 kollektivavtalsenliga villkor för upphandlingar
92 Kompetensförsörjning
92 Rekrytering
93 Kompetensförsörjning
94 Sjukfrånvaro
95 Jämställdhetsintegrering
97 MSB:s miljöarbete
97 Miljörevision enligt ISO 14001:2015
98 Redovisning av regeringsuppdrag (M2015/2633/Mm) Uppdrag att analysera hur myndigheten ska verka för att nå miljömålen
100 Investeringsplan
101 Avgiftsbelagd verksamhet
102 Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras
103 Avgiftsbelagd verksamhet där avgiftsintäkterna inte disponeras

105 Finansiell redovisning
105 Resultaträkning
106 Balansräkning
108 Anslagsredovisning
110 Bemyndiganderedovisning
111 Finansieringsanalys
113 Noter till resultaträkning, balansräkning, anslagsredovisning, bemyndiganderedovisning och finansieringsanalys
132 Sammanställning över väsentliga uppgifter

134 Intern styrning och kontroll
134 Bedömning av den interna styrningen och kontrollen 2018

136 Bilaga 1

Sammanfattning

Sommaren 2018 blev den varmaste på många år, vilket skapade en exceptionellt hög brandrisk i hela landet. Den övergripande slutsatsen efter sommarens skogsbränder är ändå att systemet i stort bestod provet. De viktigaste lärdomarna som berör MSB:

- Det behövs mer resurser. Det behövs fler som kan arbeta med räddningstjänst och skogsbrandsläckning vilket kräver rekrytering och utbildning. Det behövs också exempelvis slang, fordon, skogsbrandsdepåer, kapacitet att snabbt återställa utrustning och flygande resurser för skogsbrandsbekämpning.
- Det behövs ett systematiskt gemensamt ansvarstagande kring skogsbrandsbekämpning från luften och för ledning av komplexa insatser.
- De EU-gemensamma resurserna för skogsbrandsbekämpning behöver förstärkas.
- Det behövs en ny säker, gemensam kommunikationslösning som ska användas av aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar och som kan möta behovet av överföring av data såsom film, kartor och bilder.

En effekt av de svårsläckta skogsbränderna är att förändringstrycket ökat inom kommunal räddningstjänst och i krisberedskapssystemet. MSB har en levande dialog med räddningstjänsterna bland annat via Räddningstjänstrådet. Allt fler räddningstjänster samordnar och klustrar sig och deltar i utvecklingen av ett enhetligt ledningssystem för kommunal räddningstjänst.

De nya Grib-utbildningarna (grundutbildning för räddningstjänstpersonal i beredskap) kom igång som planerat under 2018 på tio platser i landet.

I den särskilda organisation som hanterade skogsbränder och torka ingick totalt 220 av MSB:s medarbetare, plus ytterligare 50 personer från andra myndigheter, aktörer och frivilligorganisationer. En sådan kraftsamling påverkar myndighetens övriga arbete under resten av året.

Det pågår ett utvecklingsarbete i nära dialog med de frivilliga försvarsorganisationerna i syfte att utveckla förmågan att ta stöd av frivilliga redan i planeringen för att hantera olyckor och kriser, samt höjd beredskap.

Arbetet med totalförsvarsplaneringen fortsätter. Årets nationella risk- och förmågebedömning (NRFB) visar att samhällets förmåga inom krisberedskap och civilt försvar har stärkts. Under 2018 har alla bevakningsansvariga myndigheter krigsplacerat sin personal, till stöd för det arbetet har MSB tagit fram en vägledning om krigsplacering och krigsorganisation.

Utdelningen av broschyren ”Om krisen eller kriget kommer” till 4,8 miljoner hushåll uppmärksammades långt utanför Sveriges gränser. Uppföljande mätningar visar ett positivt gensvar. Intresset för kampanjen Krisberedskapsveckan har ökat. Under 2018 har MSB tillsammans med kommunerna även satsat på kampanjmaterial riktat till landets högstadieelever.

Övningarna NISÖ18 och SAMÖ18 genomfördes som en del av förberedelserna inför Totalförsvarsövningen TFÖ2020.

Hösten 2018 skrev MSB en ny överenskommelse med SKL som gäller kommuner, regioner och landstings arbete med krisberedskap – och några månader tidigare skrevs en överenskommelse som gäller civilt försvar. I de två överenskommelserna regleras även hur MSB och länsstyrelserna ska stödja kommuner, regioner och landsting i arbetet.

Inför valet 2018 har MSB tillsammans med andra myndigheter arbetat för att öka medvetenheten om hur man kan identifiera och möta informationspåverkan. Till sommaren gavs en handbok i ämnet ut. MSB har omvärldsbevakning dygnet runt för att snabbt kunna identifiera och möta försök till informationspåverkan.

Cybersäkerheten behöver öka. Föreskrifter, rutiner och verktyg för att kunna ta emot och bearbeta incidentrapporter enligt NIS har utvecklats under året. På informationssäkerhet.se finns uppdaterade vägledningar och metodstöd för myndigheter, företag och organisationer oavsett storlek, och en särskild vägledning riktar sig till småföretag. Kampanjen TÄNK SÄKERT – skydda din viktigaste information! riktad till allmänhet och småföretag genomfördes i oktober i samarbete med bland annat Polisen och Verksamt.se m.fl. Kampanjen väckte intresse och det finns en mottaglighet för dessa frågor att bygga vidare på i framtida kampanjer.

MSB fick under 2018 i uppdrag av regeringen att vara sammanhållande i arbetet att tillsammans med övriga myndigheter inom Samverkansgruppen för informationssäkerhet (SAMFI) ta fram en samlad handlingsplan utifrån målen i Nationell strategi för samhällets informations- och cybersäkerhet.

Ny organisation

I januari 2018 inrättades en särskild avdelning för cybersäkerhet och skydd av samhällsviktig verksamhet. Våren 2018 påbörjades ett arbete i chefsgruppen, att få till en mer tydlig och sammanhållen organisation i hela myndigheten, i syfte att underlätta mötet med omvärlden.

Beslutet kommer att leda till att MSB under 2019 samlar sakfrågorna i fyra avdelningar; avdelningen för räddningstjänst och olycksförebyggande, operativa avdelningen, avdelningen för cybersäkerhet och säkra kommunikationer, samt avdelningen för krisberedskap och civilt försvar. Beslut fattades i december 2018 om en kommunikationsavdelning.

MSB kommer även ta fram en ny modell för redovisning, som speglar myndighetens ambition att tydliggöra gjorda leveranser.

I juli flyttade MSB till ett nytt aktivitetsbaserat kontor i Karlstad, och påbörjade arbetet att skapa motsvarande förutsättningar för ett nytt kontor i Stockholm (Solna). Åtgärderna syftar till att skapa en god arbetsmiljö och utveckla arbetsformerna, men effektiviserar även ytanvändningen.

Kort om MSB

Kort om MSB

MSB har till uppgift att utveckla samhällets förmåga att förebygga och hantera olyckor och kriser. Arbetet görs tillsammans med många andra aktörer – kommuner, landsting, myndigheter, organisationer och företag, nationellt och i andra länder. När en allvarlig olycka eller kris inträffar ger MSB stöd till de som är ansvariga och driver den aktörsgemensamma hanteringen. Det operativa arbetet med att hantera samhällsstörningar bör vara sammanhållet i hela hotskalan, från fredstida kriser till krigsfara och krig. Förordningen (2008:1002) med instruktion för MSB har, från och med den 1 oktober 2018, förtydligats såvitt avser myndighetens övergripande ansvar och roll inom det civila försvaret, utbildnings- och övningsverksamhet inom civilt försvar, planering av det civila försvaret, och samordning och stöd vid höjd beredskap. MSB ska också se till att samhället lär sig av det som inträffat. Myndigheten har även ett brett uppdrag inom EU- och internationellt samarbete.

Verksamhetsindelning

Baserat på myndighetens instruktion är MSB:s verksamhet indelad enligt nedan, vilket även är grunden för redovisningen i årsredovisningen.

Samhällets förmåga att förebygga olyckor, kriser och krig

Brand- och olycksförebyggande arbete

MSB:s arbete inom det brand- och olycksförebyggande området bidrar till att minska antalet bränder och olyckor med konsekvenser för liv, hälsa, egendom och miljö. I arbetet ingår även att på olika sätt stödja aktörer att förbereda sig för de utmaningar som ett förändrat klimat kan föra med sig, nationellt såväl som internationellt. Läs mer om våra resultat för 2018 **på sidan 17**.

Kontinuitet i samhällsviktig verksamhet

Skydd av samhällsviktig verksamhet är viktigt för att samhället ska fungera i fred och för att viktiga samhällsfunktioner ska kunna upprätthållas under höjd beredskap. MSB:s arbete inom området bidrar till att samhällsviktig verksamhet kan motstå och återhämta sig från störningar inklusive väpnat angrepp. Läs mer om våra resultat för 2018 **på sidan 29**.

Hantera farliga ämnen

MSB:s arbete inom området bidrar till att antalet olyckor med farliga ämnen är fortsatt lågt och att möjligheterna för att tillverka explosiva ämnen i hemmiljö är kraftigt begränsade. MSB utfärdar föreskrifter, följer upp att lagar och regler följs samt sprider information som bidrar till en säkrare hantering av farliga ämnen. Läs mer om våra resultat för 2018 **på sidan 31**.

Hantera information säkert

MSB främjar ett systematiskt långsiktigt arbete med informationssäkerhet på alla nivåer i samhället. I det ingår att verka för att informationssäkerhet blir en integrerad del i arbetet med att skapa kontinuitet i samhällsviktig verksamhet. Läs mer om våra resultat för 2018 **på sidan 34**.

Samhällets förmåga att hantera olyckor, kriser och krig

Genomföra räddningsinsatser

MSB:s arbete inom området bidrar till att räddningsinsatser bedrivs mer effektivt och att konsekvenserna för liv, hälsa, egendom och miljö begränsas. I arbetet ingår att ta fram kvalitetssäkrade metoder och teknik som kan användas vid räddningsinsatser men också att verka för att ansvariga aktörer samutnyttjar sina resurser. Läs mer om våra resultat för 2018 **på sidan 41**.

Agera samordnat vid händelser

MSB:s arbete bidrar till att berörda aktörer agerar samordnat så att samhällets samlade resurser används effektivt och konsekvenserna av händelser begränsas. I arbetet ingår både att förbereda aktörerna för att hantera händelser och att stödja aktörerna när händelser väl inträffat. Läs mer om våra resultat för 2018 **på sidan 56**.

Stödja Försvarsmakten vid höjd beredskap

MSB:s arbete inom området bidrar till att civila aktörer snabbt, samordnat och effektivt kan stödja Försvarsmakten vid höjd beredskap. I detta ingår att vara pådrivande för att samhällets aktörer planerar för att möta Försvarsmaktens behov. Läs mer om våra resultat för 2018 **på sidan 76**.

Generell utveckling av samhällsskydd och beredskap

MSB:s arbete inom området bidrar till att skapa en ökad systematik i arbetet med samhällsskydd och beredskap och att ge en samlad bild av risker och sårbarheter i samhället som underlag för beslut om åtgärder. MSB utvecklar även former för samverkan mellan ansvariga aktörer. Läs mer om våra resultat för 2018 **på sidan 78**.

Prestationstyper

MSB påverkar förmåga inom samhällsskydd och beredskap genom lagar och regler, ekonomiska styrmedel och kunskapsstyrning. De förmågor som verksamheten redovisas i är uppdelad i följande prestationstyper:

- författningsarbete
- tillståndsgivning
- tillsyn
- bidragsgivning
- utbildning
- övning
- metod- och teknikstöd
- beslutsunderlag och kunskapsförmedling
- samordning
- insatser och incidenthantering
- förberedelse för MSB:s operativa arbete
- stödjande och styrande arbete

Under respektive förmåga redovisas väsentlig verksamhet uppdelad på dessa prestationstyper. I vissa fall där verksamhet är uppdelad på flera förmågor och prestationstyper redovisas den samlat för att underlätta för läsaren.

Kostnader och intäkter för övergripande förmågor och prestationstyper

MSB:s totala kostnader (inklusive transfereringar) uppgår till cirka 3,7 miljarder 2018 och finansieras huvudsakligen med anslag.

Intäkter 2018

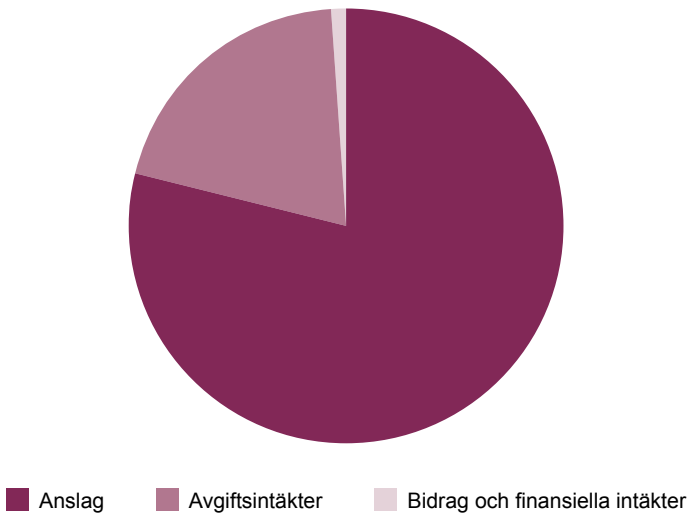

Myndighetens verksamhet finansieras till 79 procent med anslag (75 procent 2017) och 20 procent med avgiftsintäkter (24 procent 2017). Övriga intäkter avser intäkter av bidrag och finansiella intäkter vilka svarar för 1 procent av de totala intäkterna.

Kostnader 2018

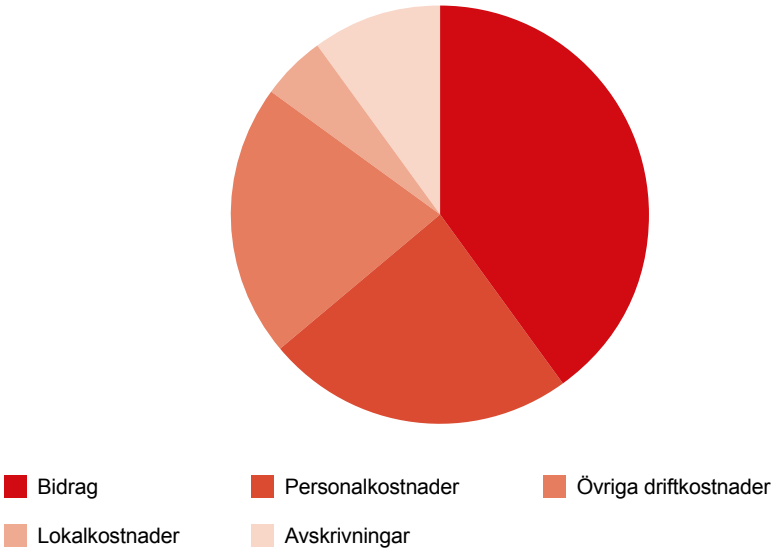

Kostnader och transfereringar består till 40 procent av bidrag som betalas ut till andra aktörer (36 procent 2017), 24 procent till personalkostnader (26 procent 2017), 21 procent övriga driftkostnader (22 procent 2017), 5 procent i lokalkostnader (5 procent 2017) och 10 procent avser avskrivningar (11 procent 2017).

Enligt förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag ska verksamhetens totala kostnader och intäkter fördelas enligt en indelning som myndigheten bestämmer, om inte regeringen beslutat annat. Intäkterna ska specificeras på intäkter av anslag och övriga intäkter. MSB har sedan tidigare valt att särredovisa intäkter från avgiftsbelagd verksamhet. Transfereringar särredovisas både på intäkts- och kostnadssidan. I förekommande fall särredovisas även uppbörd (redovisning mot inkomsttitel). Utifrån verksamhetens indelning fördelar sig kostnaderna och intäkterna enligt tabellen nedan.

Kostnader och intäkter, inklusive myndighetsgemensamma kostnader och intäkter, redovisas samlat i tabellform nedan. De myndighetsgemensamma kostnaderna har fördelats till respektive förmåga i proportion till dess andel av de totala kostnaderna. Beräkningen har gjorts utifrån verksamhetens kostnader exklusive transfereringar (produktionskostnad). Motsvarande gäller för de myndighetsgemensamma intäkterna. Samma princip för fördelning av myndighetsgemensamma kostnader gäller även för kostnader per prestationstyp.

MSB:s totala kostnader har ökat med ca 550 mnkr jämfört med 2017. En stor del av ökningen kan hänföras till verksamhet där MSB lämnar bidrag (transfereringar) men även till att personalkostnaderna ökat. Den ökade anslagstilldelningen till MSB för främst arbetet med civilt försvar har inneburit att antalet anställda har ökat.

Med anledning av de omfattande skogsbränderna 2018 har MSB betalat ut stora ersättningar från anslag 2:3 ap.2 Ersättning för räddningstjänst m.m. Av det totala anslagsutfallet på 353 mnkr är 293 mnkr redovisat som bidrag (transfereringar) och 60 mnkr som verksamhetskostnader. För 2017 uppgick bidragsutbetalningarna endast till 13 mnkr. Se vidare inledning till den finansiella delen vad gäller redovisningsprinciper för utbetalningarna 2018. Detta förklarar större delen av ökningen av transfereringar och kostnader inom Förmåga att hantera olyckor,

kriser och krig. En annan förklaring till ökningen av transfereringar inom förmågan är stora ersättningar till länsstyrelserna avseende bevakning med skogsbrandflyg. Ytterligare en förklaring till ökade kostnader är större anskaffningar av förstärkningsresurser jämfört med 2017 och att personalkostnaderna ökat på grund av ökat antal anställda. Ökningen av personalkostnader beror även på ökad anslagstilldelning för anslag 1:1 ap.41 Internationell civil krishantering, där merparten avser finansiering av kostnader för personella resurser på olika insatser.

Ökningen av kostnader inom Förmåga att förebygga, olyckor, kriser och krig är bl.a. hänförligt till kostnader i samband med att ta fram broschyren ”Om krisen eller kriget kommer”. Ökningen beror också på ökade personalkostnader på grund av ökat antal anställda.

Under året har ytterligare medel avseende arbete med det civila försvaret som fördelas till kommuner och landsting tillförts anslag 2:4 ap.5 Krisberedskap. Detta förklarar ökningen av transfereringar inom Stöd till förmågeutveckling. Ökningen av kostnader inom förmågan beror framför allt på ökade personalkostnader på grund av ökat antal anställda.

Totala kostnader och intäkter

Belopp i tkr		2018		2017		2016	
Övergripande förmåga		Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader
Förmåga att förebygga olyckor, kriser och krig	Intäkter anslag	269 451		235 382		218 923	
	Intäkter uppdragsverksamhet	23 579		16 415		12 886	
	Övriga intäkter	2 634		4 594		3 440	
	Summa verksamhetsutfall	**295 664**	**315 019**	**256 391**	**276 156**	**235 249**	**252 060**
	Transfereringar	**185 848**	**185 848**	**180 651**	**180 651**	**143 354**	**143 354**
Förmåga att hantera olyckor, kriser och krig	Intäkter anslag	1 016 701		831 161		775 317	
	Intäkter uppdragsverksamhet	685 976		697 128		632 781	
	Övriga intäkter	14 267		13 505		20 840	
	Summa verksamhetsutfall	**1 716 944**	**1 756 726**	**1 541 794**	**1 592 461**	**1 428 938**	**1 460 146**
	Transfereringar	**469 076**	**469 076**	**148 525**	**148 525**	**143 805**	**143 581**
Stöd till förmågeutvecklingen	Intäkter anslag	138 196		130 745		148 559	
	Intäkter uppdragsverksamhet	27 541		28 836		29 256	
	Övriga intäkter	6 156		7 327		1 816	
	Summa verksamhetsutfall	**171 893**	**172 460**	**166 908**	**167 249**	**179 631**	**172 503**
	Transfereringar	**825 304**	**825 304**	**806 933**	**810 872**	**700 645**	**692 625**
Totala intäkter och kostnader		**3 664 729**	**3 724 433**	**3 101 202**	**3 175 914**	**2 831 622**	**2 864 269**

Totala kostnader fördelade på prestationstyp

Belopp i tkr	2018	2017	2016
Författningsarbete	23 254	19 086	18 620
Tillståndsgivning	5 255	5 181	5 258
Tillsyn	20 717	18 771	18 634
Bidragsgivning	1 459 175	1 070 394	883 763
Utbildning	317 576	296 098	268 260
Övning	41 684	32 482	27 691
Metod- och teknikstöd	796 988	780 707	717 345
Beslutsunderlag och kunskapsförmedling	381 375	325 184	334 760
Samordning	141 616	122 718	132 154
Insatser och incidenthantering	170 236	191 428	169 043
Förberedelse till MSB:s operativa arbete	293 626	248 235	226 112
Stödjande och styrande arbete	72 931	65 632	62 630
Totala kostnader	**3 724 433**	**3 175 914**	**2 864 269**

För merparten av prestationstyperna är ökningen mellan åren hänförlig till ökade personalkostnader. För metod- och teknikstöd beror det även på en större omsättning i Rakelverksamheten jämfört med föregående år. För prestationstypen beslutsunderlag och kunskapsförmedling hänför sig ökningen även till större omfattning på utbetalda forskningsbidrag.

Ökningen för bidragsgivning beror på de stora ersättningar som betalats ut med anledning av sommarens skogsbränder samt mer medel för kommuners och landstings arbete med det civila försvaret. Minskningen för insatser och incidenthantering är hänförlig till verksamheten internationella insatser, där stora omprioriteringar gjorts med anledning av sommarens skogsbränder. Ökningen vad avser samordning, förberedelse till MSB:s operativa arbete samt stödjande och styrande arbete beror bl.a. på ökade personalkostnader med anledning av ökat antal anställda.

Läsanvisning

MSB har ett antal återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet som ska redovisas i årsredovisningen. MSB har även ett uppdrag avseende miljömålen som ska redovisas i årsredovisningen. Nedan framgår var de redovisas i årsredovisningen.

Enligt MSB:s regleringsbrev	Sida
Återrapportering 1 – Ökad kvalitet och effektivitet i verksamheten	87
Återrapportering 2 – Civilt försvar	88
Återrapportering 3 – Informationspåverkan	70
Återrapportering 4 – Informationssäkerhet	37
Återrapportering 6 – Effektiva räddningsinsatser och olycks-förebyggande verksamhet	22
Återrapportering 7 – Kollektivavtalsenliga villkor vid upphandlingar	92
Övrig återrapportering 10 – Användning och effekt av medlen från anslag 1:10 Klimatanpassning	27
Övrig återrapportering 12 – Användning och effekt av medlen enligt villkor för anslag 2:6 MSB – beredskapsåtgärder mot kärnkraftsolyckor	74
Organisationsstyrning 2 – Sjukfrånvaro	94
Uppdrag 3 – Krigsplacering av personal	64
Pågående regeringsuppdrag – Genomförande av handlingsplan för miljöarbetet	97
Pågående regeringsuppdrag – Jämställdhetsintegrering	95

I avsnittet Särskild återrapportering ingår övriga återrapporteringskrav i enlighet med särskilda regeringsbeslut, förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag m.m.

MSB ska i egenskap av bevakningsansvarig myndighet tillsammans med redovisningen av övergripande åtgärder som myndigheten vidtagit för att bedriva ett systematiskt säkerhetsskyddsarbete redovisa det som anges inom ramen för uppdraget om planeringsanvisningar för det civila försvaret. Dessa redovisningar lämnas separat, samtidigt som årsredovisningen. Flera åtgärder och effekter med anledning av planeringen för höjd beredskap redovisas även i årsredovisningen. Redovisningen görs då under de förmågor som de aktuella åtgärderna huvudsakligen bidrar till.

MSB har i enlighet med 3 kap. 1 §, förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag redovisat individbaserad statistik uppdelat på kön, där det varit möjligt. Om det inte varit möjligt har det i de flesta fall kommenterats särskilt i anslutning till texten. I de fall ingen kommentar finns är skälet att det saknas underlag för att kunna göra en uppdelning efter kön.

Foto: Thomas Henrikson, MSB

Förebygga olyckor, kriser och krig

MSB har i uppgift att stödja samhället och enskilda i arbetet med att förebygga och förhindra olyckor, kriser inklusive krig samt att driva på för att förebyggande och sårbarhetsreducerande åtgärder genomförs. MSB ska enligt myndighetens instruktion även kunna stödja biståndsinsatser som avser att stärka katastrofberedskap i andra länder.

Brand- och olycksförebyggande arbete

MSB ska enligt sin instruktion samordna och utveckla verksamheten när det gäller olycks- och skadeförebyggande åtgärder (3 §). MSB:s brand- och olycksförebyggande arbete omfattar tillsynsarbete inom ramen för lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO), och arbete med att stärka enskildas ansvarstagande. Arbetet omfattar även att lämna bidrag till åtgärder för att förebygga naturolyckor och till ideella organisationer för kursverksamhet samt framtagande av statistik och analyser inom området.

Inom det brand- och olycksförebyggande arbetet har MSB valt att redovisa resultat för prestationstyperna beslutsunderlag och kunskapsförmedling, bidragsgivning, förberedelse till MSB:s operativa arbete, tillsyn och utbildning.

Beslutsunderlag och kunskapsförmedling

Utveckling av räddningstjänstens händelserapportering

Efter varje räddningsinsats dokumenterar den kommunala räddningstjänsten händelsen och insatsen i en rapport. Rapporterna utgör grundmaterialet till MSB:s olycks- och insatsstatistik. I början av 2018 slutfördes ett mångårigt utvecklingsarbete när samtliga räddningstjänster började rapportera i den nya händelserapporten. Omläggningen har gett en avsevärd förbättring i statistikens relevans och tillförlitlighet. Den samlade rapporteringen bidrar till att de aktörer som använder MSB:s olycks- och insatsstatistik har bättre underlag i sitt arbete med utvecklingen av räddningstjänsternas insatsverksamhet samt för förebyggande verksamhet.

Brandskydd

MSB arbetar tillsammans med myndigheter, kommuner och andra organisationer för att uppnå visionen i den nationella strategin för att stärka brandskyddet – Ingen i Sverige ska omkomma eller skadas allvarligt till följd av brand. Samarbetet bidrar till aktörernas möjlighet att fatta beslut om relevanta åtgärder inom det brand- och olycksförebyggande arbetet.

För att öka kunskapen om bränder i bostadsmiljö har MSB under de senaste fem åren finansierat tre forskningsprojekt. Den kunskap som genererats från projekten handlar bland annat om att identifiera de som drabbas av brand, de som inte kan hantera en brandsituation och de som riskerar att omkomma vid brand. MSB har utöver spridningsseminarium även bearbetat resultaten tillsammans med berörda aktörer för att ytterligare öka tillgängligheten till forskningsresultat i praktisk verksamhet.

För att berörda myndigheter, kommuner och andra organisationer ska kunna fatta beslut om relevanta åtgärder inom det brand- och olycksförebyggande området tar MSB varje år fram statistik och analyser kring omkomna i bränder.

Under december månad har MSB i kampanjen Aktiv mot brand satsat på att nå ut med budskapet ”Skydda dig mot brand”. Kampanjen har annonserat i flera sociala medier och kommersiella radiokanaler. De övergripande målen för kampanjen är att påverka människor att ha ett bra brandskydd hemma och se till att det fungerar. En attityd- och kunskapsundersökning om brandskydd har genomförts. Den visar att 72 procent har tillgång till en handbrandsläckare, en ökning med 12 procent. Tillgången till brandfilt har nästintill dubblerats, från 31 procent 2011, till 57 procent 2018. En påverkande faktor kan vara att olika aktörer enats om budskap, råd och tips som använts i kampanjen. Att få fler att testa sin brandvarnare är en uppgift som är aktuell även för framtiden.

Bränder

Antal omkomna i brand per år uppdelat på kvinnor och män 2009–2018

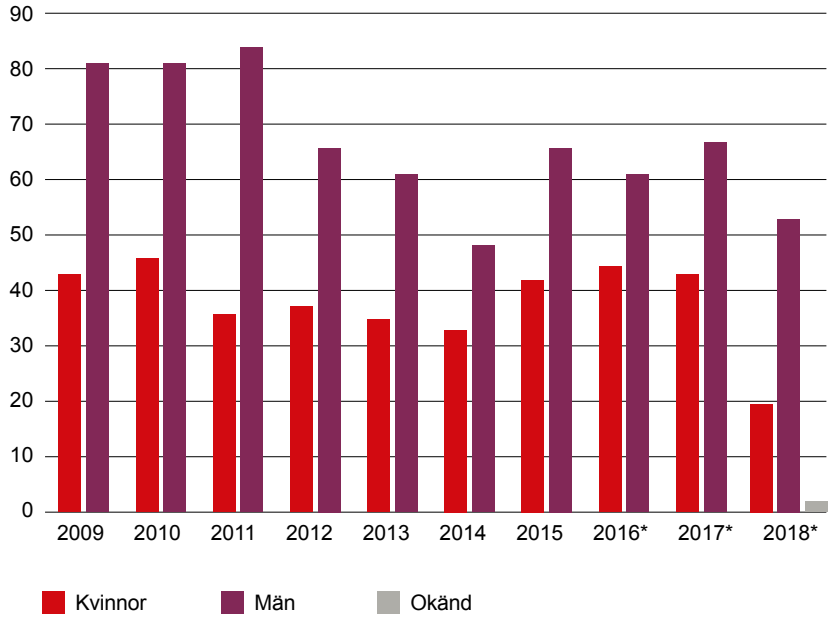

* För 2016 till 2018 är antalet preliminärt.
Källa: IDA (informationssystemet för statistik och analys)

Under 2018 omkom enligt preliminära siffror 75 personer i brand i bostaden, varav 20 kvinnor, 53 män och 2 personer med ännu okänt kön. Tidigare år har inhämtade uppgifter visat att rökning är den vanligaste kända orsaken till dödsbränder i bostäder. Det står för en tredjedel av fallen.

Under perioden 2008–2018 har i medeltal 109 personer per år omkommit, varav 39 kvinnor och 70 män. Av dessa har ungefär 80 procent omkommit vid en brand i bostaden. De flesta som omkommer är i åldersklasserna 45 till 64 år eller 65 till 79 år. Det syns en ökad risk för personer över 80 år.

Naturolyckor

MSB har bildat en arbetsgrupp där centrala myndigheter, SKL samt representanter från länsstyrelserna deltar. Arbetsgruppen ska förbättra samordningen av arbetet med att förebygga, mildra effekterna av och öka förmågan att hantera naturolyckor och naturhändelser i Sverige. Under 2018 har en gemensam aktivitetsplan för att prioritera och samordna det myndighetsgemensamma arbetet tagits fram. Målet är att göra Sverige mindre sårbart för allvarliga naturolyckor och naturhändelser i nuvarande klimat och vid ett klimat i förändring.

25 områden i Sverige bedöms ha betydande översvämningsrisker. 18 av dem ligger längs kusten. Översvämningskarteringar för vattendrag har tagits fram för de nya områden som identifierades under 2017. Under 2018 har tolv vattendrag karterats. Översvämningskarteringarna visar vilka områden som hotas av översvämning när vattenflödena uppnår vissa nivåer. Informationen är viktig för samhällsplanering och används både vid nyexploatering och som underlag för åtgärder för att minska konsekvenserna av översvämningar i befintlig bebyggelse.

MSB är av regeringen utsedd till nationell kontaktpunkt för FN:s ramverk om katastrofreducering (Sendairamverket). Under 2019 har MSB för Sverige, som ett av få länder, rapporterat indikatorerna till sex av Sendairamverkets sju globala mål för 2015–2017. Målen syftar till att reducera riskerna för och minska konsekvenserna av olyckor och katastrofer och gäller fram till 2030. Rapporteringen innebär även en redovisning av indikatorer för de globala hållbarhetsmålen enligt Agenda 2030.

Katastrofreducering

MSB bidrar till att minska andra länders sårbarhet för kriser och katastrofer genom sitt uppdrag att medverka med insatser inom ramen för den svenska biståndspolitiken. MSB har under 2018 genomfört 18 insatser inom verksamhetsområdet stärkande av katastrofberedskap i 22 länder. MSB har goda förutsättningar att nyttja expertis och kapacitet inom sitt nationella uppdrag även i det internationella utvecklingsbiståndet och därmed skapa synergier mellan myndighetens verksamheter. Nedan redovisar MSB verksamhet och resultat från några av de insatser som genomförts under året.

Antal biståndsinsatser inom stärkande av katastrofberedskap 2016–2018

Insatstyp	Insatser 2018	Insatser 2017	Insatser 2016
Stärkande av katastrofberedskap	18	18	15

MSB bidrar till att utveckla andra länders arbete med risk- och sårbarhetsanalys i syfte att sårbarheter i dessa samhällen ska minska och att beredskapen samt förmågan att hantera risker hos olika aktörer i samhället ska öka. MSB leder implementeringen av programmet *IPA Disaster Risk Assessment and Mapping* (DRAM) i västra Balkan och Turkiet under perioden 2016–2019. Programmet bidrar till att mottagarländerna utvecklar sina nationella system för katastrofskadedata och metoder för riskbedömning och kartering i linje med EU:s regelverk, policies och riktlinjer samt till en ökad integrering i den Europeiska civilskyddsmekanismen.

MSB bidrar till en utvecklad kapacitet inom samverkan och ledning hos ansvariga myndigheter i andra länder i samband med samhällsstörningar, kriser och katastrofer. Syftet är att stärka dessa länders förmåga att hantera allvarliga händelser för att skydda människors liv och hälsa, samhällets funktionalitet samt andra viktiga värden som mänskliga rättigheter, miljö och ekonomiska värden.

Irak

Sedan 2014 stödjer MSB nationella krishanteringsmyndigheter i Irak med insatser som stärker deras kapacitet. Framförallt har MSB samarbetat med den kurdiska regionala regeringens (KRG) *Joint Crisis Coordination Center* (JCC). Den senaste insatsen genomfördes 2017–2018 och omfattade expertstöd och mentorskap inom sakområden som ingår i såväl MSB:s som JCC:s mandat. Exempelvis kan kapacitetsutveckling inom områdena riskanalys, krissamordning och informations-/datainsamling nämnas. Även jämställdhetsintegrering har ingått som tvärgående perspektiv. Insatsen har bidragit till att stärka KRG:s förmåga att förutse och förbereda inför samt koordinera under krishändelser. MSB:s insats har lett till en stärkt samverkans- och ledningsstruktur för hela JCC:s krishanteringsnätverk, liksom till ökad förmåga att bevaka, bedöma, analysera och kommunicera hot och risker för kriser och katastrofer. Den har också lett till stärkt förmåga att hantera risker på regional och lokal nivå utifrån olika gruppers behov och intressen. Utöver det planerade kapacitetsutvecklingssamarbetet har MSB bidragit med rådgivning under utvecklandet av KRG:s nya krishanteringslag, som inom kort beslutas i det kurdiska parlamentet.

Somalia

MSB har i Somalia, i samarbete med UNDP, bedrivit en insats med syftet att stärka biståndskoordineringen och för att i förlängningen bidra till att göra samhället mer resilient.

Ett gemensamt ramverk för Somalias regering, FN och andra utvecklingspartners har tagits fram. Ramverket ligger till grund för prioritering av återuppbyggnadsbehov, fredsbyggande och resiliensskapande i landet (Resilience and Recovery Framework).

Under 2018 har MSB utfärdat heltidskontrakt motsvarande 9,3 årsarbetskrafter (ÅA), varav 33 % kvinnor. Därutöver har ytterligare personal knutits till insatserna genom en handfull deltidsavtal. Av totalt 36 kontrakterade personer är närmare 39 % kvinnor.

Östersjöstaternas råd

Mellan juli 2017 och juni 2018 har Sverige haft ordförandeskapet för Östersjöstaternas råd (CBSS). Tillsammans med ett 30-tal andra myndigheter i Sverige, har MSB regeringens uppdrag att bidra till genomförande av EU:s strategi för Östersjöregionen. Generaldirektörerna beslutade att arbeta vidare med gemensamma prioriteringar för samarbetet med fokus på FN:s Sendai-ramverk, Baltic Leadership programme (kurser för framtida beslutsfattare på hög nivå i regionen), samarbete om farliga ämnen (CBRNE) samt ett nytt initiativ inom forskning och statistik.

Bidragsgivning

Naturolyckor

MSB har fördelat statsbidrag om knappt 75 mnkr till kommuner för förebyggande åtgärder mot naturolyckor.

För bebyggda områden där risk för naturolyckor är särskilt stor har kommunerna möjlighet att ansöka om statligt bidrag via MSB för förebyggande åtgärder. Det som beviljats bidrag avser stabilitetshöjande åtgärder och åtgärder för att förebygga risken för översvämningar. Under 2018 lämnade fyra kommuner in tio nya ansökningar på totalt 360 mnkr till MSB. Bidraget har fördelats till elva kommuner för åtta åtgärder mot översvämning och tre åtgärder mot ras och skred under 2018. Bidraget har bland annat finansierat ett översvämningsskydd vid Centralsjukhuset i Karlstad och stabilitetsåtgärder för att skydda elförsörjning i Partille. Av anslaget har ca 2,4 mnkr använts för att bekosta uppgifter som enligt förordningen (2009:956) om översvämningsrisker ligger inom länsstyrelsers ansvarsområde. Se tabell 2 i **bilaga 1**.

Förberedande operativt arbete

Under 2018 beviljades finansiering för fleråriga projekt av Sida. Detta möjliggjorde exempelvis att insatsen i Uganda kunde förlängas och utökas. Insatsen omfattar ett program som består av tekniskt stöd till distriktsmyndigheter, kapacitetsutveckling av nationella myndigheter och fortsatt stöd till FN:s humanitära aktörer i planering och koordinering. En viktig aspekt i det nya programmet är att förbättra arbetet utifrån naturresurs- och klimatperspektiv.

Ett flerårigt utbildningsprogram påbörjades under året inom ramen för Sidas koncept International Training Programme (ITP). Utbildningsprogrammet inriktar sig mot att stärka individer och organisationer med ansvar för katastrofhantering i de deltagande länderna.

Tillsyn

MSB har under året genomfört fem tillsynsbesök för att följa upp länsstyrelsernas arbete med lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) och har inom ramen för detta arbete identifierat vissa brister och förbättringsområden inom det förebyggande området. MSB:s slutsatser är att länsstyrelserna på ett tydligare sätt behöver verka för att komma till rätta med de brister som noterats i kommunernas tillsyn av enskildas brandskydd och uppfyllnad av fristerna för brandskyddskontroll av eldstäder och imkanaler. MSB:s tillsyn har tydliggjort för berörda länsstyrelser vilka utvecklingsbehov som finns i den statliga tillsynen över kommunernas brandförebyggande arbete. Andra delar av MSB:s tillsynsverksamhet beskrivs under Förmåga att hantera olyckor, kriser och krig.

Utbildning

Genom kurserna Tillsyn och övrigt förebyggande arbete A och B, samt genom kurser inom skorstensfejning har MSB ökat kunskapen och därmed stärkt det brand- och olycksförebyggande arbetet i Sverige.

Återrapportering nr 6 enligt regleringsbrevet

> Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska, inom ramen för myndighetens ansvarsområde, på en övergripande nivå redovisa samhällets samlade förmåga att förebygga bränder och andra olyckor samt samhällets samlade förmåga att genomföra effektiva räddningsinsatser.

MSB bedömer att förmågan att förebygga bränder och andra olyckor samt att genomföra effektiva räddningsinsatser generellt sett är god men att det finns vissa utvecklingsbehov.

En övergripande intention med lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) var att införa en målstyrning med lokal anpassning som följs upp med tillsyn som ett viktigt verktyg för att nå målen. MSB konstaterar att målstyrningen inom skydd mot olyckor behöver utvecklas ytterligare. Det gäller framförallt systematiken i kommunernas arbete i kombination med brister i den statliga tillsynen som sammantaget bedöms ha bidragit till att målstyrningen inte fungerat enligt lagstiftarens intentioner.

Samhällets förmåga att förebygga bränder och andra olyckor

MSB:s bedömning är att förmågan i samhället att förebygga bränder och andra olyckor har ökat men att det finns utvecklingsområden.

Erfarenheter från sommarens långvariga torka och därtill höga brandriskvärden i skog och mark har visat att det finns behov av vägledning till länsstyrelser och kommuner kring arbetet med att utfärda föreskrifter om eldningsförbud. Ett arbete med att ta fram en vägledning har därför påbörjats och kommer att vara färdig innan sommaren.

Huvuddelen av de som dör i bränder dör i sin bostad. En byggnads brandskydd regleras i bygglagstiftningen med tillhörande regelverk och grunden för en byggnads brandskydd skapas således vid nybyggnation

eller vid ändring av byggnaden. Mot bakgrund av detta bedöms det väsentligt att utreda hur stor del av befolkningen som det generella byggnadstekniska brandskyddet i bostäder ska anpassas för och i vilka fall det ska bli fråga om individuella lösningar. Den personal inom kommunen som genom vård- och omsorgslagstiftningar kommer i kontakt med de särskilt riskutsatta individerna har möjlighet att upptäcka en utsatthet och vidta åtgärder. Ett system bör skapas som utgår från dessa förutsättningar.

De som omkommer i bränder är inte jämnt fördelade i befolkningen utan det går att påvisa en kraftig överrepresentation för vissa grupper. Exempelvis utgör personer över 65 år knappt 20 procent av befolkningen men de har ändå under de senaste åren utgjort omkring 60 procent av de omkomna vid bostadsbränder. MSB anser att det finns anledning att ge Socialstyrelsen, Boverket och MSB i uppdrag att gemensamt identifiera lösningar på hur förutsättningar för en trygg hemmiljö ur ett brandsäkerhetsperspektiv kan skapas. Myndigheternas arbete borde relatera till lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, plan- och bygglagen (2010:900) och befintliga lagstiftningar inom vård- och omsorgsområdet, att föreslå eventuella förändringar som behövs, samt att lämna stöd till kommunerna i deras arbete med individanpassat brandskydd.

MSB har i rollen som central tillsynsmyndighet verkat för en förändring genom att under året följa upp hur länsstyrelserna utfört sin tillsyn av kommunerna, med ett särskilt fokus på kommunernas tillsyn över brandskyddet och brandskyddskontroll av eldstäder. Denna tillsyn har stora utvecklingsbehov, även om utvecklingen varit positiv i flertalet kommuner. En stor andel av kommunerna brister i förmågan att få till rättelse av brister i brandskyddet genom användning av sanktionsmedel som föreläggande/förbud (LSO 5 kap. §§ 1–2) och i uppföljning av att bristerna åtgärdats. Inom brandskyddskontroll är det i föreskrift reglerat hur ofta kontroll ska göras. Vid MSB:s tillsyn har det kunnat konstateras att en stor andel av kommunerna i de län som följts upp, uppger att brandskyddskontroll inte genomförs enligt föreskrivna frister. Kommunernas arbete med tillsyn och brandskyddskontroll utvecklas kontinuerligt men det finns fortfarande omotiverat stora skillnader i kommunernas arbetssätt vilket visar att skyddet i landet som helhet inte är likvärdigt. MSB har i yttranden efter uppföljning av länsstyrelserna klargjort att de tydligare behöver påtala när kommunerna brister samt verka för att åstadkomma en ökad lagefterlevnad. Länsstyrelserna har fått redogöra för vilka åtgärder de avser vidta med anledning av identifierade brister. MSB har under året även deltagit i stödjande insatser gentemot kommuner för att tillsammans med länsstyrelsen tydliggöra brister och behovet av förändring.

En väsentlig del av brandskyddet i byggnader består i dag av olika tekniska system som t.ex. brandlarm, ventilation och släcksystem, och det är den enskilde som har ansvaret för systemens funktion. Men i samband med tillsyn är det kommunen som har bevisbördan för eventuella brister och som ska precisera vilka åtgärder som behövs. Detta har visat sig vara en mycket svår och tidsödande uppgift för kommunen. Ett sätt att tydliggöra den enskildes ansvar för brandskyddet och samtidigt ge kommunen rimliga möjligheter att bedriva tillsyn över olika brandtekniska installationer är att staten föreskriver om hur installationernas funktion ska kontrolleras, med vilka intervall och hur kontrollen ska dokumenteras.

MSB skulle kunna ges en sådan föreskriftsrätt genom en ändring av förordningen om skydd mot olyckor. I sak skulle sådana föreskrifter inte innebära kostnadsökningar för den enskilde men väsentligt ökade möjligheter att bedriva tillsyn av brandskyddsåtgärderna. Normgivningen kring den enskildes brandskydd omfattades inte av kommittédirektivet för 2017:15, *En effektivare kommunal räddningstjänst*. Därför vill MSB särskilt lyfta behovet av föreskrifter när en revidering av förordningen nu kan bli aktuell på grund av eventuell lagändring.

MSB bedömer att rengöringen av fasta förbränningsanordningar (sotning) fungerar tillfredsställande ur brandskyddssynpunkt. Antalet eldstadsrelaterade bränder har minskat och tendensen är en nedåtgående trend. Möjligheten för en fastighetsägare att själv, eller med hjälp av annan, sota sin egen förbränningsanordning har inte påverkat brandskyddet negativt. Även om reglerna om egensotning har lett till ökad valfrihet för enskilda har det också i flera kommuner skapat problem för det befintliga systemet för sotning i kommunen och den av kommunen anlitade entreprenören. MSB har under året blivit uppmärksammade på att den typen av problem fortfarande uppstår i kommuner.

Samhällets förmåga att genomföra effektiva räddningsinsatser

MSB:s bedömning är att den grundläggande förmågan är god att genomföra räddningsinsatser vid de mest frekventa olyckstyperna brand i byggnad, trafikolyckor, drunkning och utsläpp av farliga ämnen liksom tidigare år. MSB står fast vid sin tidigare bedömning att aktörerna har svårare att hantera omfattande och komplexa händelser. Förmågan bedöms dock variera mellan kommunerna.

Sommarens skogsbränder prövade samhällets samlade förmåga att hantera omfattande, samtidiga händelser. Det blev en utmaning att hantera räddningsinsatserna på ett effektivt sätt, och flera utredningar pågår för att säkerställa att lärdomar kan dras och beredskapen kan utvecklas. Dock är MSB:s preliminära bedömning att samhällets samlade förmåga var god att hantera händelserna men att förmågan behöver säkerställas och systematiseras i större utsträckning i förväg. MSB stöttar genom olika åtgärder och genomför olika utvecklingsarbeten för att stärka förmågan.

Samhällets samlade resurser kan nyttjas mer effektivt för att åstadkomma snabbare åtgärder för den drabbade. Exempelvis kan frivilligresurser nyttjas bättre. Nationellt behövs en utveckling av att skapa samlade lägesbilder, behovsbedömningar och inriktningar, som innefattar hanteringen av statliga förstärkningsresurser såväl som nordiska, EU- och internationella resurser. Sambandsplanering och kartstöd kan också utvecklas. De finansiella förutsättningarna bör vara så förutsägbara och tillräckliga som möjligt för att inte skapa hinder. MSB arbetar med att utveckla dessa områden enligt inriktningen i delrapporteringen av regeringsuppdraget om förstärkt kapacitet.

Att mäkla tillgängliga resurser behöver systematiseras och utvecklas mellan regioner och nationellt. MSB utvecklar denna förmåga tillsammans med aktörerna, inte minst med lärdomar från hantering av sommarens omfattande skogsbränder.

Såväl inom kommunal räddningstjänst som på länsstyrelsenivå behöver förmågan att såväl begära som ta emot och nyttiggöra stöd från andra aktörer förbättras. Det gäller all form av stöd från frivilliga, andra kommuner, andra myndigheter samt internationellt stöd. Denna förmåga behöver vara förberedd och övad, så att rätt förmåga begärs och förmågan nyttjas effektivt.

När det gäller t.ex. skogsbränder behöver räddningstjänsterna säkerställa samverkan med berörda aktörer i förväg och förmågan till att tolka prognoser och tidigt upptäcka bränder, ta fram lägesbilder, begära och ta emot hjälp. Det behövs riskanalyser och planering utifrån olika scenarier som identifierats lokalt, regionalt och nationellt och det behövs utbildning och övning inom detta, liksom ökad förmåga inom logistik, personalförsörjning, stabsmetodik, analys och ledning.

MSB vidareutvecklar sina förstärkningsresurser och sin förmåga till inriktning och samordning (inklusive prioritering och mäkling av resurser) som en del av sitt arbete för en förstärkt kapacitet efter sommarens skogsbränder. Det handlar om förstärkningsresurserna värdlandsstöd, skogsbrandsdepåer, resurser för brandbekämpning från luften och för stöd till samverkan och ledning generellt, samt med inriktning mot räddningsledning, samband och informationsdelning samt geografiska informationssystem. Tillgången till flygande resurser för skogsbrandssläckning behöver säkerställas och resurserna behöver samordnas på lämpligt sätt. God täckningsgrad och därmed korta insatstider behöver säkerställas där behoven finns. Värdlandsstödet behöver vidareutvecklas och finnas snabbt tillgängligt vid behov. Inriktningen för arbetet har rapporterats till regeringen 14 september 2018. MSB redovisade den 15 februari 2019 delarna i regeringsuppdraget angående utbildning och kompetens samt angående flygande resurser på längre sikt än sommaren 2019. MSB arbetar även med ett utvecklat stöd för användningen av frivilliga vid olyckor och kriser.

Förmåga till ständigt tillgänglig övergripande ledning av kommunal räddningstjänst behöver utvecklas i enlighet med räddningstjänstutredningens förslag. Kommunerna behöver ha förmågan att snabbt kunna öka sin ledningsförmåga och även kunna hantera flera samtidiga räddningsinsatser. Förmåga behövs för att kunna bygga ut sin ledningsorganisation och att begära och ta emot hjälp. Räddningstjänstorganisationerna behöver utveckla och förbereda sin regionala samverkan för att skapa en bättre gemensam förmåga, med tillgång till rätt utrustning och personal även över tid. Samverkan med andra aktörer än kommunal räddningstjänst behöver utvecklas både i det förebyggande och i det skadeavhjälpande arbetet.

Ett nationellt samordnat, enhetligt system för ledning av räddningstjänst behövs, som underlättar samverkan mellan räddningstjänster och gentemot andra aktörer. En gemensam reglering för samverkan mellan olika aktörer vore önskvärt. Som en grund finns Gemensamma grunder för samhällsstörningar. MSB arbetar med att i samverkan med kommunala räddningstjänstorganisationer skapa ett enhetligt ledningssystem för kommunal räddningstjänst i ett mångårigt projekt. Avsikten är att det även ska utgöra en grund för en eventuell kommande föreskriftsrätt inom området.

Kommunernas räddningstjänstorganisationer behöver i större utsträckning få kännedom om och anpassa sin insatsplanering till samhällsviktig verksamhet. Det finns behov av att inom ramen för tolkningen av lagen om skydd mot olyckor inte enbart beakta skydd av liv, hälsa, egendom och miljö utan även förtydliga behovet av skydd av samhällets funktionalitet.

Risken för omfattande naturkatastrofer ökar bl.a. till följd av klimatförändringarna. För att effektivt kunna hantera gränsöverskridande risker och hot, både i fred och under höjd beredskap, förutsätts utökat samarbete. Förutsättningar att hantera stora olyckor och nya hot har därmed förändrats för kommunal räddningstjänst. Hanteringen ställer bl.a. större krav på samverkan inom landet, med andra EU-länder, nordiska länder och internationella organisationer (FN, Nato) samt övriga aktörer. Det gäller metod- och teknikutveckling såväl som mer övergripande frågor för effektiva räddningsinsatser.

Förmågan till effektiva räddningsinsatser till samhällsviktiga verksamheter kan utvecklas och förberedas mer systematiskt. Att upprätthålla samhällets funktionalitet kräver att alla väsentliga aktörer har förberett sig för omfattande olyckor, kriser och andra samhällsstörningar. Samhällets aktörer och samhällsviktiga verksamheter är i dag så beroende av varandra att ingen enskild aktörs beredskap, resurser eller förmåga är tillräcklig för att kunna hantera mycket omfattande händelser. På nationell nivå behöver ansvariga myndigheter säkerställa att olika aktörers beredskap och förmåga att delta i räddningsinsatser och hantera samhällsstörningar är planerad och att det finns resurser. På samma sätt behöver kommunal räddningstjänst säkerställa detta på lokal nivå i sina handlingsprogram, i samverkan med länsstyrelserna.

Förmågan behöver också öka att hantera olyckors miljökonsekvenser. Större bränder har under åren 1998 till 2014 bedömts ha orsakat att ca 700 områden förorenats med PFAS. Bättre förmåga behövs för att inte förorena nya områden. En stor del av dioxinutsläppen kommer från byggnads- och bilbränder. Utsläppen har legat på i sort sett samma nivå sedan 1990. Om dioxinutsläppen ska minska behövs bättre förmåga att släcka bränder, även avfallsbränder. Dioxin är bland de giftigaste ämnena som finns. För att öka måluppfyllelsen av flera av de nationella miljömålen och FN:s globala miljömål behöver miljökonsekvenserna vid räddningsinsatser minska.

Kommunens förmåga att genomföra räddningsinsatser under höjd beredskap enligt kraven i lag om skydd mot olyckor, i syfte att skydda och rädda befolkningen och civil egendom från verkningar av krig, behöver utvecklas och säkerställas. Som underlag för att kommunerna ska kunna uppfylla lagens andemening och krav behöver hotbild, ambitionsnivåer, förmåga, kompetens- och resursbehov preciseras och beskrivas. Det är speciellt viktigt att räddningstjänstens kontinuitet säkerställs, både i det kommunala sammanhanget och för räddningstjänstens långsiktiga bedrivande. Exempel på kommunalt sammanhang är försörjning av nödvändiga förnödenheter och tjänster, typ drivmedel, reparation, livsmedel och barnpassning. Exempel på räddningstjänstens långsiktighet handlar om personella resurser och vattenförsörjning. För att stödja kommunerna har MSB påbörjat en vägledning som syftar till ge kommunerna de ingångsvärden som krävs för att börja utveckla beredskap och förmågan för räddningstjänst under höjd beredskap.

Finansieringen av utbildningsverksamheten behöver säkerställas så att MSB kan genomföra utbildningar i den omfattning som kommunerna behöver. En översyn av utbildningarna behövs för att hitta formerna för utbildningar inom ledning för räddningschefer, räddningsledare och annan ledningspersonal. Det behöver finnas krav på kortare återkommande utbildning för att säkerställa kompetensen hos räddningsledare.

Totalt redovisade antal personer i utryckningstjänst inom kommunal räddningstjänst har enbart marginellt ändrats från föregående år. Det finns fortsatta problem inom personalförsörjningen av deltidsanställda. Det finns behov av en ökad rekryteringsbas riktad mot kvinnor och personer med annan etnisk bakgrund än svensk. Könsfördelningen har förändrats mellan år 2007 och 2017 med 3,6 %, så att fördelningen nu är 93,9 % män och 6,1 % kvinnor i utryckningstjänst i kommunerna. MSB fortsätter att utveckla sitt stöd inom dessa områden för att öka jämställdheten och mångfalden inom kommunal räddningstjänst.

Statens tillsyn behöver, som räddningstjänstutredningen föreslår, stärkas och bli mer enhetlig och effektiv. Länsstyrelserna behöver utveckla sin samverkan, få ökad kunskap och kompetens samt mer resurser för en effektivare och ändamålsenlig tillsyn. MSB stödjer länsstyrelserna i deras tillsynsarbete, bl.a. genom två årliga tillsynskonferenser. MSB genomförde under 2018 fyra tillsynsbesök på länsstyrelserna för att följa upp deras förmåga att ta över ansvaret för kommunal räddningstjänst. Teman vid besöken var förmågan till effektiva räddningsinsatser med utgångspunkt i gemensamma grunder för samhällsstörningar. En slutsats är att länsstyrelserna behöver öva övertagande större utsträckning.

Återrapportering nr 10 enligt regleringsbrevet

> Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska redovisa genomförda aktiviteter som har finansierats från anslag 1:10 Klimatanpassning – del till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap under utgiftsområde 20 och hur finansieringen har fördelats mellan aktiviteterna. Av redovisningen ska också framgå bedömda effekter för samhällets anpassning till ett förändrat klimat utifrån genomförda aktiviteter.

Kartläggning av risker för ras och skred

Ett förändrat klimat kommer att öka riskerna för ras, skred och slamströmmar. MSB kartlägger dessa risker för bebyggda områden. Kartläggningen omfattar en förstudie där man identifierar bebyggda områden där förutsättningar för skred kan finnas. Därefter görs en huvudstudie där markens topografi, jordart, närheten till vattendrag och grundvattenutströmning studeras. Dessutom utförs geotekniska fältundersökningar med efterföljande beräkningar där befintligt geotekniskt material studeras. En förstudie samt två huvudstudier har genomförts under 2018 och ett antal är påbörjade. Karteringarna ger kommunerna ett planeringsunderlag och används som underlag i de ansökningar om statsbidrag för förebyggande åtgärder mot naturolyckor som kommunerna kan söka hos MSB.

Översvämningskarteringar

För de områden i Sverige som har identifierats ha betydande översvämningsrisk enligt förordning (2009:956) om översvämningsrisker ligger 18 områden av 25 utmed kusten. För dessa områden har havsvattennivåer beräknats. De nivåer som beräknats är en 100-årsnivå, 200-årsnivå och en extrem havsnivå. Översvämningskarteringar för vattendrag har tagits fram för de nya områden som identifierades under 2017. Totalt har 13 vattendrag karterats. I detta arbete ingår också att beräkna nya klimatanpassade flöden för vattendragen. Översvämningskarteringarna visar vilka områden som hotas av översvämning när vattenflödena uppnår vissa nivåer. Informationen är viktig för den kommunala samhällsplaneringen och används både vid nyexploatering och som underlag för åtgärder för att minska konsekvenserna av översvämningar i befintlig bebyggelse.

Vegetationsbränder

Klimatförändringen innebär att Sverige i framtiden behöver kunna hantera risken för mer omfattande vegetationsbränder och även bränder vintertid. MSB har under året studerat vilka faktorer som kan leda till vinterbränder, för att kunna komplettera nuvarande prognossystem för brandrisk.

MSB deltar i arbetet med att ta fram en ny nationell marktäckedatabas som tillsammans med en klassning av vegetationen i olika bränsleklasser kan utnyttjas för att utveckla verktyg som stöd till beslut om åtgärder för att hantera risker, förebygga, planera räddningsinsatser eller analysera och utvärdera bränder. MSB har inlett en dialog med de nordiska länderna kring möjligheterna att utveckla bättre brandriskprognoser. Samarbetet ska ge bättre prognosunderlag för bedömningarna av brandrisk och även kunna ge bättre beslutsstöd vid släckinsatser.

MSB:s stöd till aktörerna för att anpassa samhället till ett förändrat klimat har bidragit till förbättrade förutsättningar att göra prognoser för brandrisk, minskad risk för ras och skred och bättre hantering av konsekvenserna av översvämningar.

Kostnader Brand- och olycksförebyggande arbete

Belopp i tkr

Prestationstyp	2018	2017	2016
Författningsarbete	3 829	2 845	2 270
Tillsyn	946	960	160
Bidragsgivning	109 047	108 880	58 886
Utbildning	11 226	11 662	11 715
Beslutsunderlag och kunskapsförmedling	99 709	71 463	65 369
Samordning	2 354	1 677	1 981
Förberedelse till MSB:s operativa arbete	10 919	12 385	10 726
Stödjande och styrande arbete	3 259	3 295	3 538
Totala kostnader	**241 289**	**213 167**	**154 644**

MSB:s samlade kostnader för det brand- och olycksförebyggande arbetet har ökat med 28 mnkr jämfört med 2017.

Ökningen är hänförlig till prestationstypen beslutsunderlag och kunskapsförmedling och beror bl.a. på kostnader i samband med att ta fram broschyren ”Om krisen eller kriget kommer”. Ökningen är också hänförlig till MSB:s internationella biståndsverksamhet inom området stärkande av katastrofberedskap som växt i omfattning efter en medveten satsning inom området under de senaste åren.

Vad gäller prestationstypen bidragsgivning höjdes tilldelade medel för anslag 2:2 ap.2 Förebyggande åtgärder mot jordskred m.m. från och med 2017 från 24 850 tkr till 74 850 tkr. Den högre anslagsnivån har medfört att MSB haft möjlighet att bevilja ansökningar från kommuner som tidigare legat vilande.

Kontinuitet i samhällsviktig verksamhet

Enligt instruktion ska MSB utveckla och stödja samhällets beredskap mot olyckor och kriser och vara pådrivande i arbetet med förebyggande och sårbarhetsreducerande åtgärder (1 §). Myndigheten är kontaktpunkt för skydd av europeisk kritisk infrastruktur (17a §). MSB identifierar, tillsammans med andra aktörer, sårbarheter, hot och risker i samhället som är särskilt allvarliga och där skyddet behöver stärkas.

I årsredovisningen har MSB valt att redovisa vad som gjorts inom prestationstyperna beslutsunderlag och kunskapsförmedling samt bidragsgivning

Beslutsunderlag och kunskapsförmedling

Kritiska beroenden mellan verksamheter och nationer gör att avbrott och störningar kan få stora konsekvenser för enskilda och för samhället i stort. Det vardagliga ansvaret för olika typer av samhällsviktig verksamhet ligger i dag hos många olika aktörer. Det innebär att de aktörer som äger eller driver samhällsviktig verksamhet behöver arbeta systematiskt med riskhantering, kontinuitetshantering och att hantera händelser. MSB har fortsatt att utveckla kontinuitetshantering och identifiera nationellt samhällsviktig verksamhet och kritisk infrastruktur.

MSB har under 2018 arbetat med att identifiera och kartlägga nationellt samhällsviktig verksamhet och en första sammanställning och analys av beroenden har gjorts. Utgångspunkten för analysen har varit de områden som har särskild betydelse i uppbyggnaden av totalförsvaret och de myndigheter som har ett bevakningsansvar.

I samarbetet under Natos civila kommitté har MSB arbetat för att öka ländernas gemensamma kompetensnivå inom avancerad beroendeanalys bland annat genom att presentera det svenska forskningsläget. MSB har spridit kunskaper och erfarenheter om arbete, syfte och innehåll med Nato Baseline Requirements till valda myndigheter i ett led att kunna använda materialet för att utveckla det nationella arbetet med totalförsvar.

NATO beslutade vid toppmötet i Warszawa om att NATO-ländernas resiliens skulle stärkas – Inom sju sektorer, Baseline Requirements for resilience, specificeras ett antal förmågor och funktionskrav upp som de allierade länderna förväntas ha. Syftet är ett fungerande civilsamhälle som kan stödja militären vid HNS eller transit för insatser i andra länder.

MSB ger återkommande grundkursen ”Skydd av samhällsviktig verksamhet” som är ett stöd för att öka aktörers kunskap inom området och riktar sig till personer som arbetar med krisberedskap och samhällsviktig verksamhet i både offentlig och privat sektor. Under 2018 gavs den vid två tillfällen där 47 studerande (25 män och 22 kvinnor) deltog. MSB har fortsatt stödja Energimyndigheten att utveckla kontinuitetsplanering avseende Styrel och i arbetet med förbrukningsdämpande åtgärder inom drivmedel. MSB har även ingått i Myndighetssamverkansgrupp för EU:s Interna Säkerhetsfond. Inom ramen för det arbetet har MSB haft många myndighetskontakter för att informera om möjligheter till bidragsgivning och ge stöd till aktörer kring bidragsansökningar inom området krisberedskap.

MSB är Sveriges kontaktpunkt för skydd av europeisk samhällsviktig verksamhet/kritisk infrastruktur och har under året deltagit i möten inom det europeiska programmet för skydd av kritisk infrastruktur (EPCIP). Som en del av det europeiska samarbetet har MSB deltagit i Europeiska kommissionens översyn av EG-direktiv 2008/114/EG om identifiering av, och klassificering som, europeisk kritisk infrastruktur och bedömning av behovet att stärka skyddet av denna. MSB har också deltagit som expert i det Europeiska referensnätverket för Skydd av kritisk infrastruktur (ERNCIP) vars tematiska utvecklingsområden omfattar områdena cybersäkerhet, fysiskt skydd och CBRNE. MSB har delat information från samarbeten till relevanta svenska aktörer.

MSB har tillsammans med finska Försörjningsberedskapscentralen (NESA) genomfört två seminarier för att utveckla myndigheternas samarbete angående försörjningsberedskap och kritisk infrastruktur. De två seminarierna behandlade områdena finans respektive cyber- och informationssäkerhet och utöver NESA och MSB deltog Bank of Finland, Riksbanken och Bankgirot.

Bidragsgivning

MSB har fortsatt stödja medieföretagens beredskapsarbete genom Mediernas beredskapsråd och genom att fördela medel för att stödja reservfunktioner inom etermedia.

Kostnader Kontinuitet i samhällsviktig verksamhet

Belopp i tkr

Prestationstyp	2018	2017	2016
Bidragsgivning	29 724	30 823	19 788
Utbildning	153	161	183
Beslutsunderlag och kunskapsförmedling	30 876	26 867	26 479
Förberedelse till MSB:s operativa arbete	-	-	6
Totala kostnader	**60 753**	**57 850**	**46 455**

MSB:s samlade kostnader för kontinuitet i samhällsviktig verksamhet har ökat med närmare 3 mnkr jämfört med 2017.

Skillnaden mellan åren för prestationstypen bidragsgivning beror på ökning av medel till etermedieberedskapen från 20 mnkr till 30 mnkr från och med 2017. Ökningen av medel har möjliggjort att fler åtgärder för att stödja reservfunktioner inom etermedia kunnat genomföras.

Ökningen för beslutsunderlag och kunskapsförmedling är hänförlig till de bidrag MSB ger till forskningsverksamhet. Vilken verksamhet forskningsbidragen avser varierar beroende på inriktningen aktuellt år.

Hantera farliga ämnen

Farliga ämnen tillverkas, transporteras och används i många verksamheter. Felaktig hantering kan vara ödesdiger. För att antalet olyckor med farliga ämnen ska vara fortsatt lågt utvecklar och stärker MSB samhällets förmåga att förebygga och hantera oönskade händelser där farliga ämnen ingår. Arbetet består till stor del av föreskriftsarbete på nationell och internationell nivå, handläggning av ärenden om tillstånd, tillsyn, marknadskontroll samt rådgivning och att sprida kunskap inom området.

MSB har valt att här redovisa resultaten av beslutsunderlag och kunskapsförmedling, författningsarbete, tillståndsgivning och tillsyn.

Beslutsunderlag och kunskapsförmedling

MSB har under 2018 deltagit i och fört talan vid fem huvudförhandlingar i mark- och miljödomstolar där fleråriga tillståndsprocesser enligt miljöbalken slutförts för flera pappers-/massabruk och gruvindustrier. MSB har i dessa processer drivit säkerhetsfrågor om bl.a. utbyte och övriga skyddsåtgärder vid hantering av flytande svaveldioxid och ammoniak, räddningsberedskap med rök- och kemdykning, instrumentering av dammar för att kunna upptäcka dammbrott samt installation av särskilda varningssystem för att kunna varna allmänheten vid dammbrott i gruvavfallsdammar. MSB:s deltagande har medfört att bolagen åtagit sig att genomföra säkerhetshöjande åtgärder och att villkor kring dessa frågor har förts in i tillstånden.

Författningsarbete

MSB har under året fattat beslut om sju föreskrifter med tillhörande allmänna råd. Föreskrifterna rör främst farligt gods, brandfarliga samt brandreaktiva varor. Bakgrunden är bland annat ändringar på EU-nivå, arbete inom FN och OTIF (är en mellanstatlig organisation för internationell järnvägstrafik) eller anpassning för att harmonisera med andra myndigheters föreskrifter. Framtagna föreskrifter om hantering av ammoniumnitrat-emulsioner, -suspensioner och -geler (ANE) är nya, på ett tidigare oreglerat område, och syftar till att öka säkerheten kring hanteringen. Information om föreskrifterna har bedrivits både genom informationsträffar, vid konferenser och genom information på respektive myndighets webbplats.

Tillståndsgivning

Utifrån lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE) prövar MSB tillstånd för tillverkning och viss hantering av brandfarliga och explosiva varor och beslut om att godkänna föreståndare för hantering av explosiva varor samt godkänna utbildningssamordnare för pyroteknik.

Under 2018 har MSB fattat beslut i ca 560 ärenden om tillstånd och godkännande kopplat till explosiva varor och sprängämnesprekursorer. Det är i nivå med det antal beslut som myndigheten brukar hantera, även om det är en minskning med 3400 beslut jämfört med 2017. Det stora antalet beslut under 2017 kom utifrån en övergångsregel, i MSBFS 2016:3, som ställer krav på viss utbildning för att använda pyrotekniska produkter.

Tillsyn

För att ge en överblick över hur relevanta lagar efterlevs och ge stöd till hur tillsynsarbetet kan planeras tar MSB årligen fram sammanställningar inom tillsynsområdena kopplat till lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagen) och lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE). Uppföljningen utifrån LBE har genomförts för tredje året i rad och ger både MSB och kommuner ett bra underlag för utveckling inom området.

MSB har tillsynsuppgiften över drygt 100 civila verksamheter som tillverkar och destruerar explosiva varor. Under 2018 har tillsyn genomförts vid 16 av dessa, vilket är en viss ökning jämfört med tidigare år. Urvalet för 2018 års tillsynsbesök gjordes i huvudsak utifrån de civila verksamheter som förutom att tillverka explosiva varor också genomför destruktion. Efter genomförda tillsynsbesök konstateras att verksamheterna i stort har rutiner och instruktioner för sådan hantering, men i några fall saknas register för spårbarhet av explosiva varor som är avsedda att destrueras. Som en följd av det kommer MSB under nästa år följa upp regelefterlevnaden för de företag som ska ha register för spårbarhet av explosiva varor. Tillsynsbesök har även genomförts efter inträffade händelser.

Som ett led i att stödja länsstyrelsernas Sevesotillsyn och för att bidra till att tillsynen blir likvärdig över landet har MSB arrangerat en tillsynskonferens med fokus bl.a. på interna planer och kommunens plan för räddningsinsats, samt ett seminarium om att utöva tillsyn av säkerhetskultur vid Sevesoverksamheter. Att hålla samlade kompetenshöjande aktiviteter för länsstyrelsernas handläggare bidrar till en generell kunskapshöjning inom området och skapar förutsättningar för att tillsynen blir mer likvärdig över landet. MSB har anordnat en Sevesokonferens, med programpunkter som syftade till att öka medvetenheten om antagonistiska hot samt vikten av att öva planer. Vid konferensen deltog cirka 230 personer, främst representanter från näringslivet och länsstyrelser.

MSB har under år 2018 genomfört fyra uppföljningsmöten av länsstyrelsernas Sevesotillsyn. Sammanfattning av uppföljningen är att länsstyrelserna behöver utveckla den interna samverkan mellan de som utför miljöbalkstillsyn och Sevesotillsyn för att dra erfarenheter av varandras arbete samt pekar på vikten av att de interna planerna och kommunens plan för räddningsinsats upprättas, granskas och övas.

MSB har ansvaret att utöva marknadskontroll av produkter som omfattas av lagen om brandfarliga och explosiva varor, EU:s förordning om gasapparater och lagen om farligt gods. MSB har hanterat 35 anmälningar om felaktiga produkter, varav 21 inkommit genom EU-kommissionens informationsdelningssystem RAPEX. Myndighetens agerande syftar till att garantera säkerhet, hälsa och konsumentskydd och att motverka snedvridning av konkurrens mellan företag.

MSB är tillsynsmyndighet för säkerhetsrådgivare för samtliga transportslag, transportabla tryckbärande anordningar, transportskydd samt utbildning och examination av förare av transporter av farligt gods på väg och i terräng. MSB har genomfört tillsynsbesök vid fyra verksamheter avseende säkerhetsrådgivare och transportskydd för transport av farligt gods. I huvudsak följer verksamheterna regelverken, men brister finns i rapporteringen som företag som hanterar farlig gods lämnat samt i dokumentation kring genomförd utbildning. Minskningen av antalet tillsynsbesök jämfört med tidigare år beror dels på personalomsättning och dels på att föreskriftsarbetet och arbetet med det nya systemet för examination av förare för transport av farligt gods har prioriterats.

Kostnader Hantera farliga ämnen

Belopp i tkr

Prestationstyp	2018	2017	2016
Författningsarbete	19 425	16 241	16 351
Tillståndsgivning	5 255	5 181	5 258
Tillsyn	7 351	9 178	9 794
Bidragsgivning	-	-494	12 679
Utbildning	3 850	4 313	3 923
Beslutsunderlag och kunskapsförmedling	12 401	15 666	15 278
Stödjande och styrande arbete	3 997	3 428	2 893
Totala kostnader	**52 279**	**53 512**	**66 175**

MSB:s samlade kostnader för att hantera farliga ämnen har minskat med drygt 1 mnkr jämfört med 2017. Skillnaden mellan åren för prestationstypen bidragsgivning hänför sig till ett anslagsvillkor 2016 som innebar att högst 14 mnkr betalades ut till länsstyrelser med tillsynsansvar enligt Sevesolagsstiftningen. Villkoret fanns bara 2016. Beloppet 2017 avser återbetalning av oförbrukade medel. Ökningen för författningsarbete beror bl.a. på ökade personalkostnader.

Minskningen för beslutsunderlag och kunskapsförmedling är hänförlig till de bidrag MSB ger till forskningsverksamhet. Vilken verksamhet forskningsbidragen avser varierar beroende på inriktningen aktuellt år.

Hantera information säkert

Myndigheten ska enligt instruktionen stödja och samordna arbetet med samhällets informationssäkerhet samt analysera och bedöma omvärldsutvecklingen inom området. I detta ingår bland annat att lämna råd och stöd om förebyggande arbete, normgivning samt samverka nationellt och internationellt. Myndigheten ska vidare svara för att Sverige har en nationell funktion med uppgift att stödja samhället i arbetet med att förebygga och hantera it-incidenter.

Inom hantera information säkert har MSB valt att redovisa vad som gjorts inom prestationstyperna stödjande och styrande, beslutsunderlag och kunskapsförmedling. Redovisning av vad som gjorts inom prestationstypen metod- och teknikstöd redovisas samlat i avsnittet Agera samordnat.

Stödjande och styrande

NIS-direktivet infördes i Sverige 2018 genom att lag och förordning om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster trädde i kraft den 1 augusti 2018. Den nya författningen ställer krav på säkerhet i nätverk och informationssystem och omfattar leverantörer av samhällsviktiga tjänster och digitala tjänster som kan finnas i både privat och offentlig sektor. MSB har tilldelats en bred roll kopplad till genomförandet av NIS-regleringen vilken bland annat inkluderar att ansvara för ett nationellt samarbetsforum där alla utpekade tillsynsmyndigheter deltar, vara nationell kontaktpunkt och att meddela föreskrifter inom området.

Arbetet med att ta fram föreskrifter kopplade till NIS-direktivet har pågått under hela 2018 och sammantaget har MSB under året gett ut fem föreskrifter kopplade till NIS-regleringen. Den 1 november trädde *MSBFS 2018:7 Föreskrifter om anmälan och identifiering av samhällsviktiga tjänster* samt *MSBFS 2018:8 Föreskrifter om informationssäkerhet för samhällsviktiga tjänster* i kraft. MSB:s föreskrifter om incidentrapportering för samtliga NIS-leverantörer *(MSBFS 2018:9 Föreskrifter och allmänna råd om rapportering av incidenter för leverantörer av samhällsviktiga tjänster, MSBFS 2018:10 föreskrifter och allmänna råd om rapportering av incidenter för leverantörer av digitala tjänster samt MSBFS 2018:11 föreskrifter och allmänna råd om frivillig rapportering av incidenter i tjänster som är viktiga för samhällets funktionalitet)* gavs ut i december men kommer att träda i kraft först den 1 mars 2019. Tillsammans med föreskrifterna har myndigheten gett ut vägledningar och allmänna råd. Föreskriftsarbetet har genomförts i nära samarbete med utpekade tillsynsmyndigheter och Socialstyrelsen.

MSB fick under 2018 i uppdrag av regeringen att vara sammanhållande i arbetet med att tillsammans med myndigheterna inom Samverkansgruppen för informationssäkerhet (SAMFI) ta fram en samlad handlingsplan för informations- och cybersäkerhet för åren 2019–2022 utifrån målen i Nationell strategi för samhällets informations- och cybersäkerhet. I handlingsplanen framgår planerade åtgärder som myndigheterna enskilt, tillsammans eller i samverkan med andra aktörer avser att vidta för att höja informations- och cybersäkerheten i samhället. Majoriteten av åtgärderna i årets redovisning av handlingsplanen kommer att genomföras eller påbörjas under 2019. Handlingsplanen ska redovisas till regeringen senast den 1 mars 2019 och kommer därefter att uppdateras årligen.

MSB har av regeringen fått i uppdrag att tillsammans med Försvarets radioanstalt, Försvarets materielverk, Försvarsmakten, Post- och telestyrelsen, Polismyndigheten och Säkerhetspolisen slå fast en samlad handlingsplan för myndigheternas arbete utifrån målen i Nationell strategi för samhällets informations- och cybersäkerhet (skr. 2016/17:213). Handlingsplanen omfattar åren 2019–2022.

Beslutsunderlag och kunskapsförmedling

Statliga myndigheter är sedan 2016 skyldiga att rapportera allvarliga it-incidenter till MSB. De inkomna incidentrapporterna analyseras och bearbetas och möjliggör därmed en samlad lägesbild vilket skapar förutsättningar för rätt skyddsåtgärder. MSB rapporterade i april 2018 sin årliga rapport avseende allvarliga it-incidenter till regeringen.

I och med genomförandet av NIS-regleringen utökas MSB:s uppdrag att ta emot incidentrapporter då alla leverantörer av samhällsviktiga respektive digitala tjänster ska rapportera incidenter till MSB. Processer, rutiner och verktyg för att på ett hanterbart och säkert sätt kunna ta emot, hantera, analysera och bearbeta incidentrapporter enligt NIS har utvecklats under året.

Därutöver är MSB:s roll i genomförandet av NIS-regleringen att leda samarbetet med tillsynsmyndigheter och Socialstyrelsen samt vara nationell kontaktpunkt för samarbete inom EU. Ett samarbetsforum och flertalet arbetsgrupper har etablerats tillsammans med de utsedda tillsynsmyndigheterna och Socialstyrelsen. NIS Samarbetsforum har till uppgift att hålla ihop arbetet och möjliggöra samordning och erfarenhetsutbyte kring NIS, medan respektive arbetsgrupp fokuserar på sakfrågor som föreskriftsarbete, kommunikation och tillsynssamordning.

Samverkan mellan privata och offentliga aktörer är överlag en förutsättning för att säkerställa en god informations- och cybersäkerhet i samhället och MSB har på uppdrag av regeringen tagit fram förslag på hur det privat-offentliga samarbetet kan stärkas inom informations och cybersäkerhetsområdet. En slutsats är att områden som identifierats avseende totalförsvarsplanering samt de sektorer som omfattas av NIS-regleringen bör prioriteras. Myndigheten föreslog även att uppgiften att stödja och samordna privat-offentlig samverkan inom informations- och cyberäkerhetsområdet skulle tydliggöras ytterligare i MSB:s instruktion. MSB administrerar redan i dag flera privat-offentliga forum för informationsdelning inom informationssäkerhetsområdet så kallade FIDI-nätverk och kommer framöver att etablera fler där sådana saknas.

Internationellt samarbete är en förutsättning för att stärka samhällets arbete med informations- och cybersäkerhet och i syfte att förebygga och hantera incidenter. MSB representerar Sverige i flera olika sammanhang, både bilateralt och i olika forum och nätverk. Myndigheten har bland annat ett omfattande samarbete med USA:s Department of Homeland Security (DHS) om säkerhet i industriella styrsystem, gemensam forskningsutlysning, samt operativa frågor. Det nordiska samarbetet är också högt prioriterat och har sin utgångspunkt i att länderna delar gemensam infrastruktur och därmed hot och sårbarheter. Samarbetet syftar till att öka den gemensamma förmågan att hantera detta vilket görs genom bl.a. gemensamma övningar och utbildningar. Styrgruppen träffas fyra gånger per år och under 2018 var MSB ordförande i gruppen.

Inom Europa företräder MSB Sverige bl.a. i EU:s strategiska NIS-samarbetsgrupp (fem möten under 2018) och EU:s operativa CSIRT-nätverk (tre möten under 2018). MSB har därutöver medverkat i nationellt och internationellt standardiseringsarbete rörande informationssäkerhet genom deltagande i CEN/CENELEC och ISO/ICE. Detta har bidragit till att svenska ståndpunkter och önskemål har kunnat tillgodoses.

NIS-direktivet genomfördes i Sverige 2018 och ställer krav på säkerhet i nätverk och informationssystem med syfte att uppnå en hög gemensam nivå på säkerhet i nätverk och informationssystem inom EU. Den svenska NIS-regleringen innebär i korthet krav på informationssäkerhet och incidentrapportering för leverantörer av samhällsviktiga och vissa digitala tjänster. Dessutom har ett antal myndigheter tillsynsansvar kopplat till den nya regleringen.

MSB:s metodstöd för systematiskt informationssäkerhetsarbete har tagits fram som ett praktiskt stöd med syfte att förtydliga hur ett systematiskt informationssäkerhetsarbete kan utformas och användas utifrån standarderna för informationssäkerhet (ISO/IEC 27000-serien), och då från ett mer nationellt perspektiv. Metodstödet innehåller vägledningar, råd, tips, mallar och andra verktyg. Stödet är utformat så att det ska kunna användas och ge stöd både till organisationer som står i startgroparna för att införa systematiska arbetssätt och sådana som redan har mycket på plats. Metodstödet finns att hämta på informationssäkerhet.se

MSB:s arbete med att höja kunskapen om informationssäkerhet i samhället genomförs i olika led från analys och identifiering av behov, till konkreta insatser som kan vara riktade mot specifika målgrupper eller en bredare allmänhet.

MSB har fortsatt arbetet med att stärka cybersäkerheten i cyberfysiska system, det vill säga industriella styrsystem och olika typer av uppkopplade system (Internet of Things). Operativ personal hos centrala aktörer har utbildats i samverkan med FOI. En grundläggande kurs om säkerhet i industriella informations- och styrsystem riktad till operatörer har genomförts vid fyra tillfällen med totalt 63 deltagare (varav fem kvinnor). Säkerhetsfrågor har demonstrerats vid olika konferenser och tekniska studier (exempelvis molntjänster, virtualisering och kryptering i sammanhanget industriella styrsystem) har genomförts för att öka kunskapen i samhället. Samverkan har skett med andra myndigheter och ett stort antal privata aktörer som äger och driver samhällsviktig verksamhet samt kritisk infrastruktur och leverantörer och integratörer av i detta sammanhang viktiga system. MSB har vidare genomfört en studie kring hur aktörer och deras industriella styr och kontrollsystem påverkas i en gråzonssituation samt om det är möjligt att förbereda organisation och tekniska system för gråzonsrelaterade händelser.

MSB har tillsammans med Försvarsmakten och Totalförsvarets Forskningsinstitut under ett antal år arbetat med att utveckla en nationell cyber range, CRATE (Cyber Range And Training Environment). Denna har använts i ett flertal cyberövningar men även i utbildningssyfte av tekniker i samhällsviktig infrastruktur. Under 2018 har arbete bedrivits med att utveckla CRATE till att bli en mer modern plattform som kan fungera i en generisk infrastruktur och modulär arkitektur. Arbetet kommer att fortsätta under 2019.

MSB har under året, tillsammans med Säkerhetspolisen och Försvarsmakten, redovisat en samlad bedömning avseende informationssäkerheten hos bevakningsansvariga myndigheter. Myndigheternas rapportering sammanställdes i en sammanvägd rapport där ett antal fokusområden specificerats. Mot bakgrund av den rapportering som MSB tog del av genomförde myndigheten bilateral återkoppling till flera av de bevakningsansvariga myndigheterna där behov förelåg. Detta gjordes i syfte att tjäna som grund för deras fortsatta informationssäkerhetsarbete. Resultatet från rapporten har redovisats för regeringen den 1 oktober.

Myndigheten har kartlagt och analyserat informationssäkerheten inom landstingens hälso- och sjukvårdsverksamhet. Ett antal förbättringsområden identifierades och åtta konkreta åtgärdsförslag presenterades i en rapport till regeringen. Regeringen har därefter gett MSB i uppdrag att ta fram en utbildning om strategiskt perspektiv på informationssäkerhetsarbete för kommuner, landsting och länsstyrelser. En kurs har startats och en pilotutbildning, som togs emot mycket väl av deltagarna, gavs under 2018. Kursen kommer att fortsätta ges under 2019.

MSB tillhandahåller sedan flera år ett metodstöd för systematiskt informationssäkerhetsarbete på informationssäkerhet.se vilket omarbetades under 2017 och nylanserades i februari 2018. Metodstödet är ett viktigt verktyg för att stärka det förebyggande arbetet och kommer framöver att utgöra ett praktiskt stöd bland annat för leverantörer av samhällsviktiga tjänster i samband med införandet av NIS-regleringen. Uppdateringen har genomförts i nära samarbete med representanter från offentlig sektor och näringsliv.

Konferensen om informationssäkerhet för offentlig sektor genomfördes för nionde gången och samlade runt 600 deltagare. Årets program omfattade ett 20-tal punkter med fokus på det säkerhetspolitiska läget och dess påverkan på informationssäkerhet. Den årliga konferensen utgör en viktig mötesplats för representanter från offentlig sektor och bidrar därmed till att stärka samhällets säkerhet genom att belysa viktiga frågor och bredda kunskapen inom området. Myndigheten hade även under året haft i uppdrag av regeringen att bidra till att öka allmänhetens samt små och medelstora företags kunskap om informations- och cybersäkerhet. Som en del av uppdraget genomförde MSB tillsammans med bland annat Polisen och verksamt.se en kampanj på temat id-stölder i samband med den europeiska informationssäkerhetsmånaden i oktober.

MSB har därutöver kontinuerligt under året förmedlat information inom området cybersäkerhet och samhällsviktig verksamhet i form av studier, rapporter, nyhetsbrev, faktablad och vägledningar i syfte att öka medvetandet och kunskapen hos både offentliga och privata aktörer. Vid händelser och upptäckta sårbarheter av särskild vikt har information och varningar förmedlats via msb.se och cert.se.

Återrapportering nr 4 Informationssäkerhet

> Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska utveckla sitt arbete med att stödja och samordna samhällets informationssäkerhet. I detta ingår att fördjupa stödet till olika aktörer i samhället med att förebygga och hantera it-incidenter. Myndigheten ska redovisa vilka åtgärder som har vidtagits samt vad åtgärderna bedöms ha lett till.

MSB har en omfattande uppgift och ett särskilt mandat avseende arbetet med samhällets informations- och cybersäkerhet. Det innebär att myndigheten arbetar med förebyggande informations- och cybersäkerhet i hela samhället. Detta görs genom att samordna och stödja det nationella arbetet inom området på alla nivåer (myndigheter, kommuner, landsting, näringsliv och individen).

MSB har under 2018 på uppdrag av regeringen varit sammanhållande i arbetet med att tillsammans med myndigheterna inom Samverkansgruppen för informationssäkerhet (SAMFI) ta fram en informations- och cybersäkerhetshandlingsplan för åren 2019–2022 utifrån målen i Nationell strategi för samhällets informations- och cybersäkerhet. I handlingsplanen framgår planerade åtgärder som myndigheterna enskilt, tillsammans eller i samverkan med andra aktörer avser att vidta för att höja informations- och cybersäkerheten i samhället.

NIS-direktivet infördes i Sverige 2018 genom att lag och förordning om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster trädde i kraft den 1 augusti 2018. Den nya författningen ställer krav på säkerhet i nätverk och informationssystem och omfattar leverantörer av samhällsviktiga tjänster och digitala tjänster som kan finnas i både privat och offentlig sektor. MSB har i genomförandet av NIS tilldelats en bred roll. Som en del av implementeringen har myndigheten under 2018 meddelat föreskrifter inom området, drivit ett nationellt samarbetsforum och tillhörande undergrupper där alla utpekade tillsynsmyndigheter deltar, agerat i sin roll som nationell kontaktpunkt samt förberett processer,

rutiner och verktyg för att på ett säkert och effektivt sätt kunna ta emot, hantera och analysera de rapporter som berörda leverantörer ska lämna in i samband med incidenter. Genom MSB:s arbete kommer NIS att vara fullt genomfört i mars 2019.

Myndigheten ansvarar för den nationella funktionen för att förebygga och hantera it-incidenter som kan få konsekvenser för samhällets funktionalitet och totalförsvar. I detta ingår både samordningsuppgifter och att aktivt medverka i praktiskt arbete för att hantera it-incidenter. Under 2018 har MSB utvecklat ett nytt tekniskt verktyg för incidentrapportering för att kunna omhänderta och bearbeta den ökade mängd incidentrapporter som NIS-direktivet medför. Verktyget, tillsammans med ny funktion för mottagning av it-incidenter och utökad tillgång till threat intelligence har ökat och kommer framöver ytterligare öka myndighetens förmåga att bedöma hot och sårbarheter och ge rekommendationer vilket ger förutsättning för en mer redundant incidenthantering i hela samhället. MSB har även utvecklat sitt nationella och internationella operativa samarbete och därmed byggt förmåga och förtroende för att mer effektivt kunna hantera framtida it-incidenter.

Teknik, metoder och förebyggande informationssäkerhetsarbete gör tillsammans att informations- och cybersäkerheten i samhället stärks. MSB har under 2018 genomfört studier för att kartlägga behov, tagit fram vägledningar som stöd till olika aktörer, lanserat ett förbättrat metodstöd, genomfört kunskapshöjande aktiviteter som övningen NISÖ 2018 och genom en kampanj arbetat med att höja den generella medvetandegraden i samhället. MSB har 2018 i sitt förebyggande arbete tydligare kunnat identifierat behov hos olika målgrupper och utifrån detta kunnat föreslå, förbereda och genomföra åtgärder för en ökad informations- och cybersäkerhet hos de aktuella grupperna. MSB har genom sitt systematiska arbete med informationssäkerhet höjt aktörers kunskapsnivå samt gett dem praktiska verktyg som på sikt kommer att leda till en generellt ökad informations- och cybersäkerhet i samhället.

Allt högre krav ställs på att samhällsviktiga aktörer och verksamheter ska kunna utbyta information och samverka säkert och skyddat i hela hotskalan. MSB behöver möta efterfrågan på säkra elektroniska kommunikationstjänster för samhällsviktiga aktörer och verksamheter. Inom området ansvarar MSB också för att se till att aktörer har tekniska stöd och system för ledning och samverkan som uppfyller höga krav på tillgänglighet och säkerhet.

Myndigheten har under 2018 fortsatt arbetet med att stärka cybersäkerheten i cyberfysiska system, det vill säga industriella styrsystem och olika typer av uppkopplade system (Internet of Things). MSB har tillsammans med Försvarsmakten och Totalförsvarets Forskningsinstitut (FOI) fortsatt utveckla en nationell cyber range som används vid cyberövningar och i utbildningssyfte av tekniker i samhällsviktig infrastruktur. Därutöver har MSB tillsammans med FOI och andra myndigheter genomfört ett antal kunskapshöjande åtgärder som utbildningar och seminarier samt under året finansierat forskning, genomfört studier och gett ut vägledningar inom området.

Kostnader Hantera information säkert

Belopp i tkr

Prestationstyp	2018	2017	2016
Metod- och teknikstöd	55 347	53 070	51 392
Beslutsunderlag och kunskapsförmedling	83 425	74 973	71 928
Stödjande och styrande arbete	7 775	4 233	4 821
Totala kostnader	**146 547**	**132 277**	**128 141**

MSB:s samlade kostnader för hantera information säkert har ökat med 14 mnkr jämfört med 2017. MSB har under 2018 förstärkt sin organisation inom informations- och cybersäkerhet med fler personella resurser vilket möjliggjort en ökad satsning inom området. De utökade resurserna har medfört att fler kunskapshöjande och samordnande åtgärder kunnat genomföras och förklarar ökningen för prestationstypen beslutsunderlag och kunskapsförmedling. Implementeringen och genomförandet av NIS-direktivet liksom framtagandet av en samlad informations- och cybersäkerhetshandlingsplan har krävt fler resurser inom det stödjande och styrande arbetet.

Foto: Pavel Koubek, European Union 2018

Hantera olyckor, kriser och krig

I MSB:s uppgift ingår att utveckla och stödja samhällets förmåga att hantera olyckor, kriser och krig. När en allvarlig olycka eller kris inträffar ger MSB stöd till de som är ansvariga och samordnar den aktörsgemensamma hanteringen.

Genomföra räddningsinsatser

MSB ska enligt sin instruktion (Förordning (2008:1002) med instruktion för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) bl.a. bidra till att minska konsekvenser av olyckor och kriser (1§), ha förmågan att bistå med stödresurser (7§) och samordna och utveckla verksamheten inom räddningstjänsten (3§). När en olycka inträffar måste samhället kunna handla snabbt med rätt åtgärder, annars kan händelsen förvärras och medföra onödiga konsekvenser för människors liv, hälsa, egendom och miljö. MSB ska enligt instruktionen även se till att utbildningar tillhandahålls inom myndighetens ansvarsområde.

Inom Genomföra räddningsinsatser har MSB valt att redovisa vad som gjorts inom prestationstyperna metod- och teknikstöd, beslutsunderlag och kunskapsförmedling, insatser och incidenthantering, förberedelse till MSB:s operativa arbete, tillsyn, bidragsgivning och utbildning.

Metod- och teknikstöd

Under 2018 har MSB arbetat med 15 vägledningar inom området skydd mot olyckor. Fyra av dessa har färdigställts under året.

Det är MSB:s bedömning att vägledningarna underlättar aktörernas arbete med säkra och effektiva räddningsinsatser och att de därmed har bidragit till att öka förmågan i samhället. Vägledningarna främjar också samverkan och bidrar till att skapa likvärdighet i räddningstjänstarbetet i landet.

MSB:s bedömning är att arbetet i MSB:s Centralt räddningstjänstforum (CRF) och Räddningstjänstrådet med dess utskott har bidragit till förbättrat samarbete mellan de olika organisationerna för räddningstjänst samt förbättrat samarbete mellan stat och kommun. Detta har i sin tur skapat bättre förutsättningar för gemensam planering inom området skydd mot olyckor. I augusti 2018 höll MSB ett extrainsatt möte med Räddningstjänstrådet för att säkerställa att lärdomarna från sommarens skogsbränder kan tas om hand.

Räddningstjänst under höjd beredskap är en viktig del av totalförsvaret. Under 2018 har MSB tillsammans med aktörerna fortsatt arbetet med att ta fram kunskapsunderlag för området. Bland annat har scenarier tagits fram som stöd till planeringen av räddningstjänst. Sammantaget bedömer

MSB att arbetet under året har ökat kunskaperna om räddningstjänst under höjd beredskap och skapat förutsättningar för gemensam planering inom området.

Under 2018 har MSB tillsammans med Försvarsmakten sett över förutsättningarna för att återskapa förmågan till effektiv förvarning inom befolkningsskyddet. Som en tillfällig lösning har larmväg från Försvarsmakten till kommuner upprättats för att kunna utlösa flygvarning. Andra lösningar har etablerats under tiden, som har tjänat som underlag till förslag på tekniska lösningar för effektiv varning till befolkningen i både fred och krig. Arbetet fortsätter 2019.

Vikten av att olika kommunala räddningstjänstorganisationer kan samverka med varandra har identifierats vid flera tillfällen. Det var också en viktig faktor vid bekämpningen av sommarens skogsbränder. För att underlätta samordning och samverkan samt för att stödja den kommunala räddningstjänstens förmåga till samverkan och ledning har MSB under 2018 börjat ta fram ett enhetligt ledningssystem (ELS) för kommunal räddningstjänst.

Under våren 2018 publicerade MSB vägledningen Samverkan vid pågående dödligt våld i publik miljö. Vägledningen togs fram i samarbete med Polisen, Socialstyrelsen, Västra Götalandsregionen, Stockholms läns landsting, Katastrofmedicinskt centrum, Räddningstjänsten Storgöteborg, Storstockholms Brandförsvar, Räddningstjänsten Syd samt Sveriges kommuner och landsting (SKL). MSB bedömer att vägledningen skapat ökade förutsättningar att hantera och samverka vid händelser med pågående dödligt våld.

MSB har även genom det bilaterala FoU-avtalet med USA/DHS genomfört första utbyte mellan svenska och amerikanska experter och forskare kring forskning och utveckling när det gäller pågående dödligt våld i publik miljö, bl.a. för att identifiera gemensamma behov av fortsatt forsknings- och utvecklingsarbete.

Hot och våld riktas även direkt mot blåljuspersonal. Tillsammans med Socialstyrelsen, Räddningstjänsten Storgöteborg, Räddningstjänsten Syd, Sveriges Kommuner och Landsting, Storstockholms Brandförsvar samt Västra Götalandsregionen har MSB därför tagit fram en vägledning för att förebygga och hantera våld mot blåljuspersonal som publicerades hösten 2018.

Att minska olyckors miljöpåverkan är en viktig del i arbetet med skydd mot olyckor. Under 2018 hade Sverige via Kustbevakningen ansvar för den årliga oljeskyddsövningen Balex-Delta. Övningen genomfördes tillsammans med länderna i Helsingforskommissionen (HELCOM) och MSB deltog tillsammans med flera andra svenska aktörer.

Inom ramen för Nationell samverkansgrupp för oljeskadeskydd (NSO) har MSB fortsatt att samordna den svenska utvecklingen samt anordnat den årliga nationella konferensen om oljeskadeskydd. Detta har gjorts inom ramen för Nationell samverkansgrupp för oljeskadeskydd (NSO) och i enlighet med den aktörsgemensamma processen som finns i *Sveriges strategi för oljeskadeskydd*. Under året har MSB tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten (HaV) och Naturvårdsverket beslutat om fortsatt förvaltning av Oljejouren, samt tagit fram ett prioriteringslager till MiljöAtlas, som kommer att underlätta för samordning och prioritering vid oljeutsläpp.

Teknikutvecklingen ställer nya krav på metodik vid räddningsinsatser. Under 2018 har MSB beslutat en vägledning för operativ metodik vid insatser där det finns solcellsanläggningar. Som en del i myndighetens

metodutveckling har MSB inom ramavtalet med Department of Homeland Security (DHS) deltagit i projektet AMBER där uniformsbeklädnad för räddningstjänstpersonal har utvärderats tillsammans med räddningstjänsterna i Storgöteborg och på Södertörn.

Fler och fler räddningstjänstorganisationer ser möjligheter med att använda drönare i sitt arbete. För att stödja kommunal räddningstjänst i hur sådana kan användas och för att underlätta samordning och gemensamma arbetssätt, har MSB under 2018 tagit fram en vägledning för drönaranvändning i kommunal räddningstjänst.

Under året har MSB även deltagit i IFAFRI *(International Forum to Advance First Responder Innovation)* och tillsammans med EU-kommissionen samt 13 andra länder arbetat med att identifiera förmågebehov och översyn av pågående forskning när det gäller utveckling av metoder och teknik för blåljuspersonal.

Satellitdata kan vara en viktig tillgång i hanterandet av en händelse. Cospas-Sarsat är ett internationellt samarbete för att använda satellitdata vid räddningsinsatser. Det svenska Cospas-Sarsat rådet består av MSB, Sjöfartsverket, Transportstyrelsen, Post- och telestyrelsen samt Polisen. Under 2018 har även ett utbildningspaket om systemet tagits fram.

För att underlätta för kommunal räddningstjänst att bedöma om kompetensnivån i olika befattningar är riktig, lanserade MSB 2017 webbverktyget *RIB kunskapstest*. Verktyget har under 2018 utvecklats genom att testen *HazMat Training, Fire Training* och *Datorstödd informationssäkerhetsutbildning för användare (DISA)* lagts till. Frågorna i verktygets frågebank har också utvecklats.

Sedan flera år tillhandahåller MSB beslutsstödsverktyget MSB RIB som förutom ett referensbibliotek, består av ett register med resurser för räddningstjänst samt uppgifter om och erfarenheter från olyckor med farliga ämnen. Verktyget kopplar ihop flera olika databaser så att kommunal räddningstjänst, Polisen och andra aktörer enkelt ska få tillgång till den information som behövs. Under 2018 har MSB RIB utvecklats så att det blir lättare för räddningstjänster att direkt genom verktyget få tillgång till georefererad information, t.ex. MSB:s översvämningskarteringar. Under året har MSB också fortsatt arbetet med att ta fram en mobilapp för RIB, utveckla en webbversion av verktyget samt att göra verktyget tillgängligt off-line. Under 2018 har applikationen MSB RIB LUPP som används för ledning och uppföljning av räddningsinsatser också uppdaterats och givits ökad stabilitet.

Arbetet med att ge aktörer inom samhällsskydd och beredskap möjlighet att använda geodata har fortsatt. Under året har MSB varit värd för Geodatarådet. Tillsammans med Trafikverket och Lantmäteriet har MSB också tagit fram en åtgärdsplan för blåljusaktörers användning av geodata.

Under året har MSB bistått aktörer med geodatastöd och analyser vid hanteringen av vårens översvämningar i Dalarna och vid sommarens skogsbränder. Under den senare händelsen visade sig geodata vara mycket viktig. MSB stödde med att skapa brandspridningskartor, med resurskartor som visade var olika resurser befann sig under bränderna samt med information om aktuell brandutbredning m.m. Detta bidrog till att skapa en samsyn mellan olika aktörer under arbetet med bränderna.

Efter sommaren har MSB genomfört flera informations- och utbildningsinsatser gällande geodata och GIS (Geografiskt informationssystem) för att öka kunskapen om hur systemet kan stödja hanteringen av händelser.

Geodata (geografiska data) är information kopplad till en karta. Geodata beskriver ett objekt eller en företeelses position och dess eventuella utbredning.

Under året har EU:s program för satellitdata, Copernicus, aktiverats tre gånger, en gång vid översvämningar i Dalarna och två gånger under sommarens skogsbränder. Över 20 fokusområden har övervakats och ca 150 kartor har producerats. Arbetet har utvärderats av berörda länsstyrelser och bidragit till den samlade lägesbilden över händelserna. I efterarbetet har en internationell grupp från Copernicus besökt brandområdena för att utvärdera sina leveranser.

Under 2018 har MSB fortsatt arbetet med innovationsnätverket WIN GUARD. Nätverket drivs av IDEON i Lund och samlar offentlig sektor, akademi och näringsliv. Utifrån behoven hos kommunal räddningstjänst har MSB initierat tre utvecklingskonsortier; *Kvalitetssäkring av räddningstjänstpersonal, Fossilfri framdrift av utryckningsfordon – den hållbara räddningsinsatsen samt Digital plattform för civila insatspersoner.*

Beslutsunderlag och kunskapsförmedling

Som MSB har konstaterat i tidigare årsredovisningar har den kommunala räddningstjänsten i Sverige fortfarande svårt att öka andelen kvinnor i verksamheten, detta trots att det i flera delar av landet finns betydande rekryteringsbehov. I dagsläget är cirka fem procent av personalen i svensk räddningstjänst kvinnor. Det finns också utmaningar i att rekrytera personer med utländsk bakgrund.

Under året har MSB fortsatt att tillsammans med kommunal räddningstjänst driva utvecklingen i rätt riktning. Bland annat har MSB stöttat Räddningstjänstsamverkan Västra Götaland (Räddsam VG) i att genomföra det första chefsutvecklingsprogrammet med fokus på jämställdhet och mångfald i kommunal räddningstjänst. För att öka förståelsen för frågan har MSB under 2018 även ordnat två politikerseminarier, ett i Nässjö och ett i Mora. Flera av dessa åtgärder genomfördes i samverkan med Nätverket jämställd räddningstjänst (NJR).

Vid Almedalsveckan deltog och modererade MSB två seminarier om jämställdhet och mångfald i kommunal räddningstjänst. I november genomförde MSB tillsammans med Räddningstjänsten Syd även ett nordiskt seminarium på samma tema. Även vid dessa tillfällen samarbetade MSB med NJR. Under året har MSB arbetat för att sprida forskningsresultat om jämställdhet i kommunal räddningstjänst. Under 2018 har MSB även börjat ta fram en handbok som sammanfattar forskningsresultat om jämställdhet och mångfald i kommunal räddningstjänst.

Inom MSB bedrivs ett löpande arbete för att de utbildningar som myndigheten tillhandahåller ska stödja utvecklingen att fler kvinnor och personer med utländsk bakgrund anställs inom räddningstjänstområdet. Under året har MSB hållit en workshop med ett antal kommunala räddningstjänster för att hitta sätt att förenkla för fler personer med annan bakgrund än svensk att gå utbildningen i Skydd mot olyckor.

Liksom föregående år konstaterar MSB att utvecklingen sakta men säkert går framåt. Fortfarande är det emellertid så att det finns begränsningar i vad MSB kan göra inom området. Det är de kommunala arbetsgivarna som har nyckeln.

För att sprida information och lärdomar till personal inom kommunal räddningstjänst, polis och akutsjukvård tillhandahåller MSB videotjänsten *90 sekunder*. Under 2018 har 18 filmer producerats, vilket är fler än något annat år. En viktig utveckling är också lanseringen *90 sekunder Play* där 450 reportage från 1990–2011 nu finns allmänt tillgängliga.

Insatser och incidenthantering

När de lokala och regionala resurserna inte räcker till för att hantera en händelse kan MSB stödja ansvariga aktörer med nationella förstärkningsresurser. I dag finns förstärkningsresurser för skogsbrand, översvämning, CBRN, oljeskydd, sök och räddning, flygmedicinsk evakuering, samverkan och ledning samt värdlandsstöd (det vill säga stöd vid mottagande av internationell hjälp).

MSB:s förstärkningsresurser har under året deltagit i 91 insatser. Den vanligaste insatstypen är under ett normalår aktivering av CBRN-enheter för att hantera olika typer av kemikalierelaterade händelser. Vad gäller insatsernas omfattning under 2018 är dock hanteringen av sommarens skogsbränder den dominerande verksamheten inom området.

Sommaren 2018

Sommaren 2018 var unik. Sverige hade över stora delar av landet extrema brandriskvärden redan tidigt på säsongen, Den extrema brandrisken höll i sig under stora delar av sommaren. Flera omfattande räddningsinsatser till flera samtidiga, allvarliga skogsbränder pågick i landet och ställde stora krav på aktörernas förmåga.

Den 7 juni 2018 tog MSB beslut om att inrätta särskild organisation, en form av stabsläge/stabsorganisation. Den säkerställde att resurser frigjordes för arbetet med att samordna, inrikta och stödja ansvariga aktörer. Den särskilda organisationen för skogsbrand hanterade pågående skogsbränder, risk för nya skogsbränder och torka inklusive risk för vattenbrist. Syftet med den särskilda organisationen var att:

- säkerställa MSB:s samlade hantering kopplat till skogsbränderna och torkan
- samordna, inrikta och stödja ansvariga aktörers hantering
- upprätta nationell lägesbild
- informera allmänheten.

Närmare 270 individer, varav 220 MSB-anställda, ingick i den särskilda organisationen under de 42 dagar den varade. Därutöver förstärktes organisationen med ett femtiotal personer från bland annat FOI, Polisen, Sjöfartsverket och Försvarsmakten.

Sverige fick ett omfattande internationellt stöd, i de flesta fall kanaliserat via EU:s civilskyddsmekanism, dels för att för första gången proaktivt stärka beredskapen med internationella resurser, dels som stöd till pågående insatser.

I MSB:s operativa uppdrag ingick att distribuera nationella förstärkningsresurser, samordna resurser mellan räddningsinsatserna, prioritera resurser dit behoven var som störst samt samordna och inrikta det internationella stödet Sverige fick via EU, Nato och enskilda länder. De länder som bidrog med resurser var Italien, Frankrike, Portugal, Polen, Tyskland, Danmark, Litauen, Finland och Norge. Nationellt skedde ett nära samarbete mellan kommuner, länsstyrelser, ett flertal centrala myndigheter och frivilligorganisationer m.fl.

MSB:s skogsbrandsdepåer aktiverades vid 24 tillfällen under sommaren, vilket kan jämföras med ett fåtal aktiveringar ett normalår.

En taktisk reserv med internationella, främst flygande resurser skapades under sommarens skogsbrandshantering. Det gjordes i syfte att hantera negativa akuta förändringar vid de pågående räddningsinsatserna, och för att tillsammans med den lokala räddningstjänsten snabbt kunna förhindra att nya skogsbränder eskalerade. Detta bidrog till att inga nya större bränder uppstod, en viktig erfarenhet i arbetet med att samordna och inrikta stödet till ansvariga aktörer. Internationella brandbekämpande flygplan genomförde ett 70-tal flyguppdrag. Helikopterresurserna från Sverige och Norge genomförde än fler uppdrag. Internationella markstyrkor deltog i släckningsarbetet.

MSB tog fram totalt nio nationella lägesbilder inom ramen för skogsbrandshanteringen under sommaren. Den samlade nationella lägesbilden syftade till att skapa en övergripande lägesbild samt belysa områden där MSB bedömde att det fanns gemensamma utmaningar för samhällets samlade hantering av skogsbränder, torka och vattenbrist. Målgruppen för den samlade nationella lägesbilden var Regeringskansliet samt operativa aktörer på central och regional nivå i den samlade hanteringen i Sverige.

MSB genomförde 18 samverkanskonferenser under sommaren, samtliga berörde olika aspekter av skogsbrandshanteringen. Redan i slutet av maj genomfördes en samverkanskonferens med anledning av det myndighetsmeddelande om förhöjd brandrisk som MSB gick ut med. Flera samverkanskonferenser genomfördes i preventivt syfte för att samordna åtgärder, t.ex. för att minska gnistbildning från tåg och antändning av banvallar. Inför den förfrågan om stöd med brandbekämpande flyg, som MSB skickade ut inom EU, genomfördes samverkanskonferenser för de aktörer som ville använda sig av det efterfrågade stödet. Under det värsta brandläget i slutet av juli genomfördes ett antal samverkanskonferenser för att lämna en övergripande lägesbild samt för att informera om vidtagna och planerade åtgärder. Vid dessa nationella samverkanskonferenser deltog som mest 76 aktörer. Utöver detta avhandlades skogsbrandshanteringen separat på varje regelbunden samverkanskonferens från och med maj. I den operativa samordningen utvecklades den drivande rollen som sommarens hantering krävde, för MSB en tydligare och mer drivande ordföranderoll i samverkanskonferenserna. Även i samband med efterarbetet användes samverkanskonferenser som ett effektivt verktyg för att dela information och erfarenheter mellan aktörerna.

I syfte att effektivisera användningen av samhällets samlade resurser använde sig MSB av en rad nya lösningar för samordning, exempelvis en funktion för samverkanspersoner från olika myndigheter (Polisen, Kustbevakningen, Försvarsmakten, Sjöfartsverket, Skogsstyrelsen, Socialstyrelsen, SOS Alarm, Svenska Kraftnät, och Trafikverket) med placering på MSB, samt inrättandet av en funktion på MSB med operativt stöd till räddningstjänsterna, med en indelning av landet i 13 räddningstjänstnoder för samverkan. En frivilligsamordnare inrättades för att hålla i dialog, koordinering och samverkan med frivilliga organisationer. MSB fick stöd att samordna spontanfrivilliga genom att formellt framföra ett uppdrag till Svenska Röda Korset om att de skulle samordna och kanalisera erbjudanden om personella resurser. MSB fortsätter dialogen med Röda Korset om detta.

På krisinformation.se märktes allmänhetens behov av samlad information under skogsbränderna tydligt. Antalet besök på händelsesidan om skogsbränderna och brandrisk ökade liksom på den engelskspråkiga händelsesidan ”Forest fire”. Ökningen berodde sannolikt på att Sveriges Television (svt.se) länkat till information på engelska.

Med anledning av stor efterfrågan och hög grad av nyttjande av samverkanspersoner från MSB i samband med sommarens bränder har myndigheten under hösten 2018 förtydligat rollen som samverkansperson i krissituation. Arbetet fortsätter med att utveckla rollen inför och under höjd beredskap. MSB kommer att utveckla förmågan att ta in samverkanspersoner i MSB:s särskilda organisation. Erfarenheterna från sommarens samarbete underlättade stort kontakterna mellan de mest berörda myndigheterna.

Övriga insatser

Samtidigt med de pågående skogsbränderna genomfördes en oljeskyddsinsats. Fartyget Makassar Highway, flaggat i Panama, var på väg mot Södertälje och gick på grund utanför Flatvarp den 23 juli 2018. Fartyget var lastat med över 1 300 bilar och ca 400 kubikmeter olja. Inledningsvis läckte fartyget ingen olja. Under operationens femte dygn ökade dock vindstyrkan och fartyget vred sig. Fartygsrörelsen gjorde att brännolja började läcka. Tömning av olja startades omgående, men oljan spreds vidare mot kusten. MSB fick en förfrågan om strandnära oljeskyddsmateriel. Den totala mängden brännolja som läckte ut uppskattas till ca 7 500 liter. Då MSB:s oljeskyddsdepåer och insatspersonal snabbt var på plats samtidigt som den kommunala och statliga räddningstjänstinsatsen snabbt kom igång gick det att hindra att en större mängd olja nådde land. Detta bidrog till ett lindrigare saneringsarbete samt mindre miljökonsekvenser av utsläppet än vad som annars hade blivit fallet. Flera frivilligorganisationer deltog i saneringsarbetet.

I och med sommarens hantering av de extrema brandriskvärdena i Sverige, samt oljeutsläppet i Flatvarp, har det blivit ett högre operativt utfall i denna prestationstyp jämfört med tidigare år. Under 2018 har 145 heltidskontrakt, motsvarande 2,4 årsarbetskrafter utfärdats inom ramen för nationella stödinsatser. 24,3 % av dessa årsarbetskrafter var kvinnor. Kontrakten har fördelats på 103 individer, varav 25 kvinnor. Den genomsnittlige arbetstagaren i de nationella stödinsatserna är man, svensk medborgare, 51 år och har varit registrerad i MSB:s resursbas i tio år. Hen har i genomsnitt kontrakterats fem gånger av MSB.

Antal insatser i Sverige 2016–2018

Insatstyp	Insatser 2018	Insatser 2017	Insatser 2016
Nationella stödinsatser	91	36	43

Valet 2018

I samband med valet 2018 upprättade MSB särskild organisation, Valet 2018, för att öka beredskapen för att hantera eventuella hot mot målen för Sveriges säkerhet.

Målsättningen var att ett gemensamt förebyggande arbete skulle säkerställa att valet 2018 inte skulle utsättas för påverkan av främmande makt.

MSB stöttade bl.a. med att driva på aktörsgemensam samverkan inför höstens val. Olika samverkansfora upparbetades med en rad olika aktörer som har med valets genomförande att göra. Detta i syfte att bland annat tydliggöra roller och ansvar, skapa tillfällen för informationsutbyte och komma överens om åtgärder. MSB drev tillsammans med SÄPO, ett nationellt operativt forum med de operativa cheferna från de närmast berörda aktörerna. Kommunikatörerna från samma aktörer träffades i egna möten för att få samsyn kring budskap till allmänhet och media. De regelbundna samverkanskonferenserna på nationell nivå nyttjades för att nå ut med information. En sambandslista skapades för att snabbt kunna nå varandra om behov skulle uppstå. Detta var första valet då arbetet i valadministrationen kopplades ihop med krishanteringssystemet, en positiv erfarenhet att arbeta vidare på framöver.

Förberedelse för MSB:s operativa arbete

Inför sommaren 2018 såg MSB över processerna för kompetensförsörjning av de nationella insatserna för att säkerställa en ensad och transparent hantering.

De omfattande bränderna under sommaren 2018 påvisade behovet av en ytterligare förstärkt nationell beredskap för att bidra till hanteringen av stora skogsbränder. MSB har börjat förbereda för att stärka beredskapen inför sommaren 2019. Bland åtgärderna finns exempelvis ett ökat antal nationella depåer för skogsbrandsmateriel, stärkt förmåga till brandbekämpning från luften, utveckling av MSB:s befintliga förstärkningsresurser för samverkan och ledning samt mottagande av internationellt stöd.

Den frivilliga försvarsverksamheten är betydelsefull för totalförsvarets folkförankring och för utvecklingen av det civila försvarets operativa förmåga under höjd beredskap. Organisationerna ger också viktiga bidrag i krishantering i fredstid. MSB har fortsatt utvecklingen av kompetensförsörjningen av de nationella förstärkningsresurserna med personal från frivilliga försvarsorganisationer.

Under 2018 har MSB fullföljt omvandlingen av sök- och räddningsstyrkan från en internationell till en renodlad nationell förstärkningsresurs. Resursen kan söka efter och rädda människor i samband med storskaliga och komplexa räddningsinsatser med kollapsade byggnadskonstruktioner.

MSB har uppdraget att upprätthålla beredskap för att genomföra insatser med Svenska nationella ambulansflyget (SNAM). SNAM deltog i oktober 2018 i en EU-övning. Målet med MSB:s deltagande i övningen var att certifiera SNAM som en EU-modul i den frivilligpool av resurser som finns kopplad till EU:s samarbete på civilskyddsområdet. Under övningen samverkade olika moduler i EU:s civilskyddsmekanism kring ett scenario med en större jordbävning med många skadade och en stor påverkan på infrastrukturen. Processen att slutföra certifieringen väntas vara klar i början av 2019.

Under 2018 har MSB bidragit med expertstöd till regeringskansliet inom ramen för förhandlingen av en reviderad civilskyddslagstiftning inom EU och utvecklingen av en gemensam europeisk beredskapsresurs i form av rescEU. Den reviderade lagstiftningen skapar förutsättningar för en förstärkt gemensam förmåga att hantera kriser och katastrofer.

Tillsyn

I enlighet med lagen (2003:778) om skydd mot olyckor har MSB under 2018 genomfört tillsyn vid fyra länsstyrelser, Kronoberg, Örebro, Jönköping och Västmanland, i syfte att kontrollera hur väl de lever upp till sina åtaganden att planera för räddningstjänst och sanering vid utsläpp av radioaktiva ämnen samt för att ta över kommunal räddningstjänst vid omfattande räddningsinsatser. Tema för tillsynsbesöken har varit att följa upp länsstyrelsernas förmåga att arbeta utifrån konceptet Gemensamma grunder för samverkan och ledning.

För att skapa samsyn i arbetet och för att stödja länsstyrelserna i deras tillsynsarbete, har MSB under 2018 genomfört två tillsynskonferenser. Den ena konferensen vände sig till personal som arbetar med lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) medan målgruppen för den andra konferensen breddades till att även omfatta personal som arbetar med lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagen). Det är MSB:s uppfattning att konferenserna har ökat länsstyrelsernas förmåga att bedriva tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor samt att de har skapat bättre förutsättningar för samverkan mellan de båda lagstiftningsområdena LSO och Seveso. MSB har även genomfört en uppföljning av länsstyrelsernas tillsyn av verksamhetsutövarnas interna plan för räddningsinsats samt kommunernas plan för räddningsinsats med fokus på befintlighet, uppdatering och övning av dessa planer. MSB har under året genomfört två årsuppföljningar avseende kommunernas och länsstyrelsernas arbete enligt lagen om skydd mot olyckor.

Tillsyn och kontroll av att åtagandena i statens alarmeringsavtal avseende 112-tjänsten har genomförts i enlighet med uppdrag 2 i myndighetens regleringsbrev. Uppdraget redovisades till regeringen i juni 2018. I rapporteringen konstaterar MSB att avtalet i huvudsak uppfylls. Svarstiderna har blivit bättre, men är fortfarande inte helt tillfredsställande.

Under 2018 har cirka 1 600 skyddsrumskontroller genomförts, nästan dubbelt så många som föregående år. Kontrollerna har fokuserats till militärstrategiskt viktiga områden. Det har under året även genomförts ett antal stickprovskontroller.

För att stödja utvecklingen inom skyddsområdet har MSB under året arbetat med Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) för att ta fram beräkningsmodeller för skyddsrum. Tillsammans med FOI har MSB under 2018 även arbetat med att ta fram och kvalitetssäkra komponenter för skyddsrum. Målet är att under 2019 genomföra 2 000 skyddsrumskontroller i Stockholm, Västra Götaland och Skåne län samt att revidera relevanta styrdokument.

Bidragsgivning

MSB har under 2018 tagit fram en inriktning till länsstyrelserna för att upphandla skogsbrandsbevakning med brandflyg. Under 2018 har skogsbrandflyget upptäckt 688 bränder i skog och mark. Bidraget till länsstyrelserna för att finansiera skogsbrandsflyg har 2018 uppgått till 30 mnkr. MSB bedömer att skogsbrandsflyget under sommaren 2018 har bidragit till att bränder upptäckts i ett tidigt skede så att släckinsats kunnat påbörjas innan branden har blivit allt för omfattande, vilket bidragit till att minska skador på skog och mark.

År	Antal upptäckta bränder	Kostnad för skogsbrandsflyget
2016	160	7,5 mnkr
2017	98	6,4 mnkr
2018	688	29,8 mnkr

Utbildning

Under året har MSB tillhandahållit ett flertal olika utbildningar, dels i egen regi och dels genom att beställa från andra. För överskådlighetens skull redovisas MSB samlade utbildningsverksamhet liksom föregående år i en tabell här under förmågan Genomföra räddningsinsatser. Det ska dock påpekas att MSB:s utbildningsverksamhet påverkar flera förmågor. En enskild utbildning kan bidra till att stärka förmågan inom flera olika områden. Där det har bedömts som lämpligt, beskrivs vissa utbildningar under andra förmågor.

Genomförd utbildning 2018

	2018				2017				2016	
	Antal utb	Antal utb	Antal utb	Kostnad tkr	Antal utb	Antal utb	Antal utb	Kostnad tkr	Antal utb	Kostnad tkr
	kvinnor	män	totalt		kvinnor	män	totalt			
Studiemedelsberättigade yrkesutbildningar:										
2-årig SMO, fyra terminer	92	435	527	111 061	94	408	502	90 913	421	82 589
Påbyggnadsutbildning för brandingenjörer	11	8	19	8 976	3	8	11	9 921	30	10 297
Skorstensfejare- grundutbildning	7	27	34	4 273	15	32	47	4 652	39	4 249
Skorstensfejartekniker	6	48	54	2 579	4	24	28	2 595	25	2 711
Övriga yrkesutbildningar:										
Utbildning för Räddningsinsats (fr o m 2018 ersätts av Grib)					58	493	551	60 831	543	58 612
Grundutb för räddningstjänst pers i beredskap (Grib) 1	79	551	630	19 656						
Grundutb för räddningstjänst pers i beredskap (Grib) 2	41	274	315	24 955						
Räddningsledning A och B	11	333	344	23 596	15	334	349	25 079	333	22 507
Tillsyn och olycksförebyggande A och B (mix)	5	91	96	2 817	9	111	120	2 956	88	2 630
Utbildningar inom samhällsskydd och beredskap										
Samverkan, ledning och kommunikation inklusive Civilt och total försvar *)	368	447	815	17 431	438	482	936	12 072	611	10 657
Skydd av samhällsviktig verksamhet	21	24	45	279	16	25	41	367	45	398
Utbildning inom kärnenergiområdet	19	54	73	979	27	34	61	378	30	292
Utbildningar för övningsverksamhet	10	14	24	251	0	0	0	0	22	154
Övriga kurser **)	49	197	246	1 483	35	215	250	840	109	1 075
Övrigt										
Tjänsteexport EU	46	401	447	9 905	16	110	126	7 014	225	6 617
Tjänsteexport övriga	37	359	396	4 234			363	4 673	194	3 749
Övriga uppdragsutbildningar			1146	2 994	245	906	1151	4 641	1 735	4 105
	802	**3 263**	**5 211**		**975**	**3 182**	**4 536**		**4 450**	

*) 2018: Grundkurs i samhällsskydd och beredskap, TIB, Kriskommunikation, Rakel- att planera och agera utifrån ett sambandsansvar, Stabschef, Stabsmetodik, Högre kurserna, Solbacka, Informationsdelning och samlade lägesbilder, Högre Nationell Underrättelsekurs, Totalförsvarskurs, Kurs för Säkerhetsskyddschefer, Juridisk rådgivning vid kris, Grundkurs i folkrätt och nationell rätt för den civila delen av totalförsvaret, Informationssäkerhetskurs (pilot), Samverkansseminarium.
**) 2018: Handledarutbildning - Grib (99), Instruktörsutbildning för Grib-instruktörer (26) Varningstekniker (30), Tillstånd och tillsyn för LBE (23), Ledning av krisstöd (POSOM) för kommunmedborgare (29), Brand- och Räddningsdagarna (39).
2016: inte kan delas upp på män och kvinnor.

(När det gäller Övrig uppdragsutbildning saknas uppgifter om uppdelning på kön för en del av utbildningarna 2018. Därför lämnas ingen uppgift på könsuppdelning i årsredovisningen. Detta gäller vissa kurser där kunden administrerar kursen och MSB enbart sköter själva genomförandet. För 2019 avser MSB att bättre kommunicera gentemot kunderna vikten av att redovisa kursdeltagare uppdelat på kön.)

Majoriteten av de utbildningar som MSB tillhandahåller avser skydd mot olyckor. MSB har ett omfattande författningsstyrt utbildningsuppdrag inom området och flera av de utbildningar som MSB tillhandahåller inom skydd mot olyckor ska också ges avgiftsfritt. En stor del av myndighetens utbildningsresurser är därför permanent uppbundna i dessa utbildningar.

Utbildningar inom skydd mot olyckor är indelade i grund-, vidare- och fortbildning. Grundutbildning tillhandahålls genom *Utbildning i skydd mot olyckor (SMO), Grundutbildning för räddningstjänstpersonal i beredskap (Grib)* samt genom *Grundutbildning för skorstensfejare (SKF)*. Vidareutbildning tillhandahålls genom kurser inom räddningsledning, tillsyn och annan olycksförebyggande verksamhet samt genom *påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer* och *vidareutbildning till skorstensfejartekniker*. Samtliga dessa kurser tillhandahåller MSB utan kostnad. Fortbildning tillhandahålls genom ett flertal kurser inom olika ämnen.

Grundutbildning för deltidspersonal har av kommunal räddningstjänst såväl som av MSB identifierats som en avgörande förutsättning för den svenska förmågan inom skydd mot olyckor. Den är också en viktig grund för förmågan till räddningstjänst under höjd beredskap. Under 2018 har MSB därför lanserat den nya utbildningen *Grundutbildning för räddningstjänstpersonal i beredskap* (Grib). Utbildningen ska utgöra bottenplattan i kompetensuppbyggnaden för deltidspersonal inom svensk räddningstjänst. Den har utformats för att kunna genomföras så nära kommunerna som möjligt och för att möta behoven av flexibilitet.

Grib-utbildning är sex veckor lång och fördelad på två kurser. Under 2018 har MSB tillhandahållit 800 utbildningsplatser för Grib kurs 1 och 464 platser för Grib kurs 2. Vid Grib kurs 1 har 630 platser nyttjats och vid Grib kurs 2 har 317 platser nyttjats, vilket är en väsentlig ökning av antalet platser jämfört med den grundutbildning som tidigare erbjöds deltidspersonal. Andelen kvinnor har under 2018 uppgått till 12,7 procent.

En viktig tanke bakom Grib är att den i hög utsträckning ska kunna genomföras regionalt. Under 2018 har utbildningen erbjudits på nio platser i landet. Utöver vid MSB:s anläggningar i Sandö och Revinge har kursen genomförts i Luleå, Borlänge, Borås, Växjö, Jönköping, Rosersberg och Kalmar. Som stöd för genomförandet har MSB tillhandahållit en instruktörsutbildning. 35 instruktörer från leverantörer av utbildningen har gått den. Ett ytterligare stöd för genomförandet av Grib är den handledarutbildning som MSB erbjuder kommunal räddningstjänst i genomförandet av den lokala delen i utbildningen, *Praktik i Räddningstjänst*. Handledarutbildningen har genomförts på tiotalet orter i landet. Hittills har 250 handledare utbildats.

MSB bedömer att Grib har:

- Möjliggjort att fler utbildats tack vare fler utbildningsplatser än den tidigare utbildningen.
- Ökat målgruppens kompetens. De studerande upplever att utbildningen (oavsett genomförandeort) i hög grad eller i mycket hög grad ökat deras kompetens inom yrkesrollen som räddningstjänstpersonal i beredskap, trots att flertalet studerande under 2018 varit preparandutbildade sedan tidigare.
- Fört utbildning närmare de studerande. Utbildningen har ökat möjligheten för studerande att genomföra sin grundutbildning närmare hemorten. I och med det nya, mer flexibla anmälningssystemet, med anmälan öppen dygnet runt och möjligheten att gå kurs 1 och kurs 2 på olika orter, kan den studerande välja tidpunkt för utbildning som passar familjesituation och huvudarbetsgivare.
- Bidragit till ökat samarbete med kommunal räddningstjänst. MSB har startat ett samarbete med genomförandeorternas instruktörer (kommunala räddningstjänster och en privat aktör) och skolornas egna lärare. Samarbetet har tagit form i ett nätverk som möts två gånger per år och tillsammans utvecklar utbildningen. Effekten blir ett ökat samarbete med kommunal räddningstjänst.
- Moderniserat innehåll. Grib innehåller ett nytt utbildningskoncept inom bl.a. området brand som bidrar till ökad förmåga att agera vid andra styrkeförhållande än vad som traditionellt varit dimensionerande vid insatser med skyddsnivå rökdykning. Grib ger också ökade förutsättningar att ge akut omhändertagande av drabbad vid skadeplats.

Under 2018 har 527 studerande (92 kvinnor och 435 män) genomgått den tvååriga eftergymnasiala utbildningen i skydd mot olyckor (SMO), vilket är en ökning jämfört med förra året. Liksom tidigare år är intresset för utbildningen stort och MSB bedömer att utbildningen fortsatt är en viktig och värdefull grund för det kommunala arbetet med skydd mot olyckor liksom inom det övergripande kommunala riskarbetet. MSB har under året börjat ta fram ett koncept för att integrera kursen *Tillsyn och annan olycksförebyggande verksamhet A* i utbildningen i skydd mot olyckor. Konceptet implementeras tidigast från 2020.

Under 2018 har 34 studerande gått grundutbildning för skorstensfejare (7 kvinnor och 27 män) samt 54 utbildning till skorstensfejartekniker (6 kvinnor och 48 män).

Under 2018 har sammanlagt 54 personer (6 kvinnor och 48 män) gått någon av MSB:s vidareutbildningar. Under året har MSB även inlett en översyn av vidareutbildningarna inom räddningsledning, vilket är i linje med betänkandet *En effektivare kommunal räddningstjänst* (SOU 2018:549). För att stödja det kontinuerliga lärandet inom den kommunala räddningstjänsten tillhandahåller MSB en webbaserad fortbildningstjänst. Under 2018 har två nya fortbildningar, *Losstagningsmetoder personbil* och *Farliga ämnen*, tillförts verktyget. Ytterligare tre fortbildningar kommer att lanseras i början av 2019, *Konstruktionsbrand, Juridik vid räddningsinsatser* och *IVPA* samt en *Instruktörsutbildning med fokus på pedagogiskt ledarskap*. Under

året har MSB också utvecklat fortbildningstjänsten inför en nylansering 2019 med både utökat innehåll och väsentligt förbättrad användarvänlighet. MSB har också genomfört dialogmöten med räddningstjänsterna för att inventera fortbildningsbehov och för att få fler att ansluta sig. Under 2018 har antalet användare ökat med ca 500. MSB bedömer att fortbildningstjänsten har lett till att mer utbildning har tillgängliggjorts för fler på ett enklare sätt. Genom detta har förutsättningarna förbättrats för kontinuerligt lärande för personal som är anställd inom kommunal räddningstjänst.

Under 2018 har MSB fortsatt att tillhandahålla flera utbildningar inom krisberedskap och civilt försvar. Utbildningarna hålls i MSB:s egen regi eller genom beställning av utbildning från andra. Särskilt viktigt har samarbetet med Försvarshögskolan (FHS) varit. Som MSB tidigare har redovisat, är myndighetens resurser för utbildning inom krisberedskap och civilt försvar begränsade. Eftersom utbildning inom dessa områden ändå har bedömts som mycket viktig driver MSB med hjälp av medel från anslaget 2:4 *Krisberedskap* projektet PUST. Detta beskrivs under *förmåga att Agera* samordnat.

För att stärka kvaliteten i MSB:s utbildningsarbete har myndigheten under året tagit fram en pedagogisk vägledning för undervisande personal och för dem som genomför utbildning på MSB:s uppdrag. Samtidigt har ett lärarutvecklingsprogram utvecklats som kommer genomföras från 2019.

Tjänsteexport och civilskyddsmekanismen

I samarbete med *Beredskapsstyrelsen i Danmark* (DEMA) och *Estonian Academy for Security Science* (EASS) har sex EU-kurser genomförts med inriktning på stabsarbete och planering.

I samarbete med Röda Korset i Österrike och ACPDR i Slovenien har elva EU-kurser för tekniska experter och moduler genomförts.

Vidare har fem kurser genomförts för den nederländska räddningstjänsten, två kurser med danska Politiskolan samt en tvåveckors utbildning med räddningstjänsten på Malta.

Under 2018 har utbildningsorganisationen genomfört en Modex-övning (Modul Excerise) på plats i Revinge. Övningen omfattade 110 personer från 17 olika EU-länder och syftade till att öva koordination, ledning, kontroll och informationshantering mellan flera olika aktörer, som till exempel sambandscentraler och fältkontor. De övande var civilskyddsmekanismexperter (EUCPT) och tekniska supportteam (TAST).

Övrigt

I enlighet med avtalet med Migrationsverket har MSB under 2018 fortsatt att tillhandahålla boende för asylsökande vid verksamhetsstället i Sandö, något som påbörjades under flyktingsituationen hösten 2015. Arbetet har ställt krav på engagemang och kreativitet och har lett till betydande arbetsinsatser. Som exempel kan nämnas att MSB under 2015–2018 har serverat över 400 000 måltider till de asylsökande som har bott i myndighetens lokaler. Den 30 september 2018 avslutades avtalet med Migrationsverket.

Kostnader för Genomföra räddningsinsatser

Belopp i tkr

Prestationstyp	2018	2017	2016
Tillsyn	11 321	7 580	7 840
Bidragsgivning	412 903	39 880	38 925
Utbildning	211 303	198 882	189 218
Metod- och teknikstöd	58 466	60 664	56 817
Beslutsunderlag och kunskapsförmedling	20 251	19 125	23 017
Samordning	10 128	5 206	5 392
Insatser och incidenthantering	11 274	141	274
Förberedelse för MSB:s operativa arbete	88 743	69 602	50 575
Totala kostnader	**824 389**	**401 081**	**372 059**

MSB:s samlade kostnader för arbetet med att genomföra räddningsinsatser har ökat med 423 mnkr jämfört med 2017.

Vad gäller ökningen för prestationstypen tillsyn avser det främst kostnader för ökat antal skyddsrumskontroller och skyddsrumstillsyn.

Ökningen för bidragsgivning är hänförlig till de stora ersättningar som betalats ut från anslag 2:3 Ersättning för räddningstjänst mm med anledning av sommarens omfattande skogsbränder, totalt 353 mnkr. Som en följd av sommarens händelser ökade även omfattningen av skogsbrandsbevakning med flyg väsentligt. Det innebar att ersättningarna till länsstyrelserna ökade markant. Utbetalda ersättningar uppgår till ca 30 mnkr 2018, vilket kan jämföras med 6,4 mnkr 2017 och 7,5 mnkr 2016.

Ökningen för prestationstypen utbildning avser främst kostnaderna för den tvååriga SMO-utbildningen beroende på ökade utbildningsvolymer samt ökad kostnadsfördelning av de gemensamma kostnaderna vid skolorna. Orsaken till att SMO-utbildningen får en ökad andel av de gemensamma kostnaderna är förutom ökade utbildningsvolymer att utbildningsvolymerna för räddningstjänstpersonal i beredskap minskade vid skolorna jämfört med 2017. Det innebär att SMO-utbildningen fått en ökad andel av de gemensamma kostnaderna.

Ökningen för samordning beror på två nya beloppsvillkor 2018, där bidrag betalas ut till frivilliga organisationer och Länsstyrelsen Jämtland med anledning av sommarens skogsbränder.

MSB har under 2018 stärkt verksamheten för nationella förstärkningsresurser för att möta de förväntningar som finns vad gäller utvecklingen av förstärkningsresurserna. Vidare har avtalskostnaderna för förstärkningsresurserna SNAM samt skogsbrandsdepåer ökat under året, dels på grund av ett nytt avtal kring SNAM, dels på grund av att depåernas storlek utökats (skogsbrand) vilket lett till höjda ersättningar för avtalskommunerna.

Ökningen för förberedelse till MSB:s operativa arbete avser MSB:s egna kostnader i samband med nationella insatser som exempelvis sommarens skogsbränder.

Agera samordnat

MSB ska enligt sin instruktion bland annat bistå med stödresurser i samband med allvarliga olyckor och kriser samt stödja samordningen av berörda myndigheters åtgärder vid en kris (7 §). Vid inträffade it-incidenter ska MSB samordna åtgärder och medverka i att avhjälpa eller lindra effekter av det inträffade (11a §). Vidare ska myndigheten se till att ledningsmetoder, stödsystem och materiel för räddningstjänst och krishantering utvecklas och tillhandahålls (5 §).

Inom området har MSB valt att redovisa vad som gjorts inom prestationstyperna samordning, metod och teknikstöd, bidragsgivning, utbildning, övning, beslutsunderlag och kunskapsförmedling, förberedelse till MSB:s operativa arbete och insatser och incidenthantering samt stödjande och styrande.

Samordning

Vid en samhällsstörning är det mycket viktigt att de aktörer som ska hantera händelsen kan samverka med varandra. Sedan 2015 finns därför *Gemensamma grunder för samverkan och ledning* (hädanefter Gemensamma grunder). I Gemensamma grunder anges förhållnings- och arbetssätt för att det vid en händelse ska gå att uppnå aktörsgemensam inriktning och samordning.

Gemensamma grunder för samverkan och ledning ger stöd för att åstadkomma inriktning och samordning med andra aktörer, dela information, skapa lägesbilder, utbilda, öva och lära.

Under 2018 har MSB givit aktörerna fortsatt stöd i att implementera Gemensamma grunder i sitt arbete. Fokus har legat på lokal och regional nivå. Under våren 2018 genomförde MSB behovsdialoger med 18 länsstyrelser och med ett mindre antal kommuner. Utifrån resultatet utformades ett nytt erbjudande om processtöd till länsstyrelserna. Stödet till centrala aktörers implementering har under 2018 utgått från de sju prioriterade områdena energiförsörjning, finansiella tjänster, livsmedel, transporter, hälso- och sjukvård samt omsorg, information och kommunikation, samt skydd och säkerhet. Under 2018 genomförde MSB behovsdialoger med i princip samtliga bevakningsansvariga myndigheter. Som ett resultat av dialogerna har MSB påbörjat ett projekt för att ytterligare tydliggöra hur Gemensamma grunder förhåller sig till höjd beredskap. Under 2018 genomfördes även riktade kunskapshöjande insatser inom områdena finansiella tjänster och livsmedel. Till stöd för aktörerna har MSB publicerat vägledningar och utbildningsmaterial.

För att fortsätta att utveckla Gemensamma grunder har MSB under 2018 startat flera utvecklingsprojekt t.ex. *Metoder för lokal inriktnings- och samordningsfunktion (ISF), Totalförsvar och gemensamma grunder för samverkan och ledning, Grunder för stabsmetodik, Vidareutveckling av Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar*. Som en utveckling av gemensamma grunder har MSB under 2018 också påbörjat framtagandet av Enhetligt ledningssystem för kommunal räddningstjänst (ELS).

Det är MSB:s bedömning att Gemensamma grunder i mycket hög grad har bidragit till att skapa en bas för samverkan vid händelser. Implementeringen av länens Inriktnings- och samordningsfunktioner (ISF) har tagit fart under 2018. Det finns en drivkraft att ha funktionella ISF:er på plats i länen inför övningen TFÖ2020.

Under året har MSB genomfört ett seminariespel tillsammans med Försvarsmaktens *Huvudstudie Ledning*. Seminariespelet fokuserade på områdena lägesbild, prioritering och uthållighet. Sammantaget bedöms dessa ha ökat kunskapen om de utmaningar som finns i att uppnå inriktning och samordning i totalförsvarskontexten.

Under 2018 har MSB med stöd av en aktörsgemensam grupp fortsatt att samordna det svenska arbetet inom CBRNE (kemiska, biologiska, radiologiska, nukleära samt explosiva hot och risker). Under året har implementeringen av den aktörsgemensamma CBRNE-strategin fortsatt. Fokus har legat på utvecklingsområdena Gränskontroll av farliga ämnen och Krav på operativ CBRNE-förmåga. Under 2018 har det även tagits fram en film som stöd för implementeringen av strategin. Tillsammans med andra aktörer har MSB vidare gjort en kartläggning av utbildningsbehov och utbildningsutbud inom CBRNE, hållit två gemensamma myndighetsmöten, hjälpt till att anordna årets CBRNE-dagar samt släppt en rapport om årets CBRNE-arbete.

Till följd av ett antal händelser med CBRNE har EU (DG HOME) ökat arbetet inom området under 2018. Fokus är implementeringen av EU:s åtgärdsplan för säkerhet inom CBRNE. För att möjliggöra detta har kommissionen begärt att alla medlemsstater utser nationella koordinatorer. Sverige har utsett två koordinatorer, från MSB och Polismyndigheten. Vidare har DG HOME lanserat en matrisorganisation där medlemsländernas resurser kopplas till arbetet via de nationella koordinatorerna. Sverige har bidragit med ett antal experter och resurser som ska kunna användas vid kris i unionen. Arbetet fortsätter under 2019.

Sammantaget bedömer MSB att arbetet inom CBRNE har resulterat i en ökad kunskap och samsyn inom området bland berörda aktörer som lett till en ökad effekt av vidtagna åtgärder.

Inom kärnenergiområdet har MSB fortsatt att samordna och administrera handlingsplanen för den svenska beredskapen för radiologiska och nukleära olyckor. För att sprida information och stödja samverkan har MSB under 2018 tillsammans med andra aktörer tagit fram en film om nukleära och radiologiska händelser. MSB har under året också påbörjat arbetet med att ta fram nya mätinstrument för strålning. Syftet är att vidmakthålla samhällets mätkapacitet för exempelvis en reaktorolycka vid ett svensk kärnkraftverk, nedfall från utländsk kärnkraftsolycka, nedfall från en kärnvapensprängning i eller utanför landets gränser och andra hotsituationer.

Flera län har under året med stöd av MSB genomfört övningar i syfte att pröva förmågan att bedriva statlig räddningstjänst vid kärnteknisk olycka, prövat rutiner för utrymning, genomfört blockövningar med kärnkraftverken samt övat funktioner inom beredskapsorganisationen. Flera län har genomfört utbildningar för respektive läns beredskapsorganisation och under året har MSB tillhandahållit utbildningar som riktar sig till personer som arbetar med kärnenergiberedskap.

Metod- och teknikstöd

Under 2018 har MSB svarat för drift och förvaltning av länsstyrelsernas ledningsplatser samt börjat ta fram åtgärdsförslag för att modernisera dem. Under året har MSB färdigställt en inriktning för skyddade/alternativa ledningsplatser.

Stöd har under 2018 förmedlats till samverkanscentraler, räddningscentraler och övriga ledningsplatser på lokal, regional och central nivå. Detta har lett till bättre förutsättningar för aktörerna att samverka och leda. Som en del i förbättringsarbetet har MSB tagit fram åtgärdsförslag för ett antal kommunala ledningsplatser.

Robustheten, tillgängligheten och säkerheten i kommunikationssystemet Rakel har förstärkts under året. Växlar och basstationer har bytts ut, reservkraften byggts ut ytterligare och mjukvaran har uppdaterats. Projektet med att ta fram mindre, mobila basstationer för att förstärka täckningen fortgår. En ny reservledningsplats bidrar också till ökad robusthet.

Rakelsystemet fungerade väl under skogsbränderna under sommaren 2018 även om skogsbränderna också bekräftade att det finns ett stort behov av att snabbt kunna förstärka kapaciteten och täckningen på utsatta platser. MSB vidtog åtgärder för att utöka kapaciteten i vissa basstationer och mobila basstationer användes för att förbättra täckningen i utsatta områden. Bränderna visade tydligt att användarna fortsatt behöver stöd i hur de ska använda Rakel för att få ut maximalt av verktyget.

Under 2018 har tilläggstjänsten *Rakel sekretess* tagits fram. Tjänsten möjliggör för aktörerna att kunna dela information som bedöms ha högt skyddsvärde. För att hjälpa aktörerna att få en bättre förståelse för vad sekretess och robusthet innebär och hur de ska samverka har MSB under 2018 tagit fram *Vägledning för säker och robust samverkan*. Sedan i mars 2017 kan aktörerna kommunicera sömlöst mellan Sverige och Norge, vilket innebär att norska användare kan använda sina radioterminaler för Nödnett i Sverige och svenska användare kan använda sina Rakel-terminaler i Norge. Detta underlättar gemensamma räddningsinsatser i gränsområdena. Förberedelser har också gjorts för att under 2019 kunna driva ett projekt för att möjliggöra samverkan mellan aktörer i Norge Sverige och Finland via Virve, Rakel och Nödnett.

Kostnads- och intäktsutvecklingen för Rakel, se även avgiftsfinansierad verksamhet (belopp i tkr). I avgiftsintäkterna ingår intäkterna från MSB egna abonnemang.

Kostnader (tkr)	2018	2017	2016
Drift av nätet	460 663	445 862	418 252
Förvaltning	67 790	66 809	68 921
Summa kostnader	**528 453**	**512 671**	**487 173**
Avgiftintäkter	563 825	537 173	502 006
Intäkter anslag	37 000	37 000	37 000
Summa intäkter	**600 824**	**574 173**	**539 006**

I tabellen redogörs för antalet abonnemang och fördelningen mellan olika användare samt intäktsutvecklingen mellan åren 2016–2018. I uppgifterna ingår även intäkter för MSB:s egna abonnemang samt ränteintäkter avseende investeringslån.

Kundgrupp	Antal abonnemang 31/12 -2018	Antal abonnemang 31/12 -2017	Antal abonnemang 31/12 -2016	Intäkter 2018 (tkr)	Intäkter 2017 (tkr)	Intäkter 2016 (tkr)
Statliga myndigheter	52 630	51 513	46 601	398 237	372 168	347 639
Kommuner	11 170	10 634	10 493	70 906	68 578	65 552
Landsting	4 453	4 015	3 857	34 858	35 621	34 920
Övriga kunder	5 986	5 665	5 746	59 824	60 805	53 895
Summa	**74 239**	**71 827**	**66 697**	**563 825**	**537 172**	**502 006**

Anslutningen till Rakel fortsatte öka under 2018. Vid utgången av 2018 fanns omkring 74 000 abonnemang vilket är en ökning med närmare 7 000 jämfört med med föregående år.

Allt högre krav ställs på att samhällsviktiga aktörer och verksamheter ska kunna utbyta information och samverka säkert och skyddat. MSB behöver möta efterfrågan på elektroniska kommunikationstjänster för samhällsviktiga aktörer och verksamheter som möter dessa högre krav, i hela hotskalan. Under våren 2017 redovisades förslag på hur Rakel behöver kompletteras och på sikt helt ersättas med ett modernare system som kan hantera realtidsöverföring av data och rörliga bilder. Samhällsutveckling och förändrade säkerhetspolitiska förutsättningar ökar kraven på att utveckla en lämplig mobil och säker lösning.

I den föreslagna kommunikationslösningen kommer SGSI *(Swedish Government Secure Intranet)* att stå för den fasta förbindelsen för dataöverföring samtidigt som det föreslagna LTE-nätet står för den säkra mobila dataöverföringen. Tjänster i SGSI ska kunna säkerställa skydd för sekretess (enligt 15 kap. 2§ Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)) kopplat till rikets säkerhet upp till och med informationssäkerhetsklassen HEMLIG/SECRET. Målbilden är vidare en ökad statlig rådighet och kontroll över den fysiska fiberinfrastrukturen. Detta leder till att beroendet av kommersiella aktörer minskar. Genom SGSI tillhandahåller MSB ett intranät, skiljt från internet, för säker och krypterad kommunikation mellan myndigheter i Sverige och i Europa. Vid utgången av 2018 fanns 36 anslutna myndigheter i SGSI.

För att nå målbilden med ett statligt kontrollerat, dedikerat radionät har MSB och Trafikverket inlett arbetet med att etablera en upphandlad lösning för att mobil dataöverföring som ska kunna användas av aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa samt försvar. Den mobila bredbandslösningen ska vara ett komplement till Rakel.

Antalet användare i det webbaserade informationssystemet WIS har ökat under 2018. Alla landets kommuner har nu möjlighet att samverka i WIS. Bland aktörer som anslutit under 2018 kan Valmyndigheten noteras. Övriga anslutna består till större delen av kommunala och privata bolag samt frivilligorganisationer.

I samband med sommarens skogsbränder användes WIS av många aktörer. Under året har MSB tillsammans med leverantören arbetat med att skapa en säkrare driftmiljö för WIS. Målet är att kunna nå WIS via SGSI. Arbetet med tjänsteplattformsstöd i WIS pågår. För att öka aktörernas förmåga att använda WIS har MSB under året tagit fram ett omarbetat utbildningsmaterial och även utvecklat en fördjupningskurs.

Omvärlden ställer allt högre krav på att kunna utbyta information och samverka på ett säkert sätt. MSB vidareutvecklar de tjänster och tekniska lösningar som krävs för att stärka förmågan till säker kommunikation inom totalförsvaret, bland annat en krypterad videokonferenstjänst med SGSI som grund. Detta ger aktörer en möjlighet att på ett säkert sätt samverka med ljud och bild samt att dela dokument.

WIS-anslutning (aktörsvisa mål)	2018		2017		2016		2015	
	Antal (st)	Procent	Antal (st)	Procent	Antal (st)	Procent	Antal (st)	Procent
Kommuner (290 st)	290	100	288	99	278	96	276	92
Länsstyrelser (21 st)	21	100	21	100	21	100	21	100
Landsting (20 st)	20	100	20	100	20	100	20	100
Samverkansansvariga centrala myndigheter	24	100	24	100	24	100	21	95
Utländska aktörer (mål saknas)	5		5		5		5	
Övriga aktörer (mål saknas)	219		194		174		153	
Totalt	**579**		**552**		**522**		**496**	

MSB är utsedda att i sin roll som svensk CSIRT-enhet ta emot de it-incidentrapporter som lämnas enligt NIS-direktivet. För att på ett effektivt och säkert sätt kunna ta emot, hantera, analysera och bearbeta incidentrapporter har under året processer, rutiner och ett nytt tekniskt verktyg för incidentrapportering utvecklats i samarbete med de utpekade tillsynsmyndigheterna för NIS. Verktyget kommer att lanseras under 2019 och målsättningen är att på sikt harmonisera all inrapportering och analys av it-incidenter, vilket kommer att leda till en än bättre uppfattning om normalbilden och vilka åtgärder som bör vidtas för att stärka samhällets förmåga.

Bidragsgivning

Ledningsplatser med försörjningssystem och system för informationsdelning är viktiga för aktörernas förmåga att leda och samverka vid olyckor, samhällsstörningar och höjd beredskap. MSB stödjer kommuner, landsting, länsstyrelser och centrala myndigheter genom rådgivning och delfinansiering av åtgärder som ger en ökad krishanteringsförmåga, funktionalitet, tillförlitlighet, robusthet och uthållighet. Under 2018 har MSB lämnat bidrag till att; säkra försörjningssäkerheten och uthålligheten genom t.ex. reservkraftsystem; system för informationsdelning med exempelvis RAKEL och WIS; teknik som möjliggör visualisering och delning av lägesbilder; robusthet och säkerhetslösningar för prioriterade lokaler och fastigheter

Stöd har getts löpande under året till lokal, regional och central nivå. Antalet projekt som pågår kontinuerligt har ökat och ca 75 projekt pågår nu kontinuerligt. Cirka 25 projekt har färdigställts under 2018. De åtgärder som vidtagits 2018 har förbättrat förmågan att leda och samverka på lokal nivå; för 14 kommunledningar och 8 kommunala räddningstjänster och på regional nivå; vid tre landsting och på central nivå; vid en bevakningsansvarig myndighet. MSB har under året uppgraderat och moderniserat ledningsplatser vid nio länsstyrelser.

Utbildning

Under 2018 har MSB fortsatt de särskilda satsningar mot utbildning inom civilt försvar som påbörjades under 2017. Genom projektet PUST som pågår mellan 2017 och 2019 samverkar MSB och Försvarsmakten i att ta fram kunskapshöjande åtgärder inom området totalförsvar. *Arbetet utgår från Gemensamma grunder (grundsyn) för en sammanhängande planering för totalförsvaret*. PUST avslutas 2019 med målet att då kunna presentera en komplett utbildningsmodell för totalförsvar.

Aktiviteter inom PUST under 2018:

- kurser i säkerhetsskydd för kommuner (15 regionala tillfällen, drygt 500 deltagare totalt)
- totalförsvarsseminarier (tio regionala genomföranden, ungefär 400 deltagare totalt)
- informationssäkerhetskurs (pilotkurs 2018, 38 deltagare)
- utveckling och produktion av webbkurs i säkerhetsskydd
- framtagande av kurslitteratur med tillhörande lärarhandledning (Rapport *Förutsättningar för krisberedskap och totalförsvar i Sverige)*.

Aktiviteterna i PUST-projektet har genomförts av FHS på MSB:s uppdrag och i nära samverkan med FM och andra aktörer, t.ex. Säkerhetspolisen, länsstyrelser och Sveriges kommuner och landsting. MSB bedömer att PUST-projektet leder till ökad förmåga inom totalförsvaret, där många deltagare (ca 1 000 personer) med uppgifter inom totalförsvaret, fått ökade och fördjupade kunskaper inom angelägna och prioriterade områden. Vidare har MSB vid två tillfällen genomfört *Training of Trainers* för jurister på länsstyrelser, där material presenterades som ett stöd inför länsstyrelsernas egna utbildningsinsatser.

Under året har MSB genomfört ett antal andra utbildningsinsatser för att öka förmågan att agera samordnat vid händelser. MSB har genomfört Grundkurs samhällsskydd och beredskap med fokus på hur krisberedskapssystemet är uppbyggt, kurs i informationsdelning och samlad lägesbild och två öppna utbildningar i kriskommunikation. Vidare har sammanlagt 100 personer deltagit i kurserna Stabsmetodik och Stabschef. MSB bedömer att utbildningsaktiviteterna har bidragit till aktörernas kunskapsutveckling inom krisberedskap och civilt försvar/totalförsvar och har stärkt förmågan att agera samordnat.

Övning

Under 2018 har MSB lämnat stöd, med teknik, metod och personal, till myndigheter och länsstyrelser inför genomförande av tvärsektoriella övningar på regional nivå, nationell nivå, EU-nivå och internationell nivå.

Övningsarbetet har under 2018 utgått från den aktörsgemensamma övningsinriktningen 2018–2021. Inriktningen gäller för tvärsektoriella övningar på nationell och regional nivå, samt för EU-övningar och internationella övningar där svenska aktörer deltar. Tillsammans med det metodstöd för flerårig övningsplanering som MSB har tagit fram, bedömer MSB att inriktningen har bidragit till en mer effektiv övningsverksamhet inom krisberedskap och civilt försvar. Ett särskilt fokus har

varit att stödja aktörerna att ta fram långsiktiga övningsplaner. För att stödja samordningen av det gemensamma övningsarbetet driver MSB det nationella forumet för inriktning och samordning av övningar (NAFS). Under 2018 adjungerades tre nya aktörer till NAFS: Sveriges kommuner och landsting, Sveriges Radio samt SOS Alarm.

Under året har MSB utvecklat den nationella övningskalendern som används av NAFS för att möjliggöra samordning och inriktning av övningar. Verktyget omfattar nu myndigheternas rapportering av övningar, fleråriga planer för övning och resultat från erfarenhetshantering efter övningar.

Som en del i att få till stånd en systematisk erfarenhetshantering från övningar har MSB under 2018 tagit fram ett webbaserat verktyg, *Utvärdera mera!* som komplement till metodstödet *Öva enkelt!*. Under året har MSB tagit fram en samlad analysrapport från aktörers övningsutvärderingar, som blir ett centralt underlag för strategisk inriktning av verksamhet kommande år.

Under året har MSB även givit stöd till och deltagit i övningen Nato EADRCC 2018, Balex Delta 2018 där oljeskyddsberedskapen i Östersjön övades. Tillsammans med länsstyrelserna i Barentsregionen har MSB inlett planeringen för Barents Rescue 2019. Sverige är värdland för övningen 2019.

SAMÖ 2018

Under året har MSB genomfört och utvärderat samverkansövningen SAMÖ 2018. Övningen hade fokus på samverkan och ledning under störda förhållanden (s.k. gråzonsproblematik). I de förmågor som övades ingick larm och uppstart, regelverk, informationsdelning, och samlade lägesbilder. Det är MSB:s bedömning att aktörernas kunskap och förståelse för dessa områden stärktes genom deltagandet i övningen och genom den efterföljande erfarenhetshanteringen. Den enkätundersökning som gjordes efter övningen visade att en majoritet av aktörerna ansåg att SAMÖ 2018 i hög grad hade bidragit till utvecklingen inom civilt försvar.

Efter SAMÖ 2018 identifierades ett antal utvecklingsområden som har presenterats i den aktörsgemensamma utvärderingsrapporten. Tre områden har lyfts som särskilt viktiga att ta med i aktörernas verksamhetsplanering för 2019: att avsätta mer tid och resurser för kompetensutveckling inom civilt försvar/totalförsvar, fördjupa chefers och nyckelfunktioners kunskap om organisationens roll och ansvar utifrån beredskapslagstiftningen, samt att säkerställa förutsättningarna för kris- och krigsorganisationen. Med utgångspunkt i detta arbetar aktörerna med att ta fram åtgärdsplaner. Utvärderingsresultatet och projekterfarenheterna från SAMÖ 2018 har överlämnats till projekt Totalförsvarsövning 2020. De utgör även ett viktigt underlag till den Nationella risk- och förmågebedömningen 2019 (NRFB).

Nationella informationssäkerhetsövning NISÖ är en återkommande övning för att stärka samhällets samlade förmåga att hantera IT-relaterade samhällsstörningar och därmed öka krishanterings- och krisberedskapsförmågan. I övningen deltar både privata och offentliga aktörer. 2018 års övning var den tredje i raden, nästa övning är planerad till 2021.

NISÖ 2018

I februari genomförde MSB den nationella informationssäkerhetsövningen NISÖ 2018. Den genomfördes som en simuleringsövning med motspel där scenariot omfattade kritiska beroenden inom sektorerna energi, transport, information och kommunikation samt hälso- och sjukvård. Syftet var att ge privata och offentliga aktörer möjlighet att öva

tillsammans och därigenom förstärka samhällets samlade förmåga att hantera it-relaterade samhällsstörningar, och speciellt sådana där aktörerna snabbt behöver samordna sig för att kunna vidta relevanta åtgärder. Totalt övade 200 personer från 25 organisationer tillsammans. Utvärderingen av övningen visar att förmågan höjts sedan tidigare övningar, men att det är viktigt att fortsätta öva tillsammans för att ytterligare stärka beredskapen.

Totalförsvarsövning 2020

Under 2018 har MSB arbetat vidare med planeringen för Totalförsvarsövning 2020 (TFÖ2020) tillsammans med Försvarsmakten. Övningen som är mycket resurskrävande är den första större totalförsvarsövningen på nästan 30 år och syftar till att utveckla och pröva förmågan att tillsammans skydda samhällsviktiga funktioner, värna civilbefolkningen och försvara landet mot väpnat angrepp.

Beslutsunderlag och kunskapsförmedling

CERT-SE är Sveriges nationella CSIRT (Computer Security Incident Response Team) med uppgift att stödja samhället i arbetet med att hantera och förebygga it-incidenter. Statliga myndigheter är sedan 2016 skyldiga att rapportera allvarliga it-incidenter till MSB. Under 2018 har 296 rapporter lämnats till MSB och en årlig rapport avseende allvarliga it-incidenter lämnades till regeringen i april.

Samarbete och samverkan är viktiga faktorer i att bygga förmåga och förtroende för att mer effektivt kunna hantera it-incidenter. CERT-SE har utvecklat sin förmåga att hantera it-incidenter bland annat genom en ny deskfunktion för mottagning av it-incidenter som etablerats under året, den nya funktionen ger förutsättning för en mer redundant incidenthantering. Utveckling av tillgång till threat intelligence har genomförts i syfte med att höja förmågan att bedöma hot och sårbarheter samt ge samhället rekommendationer. Information i förebyggande syfte har under året kommunicerats via veckobrev och kanaler som cert.se, msb.se och/eller krisinformation.se. Därutöver har, där så har varit möjligt, blixtmeddelanden skickats ut för att varna i samband med pågående incidenter.

I mars 2017 träffade MSB en överenskommelse med länsstyrelsen Gotland om en gemensam inriktning med Region Gotland. Syftet är att MSB ska samverka med och stärka länsstyrelsen och Region Gotlands arbete med samhällsskydd och beredskap under perioden 2017–2020. Under 2018 har MSB fortsatt samarbetet med Länsstyrelsen i Gotlands län och Region Gotland inom områdena samverkan och ledning, planering, övning, informationssäkerhet och kontinuitetshantering samt ledningsplatser. Syftet är att stärka deras förmåga inom dessa områden och ge möjlighet till en snabbare utvecklingstakt, utifrån Försvarsmaktens och MSB:s gemensamma grunder (grundsyn) för en sammanhängande planering för totalförsvaret. MSB bedömer att den särskilda inriktningen gentemot Gotland har medfört en snabbare utvecklingstakt för både Länsstyrelsen Gotland och för Region Gotland. Samarbetet har även varit värdefullt i MSB:s egen konceptutveckling av stöd till aktörerna.

Förberedelse för MSB:s operativa arbete

Arbetet med krigsplacering av MSB:s personal och utveckling av MSB:s krigsorganisation har pågått under 2018.

MSB har under året samverkat med Försvarsmakten om respektive myndighets roll och ansvar vid händelser då Sverige tar emot internationellt militärt stöd.

MSB har under året samlat tjänstemän i beredskap vid ett antal myndigheter för gemensamt utvecklingsarbete. MSB har också arbetat med utveckling av de sex kommunikatörsnätverk som myndigheten driver. Under hösten träffades kommunikatörer från nätverken för att utbyta erfarenheter om sommarens skogsbränder, informationspåverkan och att kommunicera under höjd beredskap.

Internationellt

Under året har MSB reviderat den obligatoriska introduktionskursen för personer som antagits till MSB:s resursbas. Introduktionskursen är inriktad på säkerhet för personalen och myndigheten strävar ständigt efter att utveckla arbetssätten för att säkerställa sitt arbetsgivaransvar.

Under året deltog 68 personer i introduktionsutbildningen. Av dessa var 23 kvinnor (motsvarande 34 %). Då andelen registrerade kvinnor i resursbasen för närvarande uppgår till 31 % är utfallet högre än aktuell målsättning, även om ambitionen på sikt är att minst 40 % av de registrerade i resursbasen och således även utbildningsdeltagarna ska vara kvinnor.

Under 2018 har MSB arbetat med att stärka kompetensen hos de personer som ingår i MSBs resursbas för insatser.

Säkerhetsarbete inom ramen för internationella insatser

MSB genomför ett omfattande säkerhetsarbete som stöd till den internationella insatsverksamheten. Arbetet bedrivs i första hand proaktivt dvs. genom analyser och samverkan med internationella partners förutse vilka risker som föreligger och därmed kunna förebygga dem. Under året har ca 100 säkerhetsöversikter gjorts för olika insatser till stöd för beslutsfattande chefer samt utsänd personal.

Vidare har ett antal insatsförberedande rekognosceringar genomförts till bl.a. Centralafrikanska Republiken, Irak och Somalia. De två senare är bilaterala insatser och kräver därför ett omfattande säkerhetsarbete och är mycket kostnadsdrivande.

Insatser och incidenthantering

Löpande operativ hantering av nationella händelser

Under året har förberedande lägesbilder/bedömningar tagits fram inför OS i PyeongChang (Sydkorea), Höga flöden, Fotbolls-VM i Ryssland och Nato-övningen Trident Juncture i Norge.

Utöver de händelser som föranleder omedelbara åtgärder identifieras och analyseras även händelser som kan utvecklas mot konsekvenser i en nära framtid. Under 2018 identifierades 59 sådana händelser av vilka 40 medförde att konsekvensanalyser togs fram. Analyserna kan vara en del av en lägesbild eller syfta till att informera regering och berörda aktörer om konsekvenser av en samhällsstörning utifrån ett nationellt helhetsperspektiv. Antal händelser som bedöms per år beror på vad som inträffar i omvärlden och i Sverige. År 2018 var antalet identifierade händelser på i princip samma nivå som 2017, och i likhet med 2017 ledde en hög andel av dessa vidare till konsekvensanalyser.

Antal lägesbilder och analyser

	2018	2017	2016	2015	2014
Lägesbilder		6	7	25	61
• Interna	26				
• Nationella	9				
(Dagliga inriktningsunderlag)	(365)	(365)	(366)	(365)	(365)
Särskilda rapporter	4	5	6	17	14
Säkerhetsöversikter	100	114	117	165	172
Konsekvensanalyser	40	35	42	48	50
Bedömningar av händelser	59	61	95	161	180

Under 2018 togs 365 ordinarie inriktningsunderlag fram och 26 interna lägesbilder. De flesta av dessa är delgivna aktörer i systemet i WIS samt skriftligt eller muntligt till Regeringskansliet. De interna lägesbilderna avsåg skogsbrandsrisk och höga flöden.

Under 2018 genomförde MSB ett stort antal nationella samverkanskonferenser, både regelbundet och kopplat till större händelser som krävde aktörsgemensam hantering på nationell nivå. De veckovisa, regelbundna samverkanskonferenserna har bland annat syftet att bidra till en övergripande nationell lägesbild med lägesrapportering inom områdena väder, elförsörjning, telekommunikation, trafik, polis och sjukvård, som är ett nytt område för 2018. Under året har 51 regelbundna samverkanskonferenser genomförts, onsdagar varje vecka oavsett vardag eller helg. De regelbundna har under året övergått till att i större omfattning än tidigare genomföras via Rakel, nu en gång per månad. Även den positiva trenden med deltagande har fortsatt och vi har nu i genomsnitt 45 deltagande aktörer varje vecka (jämfört med 30 under startåret 2013).

Operativa samverkanskonferenser kopplat till större händelser som kräver aktörsgemensam hantering under året har varit fler än 2017. Under 2018 genomfördes 19 samverkanskonferenser med anledning av specifika händelser. Endast en av dem gällde annat än skogsbrand och torka och det var i samband med stormen Knud i slutet av september. (MSB

och aktörerna använder sig i de flesta fall av funktionsbaserade telefoner respektive Rakelmobiler i stället för personliga. Det har därför inte varit möjligt att göra en könsuppdelad sammanställning av den tillgängliga statistiken från genomförda samverkanskonferenser).

I samband med större händelser söker människor aktivt information om vad som hänt. För att nå ut med samlad och bekräftad myndighetsinformation används den myndighetsgemensamma webbplatsen Krisinformation.se och tillhörande kanaler i sociala medier. Informationen som publiceras bygger på samordnad kommunikation som tas fram av ansvariga aktörer. Sommarens skogsbränder bidrog till en markant ökning av antal besökare och följare.

Besöksstatistiken från Krisinformation.se visar att antalet besök både på startsidan och på webbplatsen i stort drastiskt har ökat under 2018:

År	Besök startsida	Besök webbplats
2018	525 615	1 244 929
2017	253 325	947 766
2016	158 354	521 957

Det var främst händelsesidorna kopplade till skogsbränderna och brandrisk som fick ett stort antal besökare (runt 300 000).

Trend – Krisinformation (senaste 4 veckorna markerade)

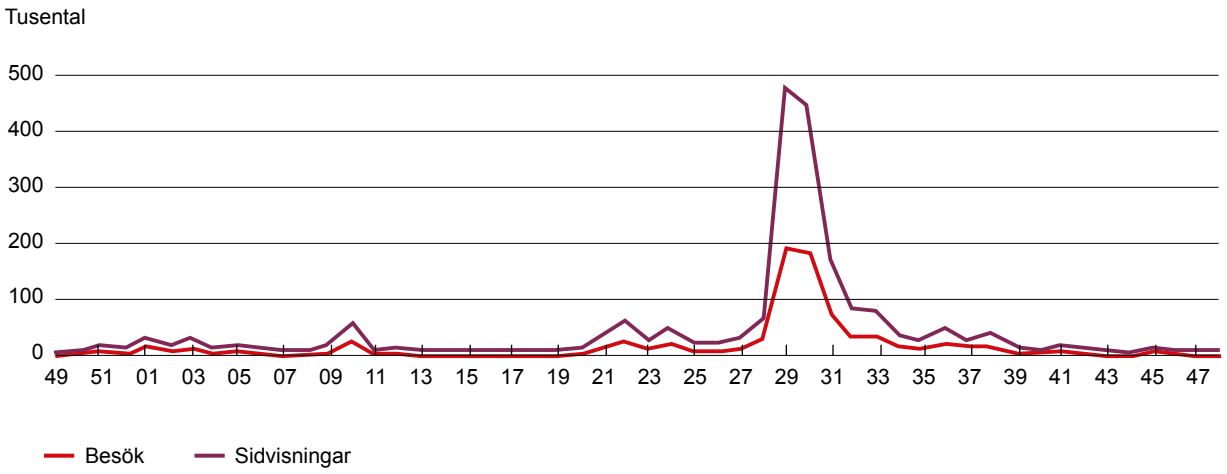

Även på sociala medier kan man se att antalet följare hos Krisinformation.se ökar:

Kanal	2016	2017	2018	Ökning 2017-2018
Facebook	30 926	58 611	71 450	22 %
Twitter	63 500	86 582	93 468	8 %
Instagram	-*	2 462	7 679	212 %

*Instagram användes inte 2016

Humanitära insatser

Vid humanitära kriser i andra länder har MSB en omfattande förmåga att bidra till internationella biståndsaktörers responskapacitet genom att:

- Stärka infrastruktur som möjliggör humanitär närvaro.
- Tillhandahålla kompetens och materiel inom koordinering, informationshantering och ICT, stärka internationella biståndsaktörers förmåga att leda och samverka.
- Tillhandahålla snabba och effektiva lösningar för tillfälligt boende och bastjänster för drabbad befolkning.
- Tillhandahålla lösningar inom miljö.
- Tillhandahålla kompetens inom jämställdhet och könsbaserat våld.

Genomförande av humanitära insatser är den mest omfattande delen av MSB:s internationella biståndsverksamhet. Under 2018 har myndigheten deltagit i 73 humanitära insatser i 22 länder.

Myndigheten har utfärdat 92 heltidskontrakt till insatspersonal. Sammantaget har 108 individer utfört 36,5 årsarbetskrafter under året inom detta område. Strax över 23 % av årsarbetskrafterna har varit kvinnor. Den genomsnittlige arbetstagaren i de humanitära insatserna är 48 år och i ett fall av tre svensk medborgare. Hen har i snitt varit registrerad i MSB:s resursbas i 7,4 år och kontrakterats till insats vid sex tillfällen.

MSB har under året stärkt den internationella responsen och den humanitära närvaron i ett flertal svårtillgängliga kris- och konfliktdrabbade områden med boende- och kontorslösningar, säkerhetsarrangemang samt logistiskt och tekniskt stöd. Insatserna med boende- och kontorslösningar har omfattat stöd med konstruktioner till temporära eller fasta fältkontor för olika FN-organ och deras partners, främst nationella och internationella frivilligorganisationer.

Insatserna har bidragit till att mottagande organisationer har kunnat stärka den humanitära närvaron och samordningen. Detta har resulterat i att de akuta humanitära behoven i större utsträckning har tillgodosetts än vad som annars hade varit möjligt.

Ett exempel på ovanstående är den omfattande boende- och kontorsinsats i Nigeria som MSB färdigställde under 2018, tillsammans med partners inom IHP (International Humanitarian Partnership). Fullt utbyggd omfattar insatsen en större boendeanläggning i Maiduguri i nordöstra Nigeria, samt åtta mindre satellitanläggningar i regionen. I uppförandet av anläggningarna har hänsyn till säkerhet, miljö och jämställdhet prioriterats.

Den vanligaste typen av humanitär insats för MSB är att sända ut individuella experter som sekonderas till FN-organ inom de olika verksamhetsområden som nämnts ovan. Ett exempel från 2018 kan hämtas från jämställdhetsområdet. Där har MSB stöttat UNHCR och Unicef i Cox's Bazar i Bangladesh med två experter inom könsrelaterat våld. De har

arbetat med att stärka kapaciteten hos organisationerna och deras implementerande partners att förebygga könsrelaterat våld och stötta överlevare av våld i flyktinglägren. Experterna har stärkt befintliga initiativ, stöttat i planering, uppföljning och kvalitetssäkring av aktiviteter, utbildat personal samt ökat samordningen mellan aktörer på området. Arbetet har bidragit till att över 300 volontärer (ca 30 % kvinnor) har rekryterats från flyktingbefolkningen och genomgått en utbildning om risker kopplat till könsrelaterat våld. Detta har bidragit till en generellt förbättrad skyddsmiljö för flyktingarna i lägren och UNHCR:s metoder för samhällsbaserat arbete har blivit mer strategiska, systematiska och lokalt förankrade. Stödet har även bidragit till att stärka samordningen av aktiviteter mellan humanitära aktörer som jobbar med könsrelaterat våld. Personal från andra sektorer som temporärt boende och vatten, sanitet och hygien, har ökat sin kunskap inom området. All personal på Unicef:s fältkontor (83 personer) i Cox's Bazar har även fått utbildning i hur sexuella trakasserier och utnyttjande ska förebyggas och hur hänvisningssystem för överlevare av könsrelaterat våld ska användas. Detta förväntas bidra till att förebyggande av könsrelaterat våld integreras på ett mer systematiskt sätt i organisationernas program och även inom andra sektorer. Experternas stöd har bidragit till etablering av säkra platser, så kallade *Women Friendly Spaces*, som är fysiska konstruktioner där kvinnor och flickor kan delta i sociala aktiviteter och få tillgång till information, hälsovård och stöd vid fall av könsrelaterat våld. MSB:s experter har även jobbat med att stötta de implementerande partnerorganisationerna som driver arbetet i lägren och rapporterar en märkbar förbättring i kvalitet i programutformning, service och aktiviteter som erbjuds kvinnor och flickor

Humanitär minhantering

Vid humanitära kriser i andra länder kan MSB stärka internationella biståndsaktörers responskapacitet genom snabb tillgång till rätt kompetens och utrustning inom min- och ammunitionshantering. Myndighetens insatser inom minhantering innebär att reducera riskerna med minor och oexploderad ammunition för den utsatta befolkningen.

MSB:s arbete inom området humanitär minhantering har under året genomförts med FN:s minhanteringsorgan UNMAS (United Nations Mine Action Service) som främsta mottagare av stöd. Totalt har myndigheten utfärdat fem heltidskontrakt till insatspersonal och närmare tre årsarbetskrafter under 2018. Den genomsnittlige arbetstagaren inom humanitär minhantering är 45 år och i två fall av tre svensk medborgare. Hen har i snitt varit registrerad i MSB:s resursbas i sex år och kontrakterats fem gånger inom insatsverksamheten.

Ett insatsexempel är det expertstöd som givits till Somalia sedan juni 2015 fram till avslut i december 2018 inom vapen- och ammunitionshantering, Weapons and Ammunitions Management (WAM). Stödet har givits via UNMAS WAM-program för Somalia. Insatsen syftade till att bistå den somaliska federala regeringen (FGS) i att stärka och utveckla sin vapen- och ammunitionshanteringsförmåga i Somalia och till att säkerställa att alla vapen och all ammunition under FGS kontroll hanteras på ett säkert sätt genom hela dess livscykel.

Civil konflikthantering

Inom området civil konflikthantering har MSB fortsatt att öka omfattningen av den genomförda verksamheten, i linje med de ytterligare resurser som tillförts myndigheten via det särskilda regleringsbrev som styr verksamheten. Ett särskilt fokus har under året legat på att öka andelen strategiska tjänster.

MSB har under 2018 genomfört insatser till stöd för fredsfrämjande, säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande arbete i 14 länder. MSB, med sitt missionsstödjande mandat, bidrar till att skapa operativa förutsättningar för EU, organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE), *Temporary International Precence in Hebron* (TIPH) och FN att bedriva verksamhet i konflikt- och postkonfliktområden. Omfattningen av stödet är som störst till EU-insatser.

62 heltidskontrakt har utfärdats inom ramen för civil konflikthantering. Därutöver tillkommer åtta deltidskontrakt samt 18 förlängningar av kontrakt. Sammantaget har 72 individer utfört 38,5 årsarbetskrafter under 2018, varav 26,7 % utgjorts av kvinnor. Närmare 45 % av årsarbetskrafterna har genomförts på strategiska tjänster, varav kvinnor har utgjort 27 %. Den genomsnittlige arbetstagaren i denna typ av insatsverksamhet är 52 år och svensk medborgare. Hen har i snitt varit registrerad i MSB:s resursbas i tio år samt kontrakterats som insatspersonal sju gånger.

EUCP Somalia är den personalmässigt största insatsen för MSB. Insatsen syftar till stärkt maritim säkerhet i Somalia. MSB har sju sekonderade experter på *back office* i Nairobi, på högkvarteret i Mogadishu och på fältkontoret i Hargeisa. De utsända roterar även till fältkontoret i Garowe.

Antal internationella insatser exklusive insatser för stärkande av katastrofberedskap 2016–2018

Insatstyp	Insatser 2018	Insatser 2017	Insatser 2016
Humanitära insatser	73	73	86
Humanitär minhantering	5	5	3
Tidig återuppbyggnad	*	5	7
Civil konflikthantering	26	24	15
Insatser i icke biståndsländer	1	3	4
Summa	**105**	**110**	**115**

*=Från och med 2018 redovisas insatser inom området tidig återuppbyggnad gemensamt med övriga humanitära insatser eftersom såväl verksamhet som finansieringsformer numera är integrerade med övrig humanitär verksamhet. I den nya humanitära finansieringsöverenskommelse som slutits mellan MSB och Sida från och med 2018, fördelas medel till återuppbyggnadsinsatser inom ramen för samma pott som övriga humanitära insatser.

EU-lager

MSB har ingått ett avtal med EU-kommissionen om att vara strategisk lagerhållare för samtliga civila missioner inom den Gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken (GSFP). Sverige bidrar på detta sätt med en nyckelförmåga inom GSFP till stöd för europeisk krishantering. Det strategiska lagret möjliggör för CPCC (Civilian Planning and Conduct Capability) att snabbt kunna initiera nya insatser, skala upp/ner, flytta materiel samt avsluta insatser på ett säkert sätt.

En viktig komponent i uppdraget är ett affärssystem som möjliggör för CPCC och de enskilda insatserna att få överblick över materielen som finns dels på lager i Sverige men främst i de olika insatserna vilket ger förutsättningar för en bättre resursplanering och allokering. Genom det strategiska lagret ges insatserna förutsättningar att ta utökat ansvar för personalen (duty of care) genom att materiel som är viktig för den fysiska säkerheten (skyddsutrustning, skalskyddade bilar, personliga sjukvårdsväskor m.m.) likväl som kommunikationsutrustning kommer vara kvalitetssäkrad och finnas tillgänglig för personalen. MSB kommer även att säkra tillgången till läkemedel till insatserna.

Stödjande och styrande arbete

MSB har som en del av genomförandet av NIS-regleringen i uppgift att meddela föreskrifter inom området och tre nya föreskrifter om incidenthantering *(MSBFS 2018:9 Föreskrifter och allmänna råd om rapportering av incidenter för leverantörer av samhällsviktiga tjänster, MSBFS 2018:10 föreskrifter och allmänna råd om rapportering av incidenter för leverantörer av digitala tjänster samt MSBFS 2018:11 föreskrifter och allmänna råd om frivillig rapportering av incidenter i tjänster som är viktiga för samhällets funktionalitet)* publicerades under 2018. Samtliga tre föreskrifter träder i kraft den 1 mars 2019. Tillsammans med föreskrifterna har tillhörande vägledning och allmänna råd arbetats fram och getts ut.

Återrapportering nr 3 enligt regleringsbrevet

> I regleringsbrevet för 2018 framgår att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap inom det egna ansvarsområdet ska ha en god förmåga att identifiera och möta informationspåverkan och annan spridning av vilseledande information riktad mot Sverige. Myndigheten ska dessutom genom kunskapsspridning och stöd till samverkan bidra till övriga bevakningsansvariga myndigheters och berörda aktörers beredskap inom området. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska redovisa genomförda åtgärder.

MSB följer och bedömer löpande utländsk informationsverksamhet som kan riktas mot Sverige i syfte att påverka beslutsfattande och svensk opinionsutveckling. Detta sker genom samverkan, omvärldsbevakning och analysverksamhet. Avseende arbetet att skydda samhället mot påverkanskampanjer utvecklas förmågan att särskilt identifiera och möta kognitiv påverkan (informationspåverkan) riktad mot Sverige.

Myndigheten bedriver även verksamhet för att stärka förmågan att möta påverkanskampanjer och informationspåverkan. Verksamhet bedrivs främst genom kunskapshöjande aktiviteter gentemot relevanta aktörer rörande hotet från påverkanskampanjer. Verksamheten bidrar även till utvecklingen av ett modernt psykologiskt försvar bl.a. genom att skapa förutsättningar för samordning av kommunikation vid händelser. Verksamheterna utgör centrala delar i myndighetens utveckling av moderna psykologiska försvarsförmågor.

De medel som regeringen tillfört verksamheten har inneburit att myndigheten har kunnat vidareutveckla befintliga verksamheter. Under 2018 har MSB prioriterat arbetet med att skydda de svenska allmänna valen från informationspåverkan. Arbetet har berört huvuddelen av myndighetens tillgängliga resurser på detta område. Detta har inneburit att övrig planerad verksamhet prioriterats bort och att utvecklingen av myndighetens förmåga delvis avstannat. Under hösten 2018 har myndigheten återgått till löpande verksamhet, och bl.a. påbörjat rekryteringar och grundläggande utvecklingsuppdrag. MSB konstaterar att det fortsatt finns högt ställda förväntningar på verksamheten såväl nationellt som internationellt.

MSB:s förmåga att identifiera informationspåverkan

I syfte att utveckla den gemensamma förmågan att identifiera informationspåverkan har MSB under 2018 inriktat arbetet mot att inom det egna ansvarsområdet och tillsammans med berörda myndigheter vidareutveckla och förtydliga samverkansformer. Huvudfokus för samverkan och vidareutveckling av förmågan att identifiera informationspåverkan har under 2018 koncentrerats till det omfattande arbetet att skydda de allmänna valen från påverkanskampanjer och informationspåverkan.

Mot bakgrund av arbetet med att skydda de svenska allmänna valen har planerad verksamhet som t.ex. utveckling av rapporteringsformer anpassade för mottagare utanför myndigheten, prioriterats ned under året. Delar av verksamheten har dock återstartats under senare delen av hösten. I syfte att stärka den egna förmågan att identifiera informationspåverkan och påverkanskampanjer har MSB prioriterat arbetet med att upprätthålla en operativ normalbild rörande påverkansaktiviteter riktade mot Sverige. Vidare har särskilt fokus lagts på att utveckla tekniska stödsystem som syftar till att systematisera och effektivisera det löpande arbetet. Inom ramen för detta har ytterligare utvecklingsbehov identifierats. MSB bedömer även att den samlade förmågan att identifiera informationspåverkan och påverkanskampanjer har stärkts genom arbetet med att skydda de allmänna svenska valen. Inom ramen för arbetet har nya arbetssätt för att identifiera, dokumentera och rapportera påverkansaktiviteter utvecklats och tillämpats.

Genom ett utökat internationellt samarbete har MSB ökat kunskapen om hur andra länder och internationella organisationer bygger förmåga för att identifiera påverkansaktiviteter. Under 2018 har MSB prioriterat samverkan med motparter som har kunskap om påverkan i samband med val respektive motparter som har haft behov av stöd inför

kommande val i respektive land. Myndigheten har genom internationell samverkan tillgodogjort sig viktig kunskap som stärkt den operativa förmågan att identifiera påverkanskampanjer och informationspåverkan inför de svenska allmänna valen. Det internationella arbetet har även resulterat i att MSB identifierat nya möjliga samarbetspartners och att myndighetens internationella nätverk utökats.

MSB:s förmåga att möta informationspåverkan

Verksamheten har under 2018 präglats av arbetet med att skydda de svenska allmänna valen. Utöver detta har myndigheten under året fortsatt arbetet med kunskapshöjande aktiviteter riktade mot bevakningsansvariga myndigheter och andra relevanta aktörer. Under året har 58 utbildningstillfällen genomförts där ca 3 600 tjänstemän och andra aktörer deltagit. Totalt har ca 11 300 tjänstemän och berörda aktörer nåtts av kunskapshöjande utbildning under 2016–2018. Bland annat genomfördes en särskild utbildningssatsning som riktades till journalister och redaktioner i syfte att höja kunskapen om informationspåverkan vid val. I samverkan med den frivilliga försvarsorganisationen Psyopsförbundet har myndigheten även tillsett utbildning av ytterligare ca 100 informatörer under året. Utbildningen har bidragit till spridandet av kunskap om påverkanskampanjer och psykologiskt försvar, främst riktat till allmänheten.

Som en del i arbetet med att skydda de svenska allmänna valen har MSB prioriterat att publicera en preliminär handbok i informationspåverkan. Handboken har fått stor uppmärksamhet både nationellt och internationellt och utgjort ett viktigt verktyg för att höja kunskapen hos prioriterade målgrupper. Den preliminära handboken publicerades på svenska och engelska i syfte att kunna användas av berörda aktörer i arbetet med att skydda de allmänna valen 2018. Handboken har därefter remissbehandlats och den slutliga versionen har fastställts av MSB:s generaldirektör i november. Under hösten har omfattande utbildnings- och övningsförberedelser påbörjats syftande till att under 2019 kunna utbilda och öva samtliga bevakningsansvariga myndigheter inför TFÖ2020.

Forskning och studier

Forskning utgör ett viktigt instrument för att stärka kunskapen och förmågan hos ansvariga aktörer samt transparent belysa hot och sårbarheter mot samhället. Under 2018 har MSB beslutat om stöd till ett antal forskningsprojekt inom ramen för arbetet med informationspåverkan. Sammanlagt kommer de beviljade projekten att få en summa på totalt 10 mnkr under perioden 2018–2022. Resultaten av forskningsprojekten kommer under det närmaste åren att kunna omsättas i MSB:s arbete och bidra till att stärka de bevakningsansvariga myndigheternas förmåga att identifiera och möta informationspåverkan och påverkanskampanjer.

Utöver forskning bedrivs även studieverksamhet kopplat till utvecklingen av förmågan att identifiera och möta informationspåverkan. Försvarshögskolan har under 2018 studerat främmande makts användning av informationsteknologi och nya kommunikationskanaler vid genomförande av påverkanskampanjer.

MSB:s åtgärder för att skydda de allmänna valen 2018

Under 2018 har MSB prioriterat arbetet med att skydda de allmänna valen från informationspåverkan och påverkanskampanjer. MSB:s arbete påbörjades redan i början av 2017. I februari 2018 initierade MSB en särskild organisation som koncentrerade myndighetens relevanta resurser för arbetet. MSB:s operativa arbete utformades för att hantera identifierade brister i andra länder som utsatts för påverkanskampanjer vid val. Myndigheten etablerade bl.a. ett nationellt operativt forum bestående av MSB, Valmyndigheten, Säkerhetspolisen, Polisen, Skatteverket och Länsstyrelsen Västra Götaland. Möten i forumet genomfördes löpande fram till valet för att samordna myndigheternas arbete. Forumet var aktivt fram tills ny regering tillträdde. MSB gjorde en hemställan till berörda myndigheter rörande avvikelserapportering i syfte att stärka förmågan att upprätthålla en nationell lägesbild. Parallellt bedrevs löpande samverkan med vissa försvarsunderrättelsemyndigheter, Säkerhetspolisen och Polisen.

Inom ramen för den särskilda organisationen genomfördes en stor mängd utbildningsinsatser mot aktörer på kommunal, regional och nationell nivå. MSB har under 2018 verkat för att öka kunskapen om hot och sårbarheter rörande informationspåverkan och aktivt kommunicerat med allmänheten och varit tillgänglig för media i frågor rörande val och informationspåverkan.

Internationellt arbete

MSB har under året samverkat med ett flertal länder och internationella organisationer i syfte att stärka den nationella förmågan att identifiera, förstå och möta påverkanskampanjer och informationspåverkan. Under 2018 har myndigheten genomfört ett tiotal större bi- och multilaterala möten där området diskuterats. Det finns ett stort internationellt intresse av att föra dialog med MSB och hitta former för metodsamarbete, erfarenhetsutbyte och kunskapsöverföring rörande hot och sårbarheter inom påverkansområdet.

EU

Under 2018 har MSB roterat personal vid EU East StratCom Task Force vid EEAS. Genom sekunderingen möjliggör MSB för svenska aktörer att bevaka och informera om EU:s handlingsalternativ.

Inom EU har flera olika delar under året uttryckt ett stort intresse för att ta del av de svenska erfarenheterna från arbetet med att skydda de svenska allmänna valen samt hur det svenska arbetet inför kommande Europaparlamentsval ska utformas.

Nato

MSB har i linje med rådande försvarsinriktningsproposition och genom särskilt regeringsbeslut sekunderat personal till Natos centrum för strategisk kommunikation i Riga. Deltagande i centret möjliggör att MSB kan ta del av hur påverkanskampanjer och informationspåverkan påverkar den säkerhetspolitiska dynamiken i närområdet. Centret väntas även ges uppgifter som hittills legat på ACT (Allied Command Transformation) vilket möjliggör för Sverige att ta del av hur Nato avser konceptutveckla alliansens arbete med strategisk kommunikation och hybridkrigföring.

Bedömning av förmågan att identifiera och möta informationspåverkan hos aktörerna i samhället

MSB bedömer sammantaget att det arbete som gjorts för att skydda de allmänna valen 2018 har bidragit till att höja tröskeln för en eventuell angripare och även resulterat i en ökad förmåga att identifiera, förstå och möta påverkansaktiviteter bland berörda aktörer i Sverige. Den utökade samverkan och informationsdelningen med andra myndigheter under året har bidragit till att öka förståelsen för varandras roller och respektive aktörs informationsbehov.

MSB bedömer att vidtagna åtgärder under året har bidragit till att stärka myndighetens förmåga att identifiera och möta informationspåverkan och påverkanskampanjer. MSB har även under 2018 bedrivit riktad informationsinhämtning rörande främmande makts påverkansaktiviteter riktade mot Sverige vilket bidragit till att utveckla myndighetens kunskap.

De kunskapshöjande åtgärderna som MSB har vidtagit, både i form av utbildningar och framtagande av handbok, bedöms ha förbättrat förståelsen för utmaningarna från påverkanskampanjer men även förmågan att på en basal nivå kunna identifiera och möta informationspåverkan. De kommande utbildningarna och övningarna, baserade på handboken, bedöms förbättra bevakningsansvariga myndigheters förmåga ytterligare.

Antal lägesbilder och analyser 2018 och inom området informationspåverkan, statistik finns från 2017.

	2018	2017
Lägesbilder	2	1
Särskilda rapporter	8	11
Dygnsrapporter	346	360
Veckorapporter	44	40
Kvartalsrapporter	4	2
Årsrapport	1	1

Återrapportering nr 12 enligt regleringsbrevet

> Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska enligt regleringsbrevet Övrig återrapportering nr 12 vad gäller beredskapsåtgärder mot kärnkraftsolyckor dels redovisa hur myndigheten och länsstyrelserna har använt medlen, dels redovisa bedömda effekter av den genomförda verksamheten (enligt villkor 5 för anslag 2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap).

MSB får fördela 37 000 000 kronor av anslaget för beredskapsåtgärder mot kärnkraftsolyckor. Medlen får användas i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps verksamhet samt fördelas till länsstyrelserna i Skånes, Hallands, Kalmars, Uppsalas och Västerbottens län efter överenskommelse med Strålsäkerhetsmyndigheten.

Inom kärnenergiområdet har MSB fortsatt att samordna och administrera handlingsplanen för den svenska beredskapen för radiologiska och nukleära olyckor. Under 2018 har MSB påbörjat arbetet med att ta fram en aktörsgemensam inriktning för området. För att sprida information och stödja samverkan har MSB under 2018 även tillsammans med andra aktörer tagit fram en film om nukleära och radiologiska händelser.

MSB har utifrån regeringens uppdrag tagit fram en komplettering, (MSB 2018-02237) avseende förslag till förändring i förordningen om skydd mot olyckor kopplat till SSMs regeringsuppdrag översyn av beredskapszoner, (SSM 2017:27).

Under året har MSB även arbetat med att ta fram nya mätinstrument för strålning. Syftet är att vidmakthålla samhällets mätkapacitet för exempelvis en reaktorolycka vid ett svensk kärnkraftverk, nedfall från utländsk kärnkraftsolycka, nedfall från en kärnvapensprängning i eller utanför landets gränser och andra hotsituationer. Ett större antal av dosimetrarna som är utdelade till länens beredskapsorganisationer har blivit kalibrerade under året. Resterande kommer att kalibreras under 2019.

Flera län har under året genomfört övningar i syfte att pröva förmågan att bedriva statlig räddningstjänst vid kärnteknisk olycka, prövat rutiner för utrymning, genomfört blockövningar med kärnkraftverken samt övat funktioner inom beredskapsorganisationen. Flera län har genomfört utbildningar för respektive läns beredskapsorganisation och under året har även MSB tillhandahållit utbildningar som riktar sig till personer som arbetar med kärnenergiberedskap.

Erfarenhetsåterföring efter övningen KKÖ 2017 har gett underlag till organisationsutveckling. Arbete har pågått med förberedelser för KKÖ 2019 som kommer att hållas i Uppsala hösten 2019.

Kostnader Agera samordnat vid händelser

Belopp i tkr

Prestationstyp	2018	2017	2016
Bidragsgivning	97 853	87 550	77 007
Utbildning	34 483	31 087	28 161
Övning	41 684	32 482	27 691
Metod- och teknikstöd	679 624	663 890	601 363
Beslutsunderlag och kunskapsförmedling	47 139	39 737	39 426
Samordning	112 218	99 560	98 092
Insatser och incidenthantering	158 962	191 286	168 769
Förberedelse till MSB:s operativa arbete	193 964	166 247	164 805
Stödjande och styrande arbete	19 894	19 860	20 912
Totala kostnader	**1 385 821**	**1 331 699**	**1 226 226**

MSB:s samlade kostnader för förmågan att agera samordnat vid händelser har ökat med 54 mnkr jämfört med 2017.

Villkoret i regleringsbrevet för anslag 2:6 avseende beredskapsåtgärder mot kärnkraftsolyckor höjdes 2018 från 26 mnkr till 37 mnkr. Det innebär att utbetalda bidrag till länsstyrelserna kunde ökas med ca 9 mnkr och förklarar ökningen för prestationstypen bidragsgivning.

De ökade kostnaderna för övningsverksamheten avser i huvudsak genomförandet av samverkansövningen SAMÖ 2018. Dessutom påbörjades planeringen för de stora övningarna Barents Rescue 19 och Totalförsvarsövning 2020 (TFÖ), vilket innebär ökade kostnader jämfört med föregående år.

De ökade kostnaderna för metod- och teknikstöd avser främst avskrivningar för Rakelsystemet. De har ökat i takt med gjorda investeringar som bl.a. avser utbyte av basstationer och växlar. MSB har under året utvecklat och etablerat nya funktioner för en mer redundant incidenthantering vilket gör att de samlade kostnaderna för beslutsunderlag och kunskapsförmedling ökat under 2018.

MSB samordnar civila aktörers behov av att ansluta sig till försvarets telenät (FTN) och beställer anslutning till nätet för centrala och regionala myndigheter. Flera anslutningar som har beställts under innevarande och tidigare år har färdigställts under 2018. Därför har kostnaderna för FTN ökat med ca 6 mnkr, vilket förklarar större delen av ökningen för prestationstypen samordning.

Utfallet vad gäller humanitärt bistånd är lägre än föregående år vilket förklarar minskningen för prestationstypen insatser och incidenthantering. En huvudorsak till detta är att betydande resurser omprioriterats från internationellt arbete till nationell verksamhet i samband med skogsbrandshanteringen under sommaren 2018. Detta minskade såväl kapaciteten att starta nya internationella insatser under sommaren, samt försenade proaktiva initiativ vilket gör att vissa följdförseningar uppstår även efter sommaren.

Ökningen av förberedelse till MSB:s operativa arbete beror framför allt på ökade personalkostnader, där en del är hänförlig till MSB:s beredskapsorganisation för valet 2018 och brandrisker 2018.

Stöd till Försvarsmakten

Den verksamhet som bedrivs inom förmågan Agera samordnat och Stöd till Försvarsmakten är tätt sammankopplade. För en fullständig bild av MSB:s verksamhet och hur samhällets förmåga att hantera olyckor, kriser och krig utvecklats behöver redovisningen av dessa båda förmågor läsas tillsammans.

Inom området har MSB valt att redovisa vad som gjorts inom prestationstypen beslutsunderlag och kunskapsförmedling och samordning.

Beslutsunderlag och kunskapsförmedling

Krigsorganisation och krigsplacering

Under året har MSB kontinuerligt stöttat myndigheterna i deras arbete med att skapa en krigsorganisation och krigsplacera personal, bl.a. genom kompletterande frågor och svar på myndighetens hemsida samt genom att etablera en funktionsbrevlåda där MSB besvarar specifika

frågor kopplat till området. MSB har i samverkan med Försvarsmakten och Rekryteringsmyndigheten tagit fram ”Rätt person på rätt plats – vägledning för myndigheters arbete med krigsorganisation och krigsplacering” som publicerades under våren 2018. Vidare har MSB besökt samverkansområdena för att samla in synpunkter på vägledningen och för att stämma av hur arbetet går på myndigheterna. MSB:s arbete med att utveckla myndighetens egen krigsorganisation redogörs för i den särskilda redovisningen av hur planeringsarbetet fortskrider som lämnas samtidigt som årsredovisningen.

Planering

MSB och FM har under året tagit flera steg i totalförsvarsplanering, en sammanhängande planering och konkret beredskapsplanering utifrån de sju prioriterade områdena.

Samordning

MSB har under året vidareutvecklat den analys som gjordes av bevakningsansvariga myndigheters möjligheter att ge stöd åt Försvarsmakten och som redovisades till regeringen den 9 juni 2017. Vidareutveckling av arbetet har bestått i att inkludera fler aktörer i arbetet samt i större utsträckning fokusera på förmågan att upprätthålla verksamhet vid sidan om att ge stöd till Försvarsmakten. Arbetet har genomförts inom ramen för det regeringsuppdrag som gavs till MSB den 11 maj 2017 (Fö2017/00688/MFI) och utkomsten av arbetet kommer redovisas för regeringen den 22 februari 2019. MSB och Försvarsmakten har tagit fram ett underlag som myndigheterna använt för att bedöma sin förmåga att verka under höjd beredskap samt därutöver bistå Försvarsmakten med stöd. Verksamheten har också bidragit till arbetet med att ta fram dimensionerande utgångspunkter som stöd för bevakningsansvariga myndigheters planering inför höjd beredskap.

Kostnader Stöd till Försvarsmakten

Belopp i tkr

Prestationstyp	2018	2017	2016
Utbildning	9 313	985	-
Beslutsunderlag och kunskapsförmedling	2 141	3 593	2 131
Samordning	4 137	3 629	3 312
Totala kostnader	**15 591**	**8 207**	**5 443**

MSB:s samlade kostnader för stöd till Försvarsmakten har ökat med 7 mnkr jämfört med 2017.

Kostnaderna avser arbetet med att skapa en systematik avseende utbildning inom området civilt försvar samt kostnader för beställda och genomförda kurser hos Försvarshögskolan.

Generell utveckling av samhällsskydd och beredskap

Generell utveckling av samhällsskydd och beredskap

MSB ska enligt sin instruktion tillsammans med de ansvariga myndigheterna övergripande planera för åtgärder som bör vidtas (2 §). MSB ska även se till att erfarenheter tas till vara från inträffade olyckor och kriser (11 §), beställa forskning (12 §) och verka för en sammanhållen information om skydd mot olyckor, krisberedskap och totalförsvar samt om säkerhetspolitik (15 §).

Inom området generell utveckling av samhällsskydd och beredskap har MSB valt att redovisa ett urval av vad som gjorts inom prestationstyperna samordning, beslutsunderlag och kunskapsförmedling, bidragsgivning, utbildning samt stödjande och styrande arbete.

Samordning

Frivilliga försvarsorganisationer

MSB arbetar löpande med uppdragsstyrning och finansiering gentemot Frivilliga försvarsorganisationer. MSB har 2018 givit de frivilliga försvarsorganisationerna i uppdrag att redovisa en samlad bild av framtida möjligheter och utmaningar för organisationernas verksamhet framöver. Uppdraget är del i arbetet att utveckla styrning och inriktning av frivilliga försvarsorganisationer inom de tre områdena i målen för civilt försvar: befolkningsskydd, kontinuitet i samhällsviktig verksamhet samt stödet till Försvarsmakten. Uppdraget ska redovisas i januari 2019.

Överenskommelse mellan MSB och SKL

Under 2018 har MSB och SKL tecknat överenskommelser för att stärka arbetet med krisberedskap och civilt försvar i kommuner och landsting/regioner. Överenskommelserna tydliggör åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. På krisberedskapsområdet reglerar överenskommelserna att kommuner och landsting/regioner bland annat ska arbeta med risk- och sårbarhetsanalyser, planera för att hantera extraordinära händelser, utbilda och öva samt samverka med olika aktörer inom sitt geografiska område.

Inför arbetet med att formulera ny överenskommelse genomförde MSB under 2018 en utvärdering av hur målen uppfyllts i den överenskommelse om kommunernas krisberedskap som gällde under perioden 2014–2018. Bedömningen är att överenskommelsen haft stor betydelse på utvecklingen av krisberedskapsarbetet i kommunerna, den har varit styrande och gjort att kommunerna arbetat med frågorna.

Samverkan med aktörer genom samverkansområdena

MSB har under året fortsatt stöttat bevakningsansvariga myndigheters planering genom att tillhandahålla viktiga forum för nationell samordning inom krisberedskap och höjd beredskap.

Sedan 2017 är MSB ordförande i samverkansområdena. Möten inom samverkansområden (SO) har gett bevakningsansvariga myndigheter gemensamma utgångspunkter för den egna planeringen för krisberedskap och höjd beredskap. Mötena har i huvudsak handlat om kunskapshöjning, erfarenhetsutbyte och koordination av åtgärder på en övergripande nivå. Den nationella risk- och förmågebedömningen (NRFB) har givit ett ingångsvärde för den diskussion som förts inom samverkansområdena.

Då totalförsvarsplanering är av central betydelse för utvecklingen av krisberedskap i sin helhet har totalförsvarsplanering behandlats på samverkansområdenas möten. MSB har bl.a. presenterat arbetet med krigsplacering och krigsorganisation följt av gemensam diskussion och återkoppling från övriga myndigheter.

Beslutsunderlag och kunskapsförmedling

Årets nationella risk och förmågebedömning (NRFB) redovisades i april till regeringen. NRFB utgör ett strategiskt underlag för att inrikta och utveckla samhällets krisberedskap och civilt försvar. I NRFB 2018 konstaterar MSB att Sveriges förmåga har stärkts som en följd av de senaste årens genomförda åtgärder. De bevakningsansvariga myndigheterna har ökat sin kunskap om civilt försvar och påbörjat insatser för att stärka sin förmåga. För de flesta aktörer har planeringen för höjd beredskap inneburit att de har återupptagit ett arbete som inte genomförts på många år. Detta ställer stora krav på att MSB och andra bevakningsansvariga myndigheter kan erbjuda ett gediget stöd som är relevant, lättanvänt och anpassat efter de olika målgruppernas behov. MSB konstaterar i redovisningen att det finns ett antal områden som fortsatt behöver prioriteras för att ytterligare utveckla krisberedskapen och civilt försvar. Dessa är: ansvar och ledningsstrukturer, sammanhängande planering för krisberedskap och civilt försvar, planeringsunderlag för krisberedskap och civilt försvar, informationspåverkan och påverkanskampanjer, befolkningsskydd och räddningstjänst under höjd beredskap, tillgång till och utnyttjande av säkra kommunikationer, den enskilda individens beredskap, informations- och cybersäkerhet samt säkerhetsskydd.

MSB inriktar och finansierar forskning inom området samhällsskydd och beredskap. Under 2018 har forskningsutlysningar genomförts inom fyra områden: *perspektiv på ledning och samverkan* med fokus på kommunikation, *multipla naturhändelser* – vad får det för följdverkningar när flera händelser inträffar antingen samtidigt eller till följd av varandra, *informationssäkerhetskultur* – med fokus på skärningen mellan organisationskultur och informationssäkerhet samt *sakernas internet* – samspelet mellan uppkopplade ”smarta” enheter och samhället utifrån ett informations- och cybersäkerhetsperspektiv.

MSB har under 2018 fokuserat på att bidra till att omsätta innehållet i nya forskningsprojekt och utvecklingssamarbeten inom de bilaterala forsknings- och utvecklingsavtalen mellan Sverige och USA samt mellan Sverige och Kanada på samhällssäkerhetsområdet. Under 2018 pågick inom avtalen totalt åtta forskningsprojekt och fem utvecklingsprojekt. Svenska myndigheter och deras motparter i USA och Kanada medverkar i projekten. MSB bedömer att den gemensamma forskningen och det kunskapsutbyte som pågår inom områdena resiliens, gränsöverskridande hälsohot, hantering av pågående våld i publika miljöer och arbete mot våldbejakande extremism, bidrar till att stärka svensk krisberedskap.

Krisberedskapsveckan och broschyren Om krisen eller kriget kommer

MSB gav under 2018 ut broschyren *Om krisen eller kriget kommer*. Broschyren distribuerades till 4,8 miljoner hushåll i samband med kampanjen Krisberedskapsveckan i månadsskiftet april/maj. Den togs bland annat fram i samråd med Försvarsmakten och referensgruppsmöten hölls med länsstyrelser, Sveriges kommuner och landsting, frivilligorganisationer, trossamfund, kommuner och nationella myndigheter.

Inför utskicket inrättade MSB ett tillfälligt kontaktcentrum, bemannat med personer från bland annat frivilligorganisationer, dit privatpersoner kunde höra av sig via telefon, mejl och chatt med frågor om och synpunkter på broschyren. De närmaste dagarna efter utskicket kom drygt 300 samtal per dag och mellan 60 och 100 epost. Många frågor handlade om varför broschyren skickades ut och om det fanns något omedelbart hot mot Sverige, om informationen fanns på andra språk och hur samhällets planering för personer med olika funktionsvariationer ser ut i händelse av kris och krig.

Uppmärksamheten kring broschyren blev stor, både nationellt och internationellt. Veckan efter att den skickades ut fick 5 760 personer svara på en webbaserad enkät från undersökningsföretaget Demoskop om hur man uppfattade broschyren. Resultatet visar att mottagandet överlag har varit positivt. 91 procent av de svarande har noterat att de fått den, 76 procent hade tagit del av innehållet och 79 procent uppgav att de sparat broschyren. 66 procent tyckte att innehållet var mycket bra/ganska bra, 34 procent uppgav att man hade planer på att skaffa en bättre hemberedskap. 24 procent reagerade med oro när de såg broschyren.

Kampanjen Krisberedskapsveckan genomfördes för andra året under våren. I årets kampanj deltog drygt 270 kommuner genom olika insatser. MSB utvecklade även ett skolmaterial för elever i högstadiet som skickades ut till drygt 1 600 högstadieskolor. Drygt fyrtio kommuner valde att använda sig av skolmaterialet under kampanjveckan. De frivilliga försvarsorganisationerna deltog i Krisberedskapsveckan i syfte att informera och upplysa om deras verksamhet. Utvärderingen av årets krisberedskapsvecka visade att broschyren, som skickades ut samtidigt, bidragit till att budskap om säkerhet och beredskap fått ett mycket brett genomslag hos befolkningen.

På MSB:s webbplats för allmänheten, dinsäkerhet.se, finns broschyren publicerad digitalt på fjorton olika språk: Sveriges fem minoritetsspråk samt de vanligaste invandrarspråken. Broschyren är även tillgänglig som lättläst och inläst på enkel svenska och engelska samt som teckenspråk och i punktskrift genom ett samarbete med Myndigheten för tillgängliga medier. Broschyren finns även tillgänglig på CD-skiva.

Svenska folkets opinioner gällande säkerhetsläge, civilt försvar och krisberedskap

MSB genomför årligen enkätundersökningen Opinioner. Opinioners syfte är att beskriva svenska folkets uppfattningar om militärt och civilt försvar samt krisberedskap, men också attityder kring det svenska samhället, försvars- och utrikespolitik samt internationella förhållanden. Undersökningar om allmänhetens syn på försvars- och säkerhetspolitik har genomförts sedan början av 1950-talet. Undersökningens styrka är möjligheten att långsiktigt kunna följa utvecklingen av allmänhetens attityder i viktiga samhällsfrågor.

Förmåga att förebygga och hantera antagonistiska hot och terrorism

Som en följd av terrorattentatet i Stockholm 2017 fick MSB två regeringsuppdrag som redovisades under våren 2018. Ett innebar att utvärdera samhällets samlade hantering av de initiala konsekvenserna av attentatet i Stockholm den 7 april 2017. Syftet dra slutsatser inför framtiden och arbetet genomfördes med stor delaktighet från berörda aktörer. Mycket gjordes bra i hanteringen av attentatet på Drottninggatan, men förutsättningarna var också goda och många erfarenheter är specifika för Stockholms län. Erfarenheterna är dock värdefulla för utveckling av förmågan i hela landet och i planeringen av civilt försvar.

Det andra uppdraget handlade om att identifiera åtgärder för att stärka skyddet mot terrorattentat i offentliga miljöer. I redovisningen av uppdraget föreslår MSB flera insatser för att öka säkerheten i den offentliga miljön, bland annat att verka för samordning av berörda aktörers risk- och sårbarhetsarbete mot terrorism och antagonistiska hot i offentlig miljö, att sprida kunskap inom området samt att ge vägledning för de skyddsåtgärder som behöver vidtas.

MSB har på uppdrag av Samverkansrådet mot terrorism lett arbetet i en arbetsgrupp med representanter från de 14 myndigheterna i rådet. Gruppens uppgift var att göra en konsekvensanalys gällande storskaliga terroristattentat. Analysen syftade till att stärka myndigheternas enskilda och sammanhållna förmåga att hantera konsekvenser av storskaliga terroristattentat. MSB rapporterade resultatet av arbetet till Samverkansrådet vid ett rådsmöte i september. Arbetet bedöms ha resulterat i stärkt förmåga, både enskilt och sammanhållet samt att MSB framöver kommer att leda gemensamma planeringstillfällen med olika aktörer som kan komma att beröras av hantering av konsekvenser av storskaliga terroristattentat.

Bidragsgivning

Under året har 44 myndigheter, inklusive alla länsstyrelser, beviljats totalt 269 mnkr från anslag 2:4 Krisberedskap, för sammanlagt 167 utvecklingsprojekt. Flera projekt har syftat till att stärka operativ samverkan mellan centrala myndigheter, länsstyrelser, kommuner och andra aktörer inom totalförsvaret. Arbetet med totalförsvarsplanering och krigsorganisering av centrala myndigheter och länsstyrelser har givits fortsatt stöd. Flera myndigheter har beviljats stöd i utveckling av metodik och organisation för att öka sin förmåga att möta hot mot bland annat livsmedels- och vattenförsörjningen, telekommunikationer, det svenska transportsystemet och sjukvården.

Projekten har sammantaget syftat och bidragit till att förebygga och hantera allvarliga händelser och kriser samt till att skapa och vidmakthålla en grundläggande civil försvarsförmåga.

MSB:s uppföljning av projekten visar att resultaten i flera fall kommit till nytta vid inträffade händelser under 2018. Uppföljningen visar att insatser som genomfördes med anledning av skogsbränderna i somras kunde genomföras med förbättrad samordning, större effektivitet och med bättre säkerhet för såväl personal som allmänhet.

Frivilligorganisationer

MSB har under året gett uppdragsersättning för 33 mnkr till tio ideella organisationer (varav fyra frivilliga försvarsorganisationer), som på MSB:s uppdrag genomfört utbildningsinsatser med syftet att öka den enskildes förmåga att förebygga och hantera olyckor, allvarliga händelser och kriser. Några av utbildningarna riktar sig till särskilt riskutsatta grupper och målgrupper som hjälper andra som saknar förmåga att ta hand om sin egen säkerhet och trygghet. Det handlar bland annat om att öka kunskap om vattensäkerhet. Under 2018 ökade drunkningsolyckorna och efterfrågan på kurser har ökat. Ett annat viktigt område är kunskap om att utföra hjärt- och lungräddning (HLR). Det har också genomförts uppsökande brandsäkerhetsutbildningar för målgrupper som bedömts ha behov av insatser, exempelvis SFI-utbildningar, asylboenden, samlingslokaler för föreningar och trossamfund. Ett flertal utbildningar har riktats mot privatpersoner och hur de bör hantera sin privata information på webben på ett säkert sätt. Prioriterade målgrupper har varit barn och ungdomar. Pensionärernas riksorganisation, PRO har via sina lokala föreningar genomfört utbildningar till pensionärer och äldre över 60 år, inom samtliga områden som uppdragsersättningen omfattar. Utbildningarna är kostnadsfria, öppna för allmänheten samt tillgängliga på många orter i Sverige.

Utbildningar i hur man enskilt och tillsammans kan klara sig i en kris, hemma och utomhus, samt hur man kan bidra till samhällets beredskap i en kris har genomförts i hela Sverige. Utbildningarna blev extra uppmärksammade i samband med MSB:s utskick av broschyren Om krisen eller kriget kommer samt den nationella kampanjen Krisberedskapsveckan.

Länsstyrelsernas sammanhållna projekt: stöd lokalt och regionalt och utveckling civilt försvar

Länsstyrelserna har vid 2018 års utgång avslutat två större projekt. Syftet med det ena projektet ”stöd lokalt och regionalt”, var att ge länsstyrelserna långsiktiga förutsättningar för att vara pådrivande i utvecklingen av krisberedskapen på lokal och regional nivå. Det andra projektet, syftade till att ge länsstyrelserna möjlighet att komma i gång med myndighetens egna arbeten och kompetensutveckling rörande civilt försvar samt utveckla samverkan med Försvarsmakten. Från 2018 har även kommunerna tagits med i utbildningar och aktiviteter som rör området.

Resultatet från en första uppföljning som MSB genomfört, visade att länsstyrelserna avsatt mer resurser i arbetet med krisberedskap och civilt försvar och ökat kontinuiteten i stödet gentemot kommunerna. Mot denna bakgrund har MSB utlyst ett nytt sammanhållet projekt med syftet att länsstyrelserna stödjer arbetet med att implementera de överenskommelser som MSB och Sveriges kommuner och landsting (SKL) har tecknat.

Utbildning

Under 2019 har MSB tillhandahållit kursen ledning av krisstöd för kommunmedborgare. Kursen riktar sig till personer som arbetar med krisstöd på lokal nivå. Genom att tillhandahålla kursen har MSB ökat kunskaperna om krisledning i svenska kommuner och därigenom förbättrat den generella förmågan i samhället.

Stödjande och styrande arbete

Standardisering

Sedan 2015 har MSB haft ordförandeskapet för ISO-kommittén ISO/TC 292 Security and resilience. Kommittén har publicerat elva ISO-standarder under 2018. Exempel på standarder är standarder för; terminologi, krishantering (ledning och samverkan), varningssystem vid jordskred, strategier för kontinuitetshantering. Kommittén samarbetar också med FN inom området Urban resilience och avseende standarder kopplade till arbetet med Sendairamverket för katastrofriskreducering 2015–2030. MSB:s bedömning är att arbetet med standarder har ökat möjligheterna till samverkan inom samhällsskydd och beredskap samt att det har underlättat för likvärdighet i det svenska arbetet inom området.

Kostnader Generell utveckling av samhällsskydd och beredskap

Belopp i tkr

	2018	2017	2016
Tillsyn	1 099	1 053	841
Bidragsgivning	809 648	803 756	676 479
Utbildning	47 248	49 008	35 061
Metod- och teknikstöd	3 551	3 082	7 773
Beslutsunderlag och kunskapsförmedling	85 433	73 760	91 133
Samordning	12 779	12 647	23 376
Stödjande och styrande arbete	38 006	34 815	30 465
Totala kostnader	**997 764**	**978 121**	**865 127**

MSB:s samlade kostnader för förmågan generell förmågeutveckling har ökat med drygt 19 mnkr jämfört med 2017. Ökningen för bidragsgivning 2017 0ch 2018 avser bidragsutbetalningar från krisberedskapsanslaget för kommuners och landstings arbete med civilt försvar. Kostnadsutfallet för 2018 ligger i nivå med föregående år vad avser prestationstypen utbildning. Jämfört med 2016 kar kostnaderna ökat med ca 10 mnkr och beror på en satsning på utbildningsverksamheten som bl.a. har möjliggjort en ökad utvecklingsverksamhet. Det höga utfallet för samordning 2016 beror på bidragsutbetalningar till myndigheter för verksamhet inom krisberedskapsanslaget, som det inte finns någon motsvarighet till 2017 och 2018. Ökningen för prestationstypen beslutsunderlag och kunskapsförmedling är hänförlig till de bidrag MSB ger till forskningsverksamhet. Vilken verksamhet forskningsbidragen avser varierar beroende på inriktning för aktuellt år.

Särskild åter-rapportering

Särskild återrapportering

Återrapportering 1 ökad kvalitet och effektivitet

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska enligt återrapportering nr 1 i regleringsbrevet redovisa de åtgärder som vidtagits för att ytterligare förbättra kvaliteten och effektiviteten i verksamheten.

MSB arbetar kontinuerligt med förbättringar i verksamheten. Myndighetens verksamhet innehåller få större kvantitativa flöden av repetitiv karaktär som innebär möjligheter till rationalisering. Förbättringsarbetet fokuseras därför i första hand på kvalitetshöjande åtgärder.

MSB har under året arbetat fram en ny inriktning och en ny modell för hur myndighetens verksamhet ska indelas och återrapporteras. Verksamheten har indelats i fyra områden som bättre och tydligare speglar vad myndigheten gör och som är enkel att förklara och kommunicera, både för våra aktörer och internt. Till områdena har större leveranser identifierats där myndigheten behöver kraftsamla och där utvecklingskliv behöver tas. Arbete fortsätter under 2019 med att utveckla denna styrmodell.

För att få till ett mera sammanhållet och effektivt arbete med skydd mot olyckor, med utveckling av krisberedskap och civilt försvar och med säkra kommunikationer och cyber- och informationssäkerhet, organiseras MSB:s arbete i nya avdelningar. De nya avdelningarna är organiserade utifrån sakområden där verksamheter som ligger nära varandra samlas inom samma avdelning. Det skapar förutsättningar för mer effektiva arbetsprocesser och möjlighet till tydligare fokusering av verksamheter, vilket underlättar styrning och snabbar upp hantering och beslut.

Myndigheten har under de senaste åren arbetat med att effektivisera den interna hanteringen av information. Detta arbete tar sin utgångspunkt i att säkerställa en hög informationssäkerhet, men också i en processorienterad dokumenthantering. Vi slutförde i maj införandet av ett nytt dokumenthanteringssystem, vilket innebar omfattande utbildningsinsatser eftersom dokumenthanteringssystemet innebär nya arbetssätt och metoder.

Myndighetens informationsmängder är vår viktigaste tillgång, vilket ställer höga krav på hur vi hanterar vår information. En god ordning på våra processer, vår informationshantering och på våra system är en förutsättning. Genom att koppla ihop verksamheternas processer, informationshanteringsplanen och it-förvaltningen får vi en sammanhängande bild av hur arbetssätt, information och system samverkar. Det ger även möjlighet att klargöra ansvar för processer, information, tjänster och system. Denna samlade information utgör verksamhetsarkitektur. Ett stort arbete inom området har gjorts under året, det fortsätter under 2019.

Myndigheten har under året tagit fram en utbildningsstrategi för myndighetens utbildningar. Den möjliggör att bättre tillvarata utvecklingssatsningar i verksamheten och underlättar möjligheten att kunna kvalitetssäkra utbildningar, utbildningsmaterial och stödet till andras utbildningssatsningar. Vidare har aktörerna efterfrågat en bild över det totala utbudet av utbildningar och vilka prioriteringar myndigheten gör vilket underlättas av denna strategi.

Delar av myndigheten har inlett ett arbete med att vidareutveckla tillitsbaserad ledning och styrning. Genom att inrikta arbetet och verksamhetens väg framåt och släppa detaljstyrning och onödiga moment i uppföljning, beredning och liknande, kommer mer tid att frigöras för olika befattningshavare att fokusera på sina huvuduppgifter. Arbetet kommer att breddas till att omfatta hela verksamheten.

Under 2018 har MSB tillsammans med Trafikverket utvecklat ett nytt system för examination av ADR-förare. Systemet är integrerat i Trafikverkets system för att stärka kunskapen hos förare som transporterar farligt gods och skapa förutsättningar för en säker examination. Systemet beräknas vara i drift från 1 mars 2019.

Under sommaren införde vi aktivitetsbaserat arbetssätt för verksamheten i Karlstad i samband med att vi flyttade till moderna, säkra och flexibla lokaler. Lokalerna är utformade efter verksamheternas behov och understödjer samarbete, samverkan och det ökande kravet på högre säkerhetsnivåer. Det är ännu för tidigt att utvärdera effekten av de nya arbetsformerna.

Återrapportering nr 2 enligt regleringsbrevet

> MSB ska redovisa användningen av de medel om 81,5 miljoner kronor som tillförts myndigheten 2018 för att förstärka totalförsvaret.

I budgetpropositionen för 2018 redogör regeringen på nedanstående sätt för syftet med de medel som tillfördes MSB i regleringsbrevet för 2018. Utgångspunkten för beskrivningen är den politiska överenskommelse som gjordes inom den så kallade Försvarsgruppen under sommaren 2017:

Mot bakgrund av den säkerhetspolitiska utvecklingen i närområdet och händelser som visat på samhällets sårbarhet, finns behov av att förstärka totalförsvaret under kommande år. För att stärka Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps arbete med civilt försvar föreslår regeringen att anslag 2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap från 2018 ökas med 40 000 000 kronor till informationssäkerhet och psykologiskt försvar, 34 000 000 kronor till räddningstjänst och befolkningsskydd samt 7 500 000 kronor till MSB:s verksamhet med samordning och stöd till berörda aktörer på området.

MSB har utgått från dessa skrivningar när den ökade medelstilldelningen har fördelats inom myndigheten. Pengarna har i huvudsak använts inom följande områden:

- Informations- och cybersäkerhet
- Psykologiskt försvar och informationspåverkan
- Utbildning m.m. inom räddningstjänstområdet
- Befolkningsskydd
- Samordning och stöd till berörda aktörer inom området civilt försvar
- Förstärkning av myndighetens egen säkerhet och förmåga med utgångspunkt i de ökade krav som det förändrade säkerhetspolitiska läget medför.

Sammanfattningsvis är bedömningen att den ökade medelstilldelningen 2018 på ett avgörande sätt har bidragit till att MSB har kunnat utveckla sitt arbete med civilt försvar i den riktning som riksdagen har beslutat 2015 och som regeringen har utvecklat och förtydligat, bland annat i det särskilda regeringsuppdraget till MSB och Försvarsmakten den 11 maj 2017.

Informations- och cybersäkerhetsäkerhet

Den ökade resurstilldelningen inom informations- och cybersäkerhetsområdet har använts för att genomföra verksamhet enligt NIS-direktivet. Resurserna har till största del använts till personal, vilket har varit en förutsättning för att under året arbeta fram föreskrifter, utarbeta processer och rutiner för hantering och analys av de incidenter som ska rapporteras in, lämna stöd till berörda aktörer samt etablera och driva nationellt och internationellt samarbete.

Myndigheten har därtill genom det ökade anslaget till etermedieberedskapen kunnat tidigarelägga och genomföra fler åtgärder för att stödja reservfunktioner inom etermedia.

Psykologiskt försvar och informationspåverkan

MSB följer och bedömer löpande utländsk informationsverksamhet som kan riktas mot Sverige i syfte att påverka beslutsfattande och svensk opinion. De medel som regeringen tillfört verksamheten har inneburit att myndigheten har kunnat vidareutveckla befintliga verksamheter.

Under 2018 har MSB prioriterat arbetet med att skydda de svenska allmänna valen från informationspåverkan. Arbetet inleddes i början av 2017 och i februari 2018 initierade MSB en särskild organisation som koncentrerade myndighetens relevanta resurser för arbetet. MSB:s operativa arbete utformades för att hantera identifierade brister i andra länder som utsatts för påverkanskampanjer vid val. Myndigheten etablerade bl.a. ett nationellt operativt forum bestående av MSB, Valmyndigheten, Säkerhetspolisen, Polisen, Skatteverket och Länsstyrelsen Västra Götalands län.

MSB har arbetat med att upprätthålla en operativ normalbild rörande påverkansaktiviteter riktade mot Sverige. Särskilt fokus har lagts på att utveckla tekniska stödsystem som syftar till att systematisera och effektivisera det löpande arbetet. Inom ramen för detta har ytterligare utvecklingsbehov identifierats. MSB bedömer även att den samlade förmågan

att identifiera informationspåverkan och påverkanskampanjer har stärkts genom arbetet med att skydda de allmänna svenska valen. Inom ramen för arbetet har nya arbetssätt för att identifiera, dokumentera och rapportera påverkansaktiviteter utvecklats och tillämpats.

Som en del i arbetet med att skydda de svenska allmänna valen har MSB prioriterat att publicera en preliminär handbok i informationspåverkan. Handboken har fått stor uppmärksamhet både nationellt och internationellt och utgjort ett viktigt verktyg för att höja kunskapen hos prioriterade målgrupper.

Utöver detta har myndigheten under året fortsatt arbetet med kunskapshöjande aktiviteter riktade mot bevakningsansvariga myndigheter och andra relevanta aktörer. Under året har 58 utbildningstillfällen genomförts där ca 3 600 tjänstemän och andra aktörer deltagit. Totalt har ca 11 300 tjänstemän och berörda aktörer nåtts av kunskapshöjande utbildning under 2016–2018.

Arbetet med psykologiskt försvar och informationspåverkan har under året också påverkat innehåll och utformning av broschyren ”Om krisen eller kriget kommer”, som under våren 2018 skickades till alla svenska hushåll.

Genom ett utökat internationellt samarbete har MSB ökat kunskapen om hur andra länder och internationella organisationer bygger förmåga för att identifiera påverkansaktiviteter. Under 2018 har MSB prioriterat samverkan med motparter som har kunskap om påverkan i samband med val respektive motparter som har haft behov av stöd inför kommande val i respektive land. Myndigheten har genom internationell samverkan tillgodogjort sig viktig kunskap som stärkt den operativa förmågan att identifiera påverkanskampanjer och informationspåverkan inför de svenska allmänna valen. Det internationella arbetet har även resulterat i att MSB identifierat nya möjliga samarbetspartners och att myndighetens internationella nätverk utökats.

Utbildning m.m. inom räddningstjänstområdet

De medel som har tillförts utbildningsverksamheten har möjliggjort ett flertal åtgärder. Det bör påpekas att medelsanvändning inom utbildningsverksamheten i allmänhet inte kliniskt går att härleda till enkom skydd mot olyckor, krisberedskap eller civilt försvar. Utbildningsanläggningar, övningsfält, utbildningspersonal, utbildningsutrustning etc. används ofta inom samtliga delar av samhällsskydd och beredskap.

Tack vare den ökade medelstilldelningen har MSB kunnat säkerställa grundläggande förutsättningar för utbildningsverksamheten genom att bibehålla två skolor som utvecklas i takt med behoven. Skolorna utgör basen för grund- och vidareutbildning för kommunal räddningstjänst och är även en förutsättning för ett eventuellt återupptagande av civilpliktsutbildning.

MSB har också under 2018 lanserat en ny grundläggande utbildning för räddningstjänstpersonal i beredskap (Grib). Jämfört med tidigare utbildningar genomförs Grib regionalt och därmed närmare aktörerna. Kommunal räddningstjänst utgör grunden för förmågan att inom civilt försvar genomföra räddningstjänst under höjd beredskap. Grib-utbildningen är därmed också en grundplatta för förmågan till räddningstjänst under höjd beredskap.

Tillskottet av medel har vidare gjort det möjligt att öka volymerna för förordningsstyrd grund- och vidareutbildning inom skydd mot olyckor, inklusive Grib-utbildningen.

Befolkningsskydd

De medel som har tillförts befolkningsskyddsverksamheten har gjort det möjligt att fördubbla personalstyrkan i skyddsrumsgruppen som under perioden har genomfört ett antal rekryteringar. Under 2018 har detta betytt att 1 600 kontroller och 37 tillsynsbesök kunnat genomföras, vilket är en avsevärd ökning gentemot föregående år.

Om inte problem hade uppstått med en av leverantörerna av kontroller skulle närmare 2 000 kontroller ha kunnat genomföras vilket skulle ha varit en fördubbling jämfört med 2017. Tack vare de extra medlen och nyrekryteringarna har MSB även fått en ökad förmåga att säkerställa god kvalitet på skyddsrumskontrollerna samt på ett bättre sätt svara på frågor från fastighetsägare.

Samordning och stöd till berörda aktörer inom området civilt försvar

Det ökade anslaget har använts till att främja och utveckla en sammanhängande planering och analys av aktörernas möjlighet att ge stöd till Försvarsmakten under höjd beredskap, samt till arbetet med att ta fram dimensionerande utgångspunkter för den fortsatta planeringen. MSB har också tecknat överenskommelser med SKL om kommunernas och landstingens/regionernas arbete med civilt försvar och krisberedskap. Detta gör sammantaget att det finns betydligt tydligare ramar för planeringen inom civilt försvar än vad som var fallet vid ingången av 2018. Parallellt har MSB:s kapacitet att praktiskt stödja aktörerna i planeringen ökat markant.

Förstärkning av myndighetens egen säkerhet och förmåga

Som en del i arbetet med civilt försvar behöver MSB också stärka sin egen förmåga utifrån framförallt totalförsvarets ökande krav på hantering av skyddsvärd information. Delar av de medel regeringen har tillskjutit 2018 har därför använts för att stärka arbetet med informationshantering och verksamhetsskydd. MSB har bland annat under 2018 påbörjat ett arbete kring digital hantering av skyddsvärd information som kräver investeringar i robust it-infrastruktur och nya systemlösningar.

Eftersom den ökade medelstilldelningen 2018 har medfört ökade personalresurser inom MSB:s sakavdelningar, har det också krävts en generell förstärkning av MSB:s verksamhetsstöd, exempelvis HR-stöd och it-stöd.

Återrapportering 7 kollektivavtalsenliga villkor för upphandlingar

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska enligt återrapportering nr 7 i regleringsbrevet redovisa hur den vid upphandlingar som överstiger gällande tröskelvärden har arbetat med att uppfylla de nya kraven på kollektivavtalsenliga villkor som följer av 17 kap. 2–5 §§ lagen (2016:1145) om offentlig upphandling.

Myndighetens upphandlingsenhet använder sig av Upphandlingsmyndighetens stöd för att underlätta tillämpningen av bestämmelserna om arbetsrättsliga villkor. Under året har upphandlingsenheten fortsatt tagit del av del lagar och krav som gäller.

I myndighetens upphandling av servicetjänster till MSB:s nya kontor i Karlstad som slutfördes under året ställdes krav på arbetsrättsliga villkor för städtjänst. MSB ställer också löpande sociala krav där det är lämpligt. MSB har också under 2018 börjat att mer strategiskt och proaktivt arbeta med upphandlingsfrågor.

Kompetensförsörjning

Redovisning enligt 3 kap 3 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Rekrytering

MSB använder metoden för kompetensbaserad rekrytering när vi rekryterar. Metoden används för att säkerställa att efterfrågad kompetens är väl definierad utifrån verksamhetens behov samt att bedömningar av sökande görs på ett korrekt och icke-diskriminerande sätt. MSB har påbörjat 215 rekryteringar under året vilket är drygt 8 % fler än föregående år och av dessa var 155 tillsvidareanställningar. 151 personer har påbörjat sin anställning på MSB under 2018. 90 av dessa har varit tillsvidareanställningar (48 kvinnor och 42 män) och 61 personer har varit tidsbegränsat anställda (40 kvinnor och 21 män).

MSB tillämpar tidsbegränsade chefsförordnanden och under året har 7 chefer (4 män och 3 kvinnor) förordnats varav 3 (1 kvinna och 2 män) har rekryterats via extern annonsering. Rekryteringsläget på arbetsmarknaden är fortfarande gynnsamt förutom inom några enstaka och specifika kompetensområden.

Avveckling

Under året har 43 tillsvidareanställda slutat sina anställningar. Av dessa har 29 personer fått annat arbete (13 kvinnor och 16 män). 13 har gått i pension (2 kvinnor och 11 män). Under året har 7 personer blivit uppsagda på grund av arbetsbrist, 5 kvinnor och 2 män.

Kompetensförsörjning

Under 2018 har myndigheten antagit en kompetensförsörjningsstrategi för åren 2018–2022. Strategin tar sin utgångspunkt i MSB:s inriktning samt avdelningarnas kompetensförsörjningsplaner som arbetats fram genom kompetensanalyser våren 2018. Den är en plattform för nuläge och satsningar inom kompetensförsörjningen för MSB. Strategin är en del i ledningens ambition att stärka det myndighetsgemensamma kompetensförsörjningsarbetet och dess koppling till verksamhetsplaneringen. Kompetensförsörjningsstrategin behandlar de kritiska kompetenser som samtliga eller en majoritet av avdelningarna sett som prioriterade. Dessa kompetenser är: civilt försvar, projektledarkompetens, strategisk kompetens, informationssäkerhet, cybersäkerhet och säkerhetsskydd, kommunikativ förmåga/kommunikativ kompetens samt självledarskap och ledarskap.

Under året har ett arbete startat kring utformningen av traineeprogram för handläggare inom it, information- och cybersäkerhet. Programmet planeras starta våren 2019.

På myndigheten har ett arbete kring ledarskap och medarbetarskap påbörjats. Utifrån området tillitsbaserad styrning och ledning har Tillitsdelegationen medverkat vid MSB:s chefsdagar. MSB ingår även i Tillitsnätverket. Arbetet utvecklas vidare under 2019.

Under året har ett arbete genomförts med att utveckla, planera och utforma program för utbildning inom krigsorganisationen samt åtgärder för att lägga grunden för kompetensförsörjning av krigsorganisationen. Arbetet fortsätter under 2019 och vid utgången av 2019 ska alla medarbetare vara utbildade och övade i MSB:s krigsorganisation.

Ett antal interna kompetensutvecklingsinsatser för både medarbetare och chefer har genomförts under året. Ett stort antal medarbetare och chefer har genomgått utbildning i Public 360, MSB:s nya ärende- och dokumenthanteringssystem. Förvaltningsutbildning och introduktionsutbildningar har genomförts för medarbetare och chefer. Inom ramen för MSB:s chefutvecklingsprogram har utbildning i samtalsmetodik, lönebildning, arbetsgivarrollen och arbetsmiljö genomförts.

Under 2018 har MSB utvecklat arbetssätten för strategisk kompetensförsörjning av de kapacitetsutvecklande internationella insatserna. Kompetensramverket, formerna för anställning och det tekniska stödet vid kompetensförsörjning har setts över och en kommunikationsplan har tagits fram i syfte att nå ut till de nätverk som utgör rekryteringsunderlaget på detta område. Projekten inom verksamhetsområdet har generellt sett längre tidsramar vilket möjliggör direktrekrytering snarare än rekrytering via resursbasen.

Vad gäller kompetensutveckling av individer som är registrerade i resursbasen har tolv personer under året deltagit i MSB:s Capacity Development Course med godkänt resultat, varav 58 procent kvinnor.

Kompetensförsörjning av nationella och internationella insatser inom ramen för myndighetens operativa uppdrag görs genom kompetensbaserad rekrytering utifrån det ramverk som grundar sig i insatsverksamhetens specifika behov. Under 2018 har ramverket vidareutvecklats till att även innefatta en systematik kring individers kunskap och attityd till jämställdhetsintegrering i verksamheten. Därutöver har myndigheten implementerat ett uppdaterat systemstöd för att fortsatt säkerställa effektiv, transparent och ändamålsenlig personaladministration inom insatsverksamheten.

Rekrytering av personal till insatser genomförs antingen via MSB:s resursbas om tidsramarna är korta, eller genom annonsering av tjänst i de fall förberedelsetiden tillåter. Under 2018 har 335 heltidskontrakt av varierande längd utfärdats inom insatsverksamheten. Sammanlagt motsvarar dessa kontrakt närmare 91 årsarbetskrafter varav 25,2 % utgjorts av kvinnor. Därutöver har även 18 deltidskontrakt utfärdats.

Sjukfrånvaro

Redovisning av sjukfrånvaron enligt 7 kap 3 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

	2018	2017	2016	2015	2014
Totalt:	**2,83 %**	**3,69 %**	**3,43 %**	**2,38 %**	**1,99 %**
Totalt kvinnor:	**3,76 %**	**4,70 %**	**4,82 %**	**3,25 %**	**2,58 %**
Totalt män:	**1,96 %**	**2,71 %**	**2,10 %**	**1,57 %**	**1,46 %**
Alla yngre än 30 år:	4,65 %	4,08 %	2,85 %	4,44 %	0,59 %
Alla 30–49 år:	2,70 %	3,28 %	3,11 %	1,82 %	1,74 %
Alla 50 år eller mer:	2,85 %	4,17 %	3,87 %	3,07 %	2,42 %
Andelen långtidssjukskrivna (mer än 60 dgr)					
Totalt:	47,76 %	58,01 %	58,13 %	56,73 %	52,95 %
Andelen långtidssjukskrivna (mer än 60 dgr)					
Kvinnor:	47,66 %	58,87 %	62,88 %	55,34 %	49,16 %
Andelen långtidssjukskrivna (mer än 60 dgr)					
Män:	47,94 %	56,56 %	47,80 %	47,81 %	47,90 %
Antal långtidssjukskrivna					
Totalt:	49	59	53	41	33
Antal långtidssjukskrivna					
Kvinnor:	32	39	38	34	23
Antal långtidssjukskrivna					
Män:	17	20	15	12	15

Sjukfrånvaron beräknas i procent av den sammanlagda ordinarie arbetstiden inom respektive grupp.

Den totala sjukfrånvaron inom MSB låg under 2018 på 2,83 % vilket är den lägsta siffan sedan 2015.

Av den totala sjukfrånvaron utgjorde långtidssjukskrivna 47,76 procent, vilket är en minskning med 10 procentenheter motsvarande en minskning av sjukfrånvaron med 17,3 % jämfört med 2017 och den lägsta siffran under perioden 2014–2018.

Även antalet långtidssjukskrivna är lägre än 2017 och skillnaden mellan män och kvinnor är 0,28 procentenheter. Därmed kan sägas att under 2018 förelåg inga skillnader i mäns och kvinnors långtidssjukskrivning.

Sjukfrånvaron bland medarbetare under 30 år avviker från 2017 års siffror, men då MSB endast har 52 medarbetare yngre än trettio år så får ett enskilt sjukfall stor påverkan. Mellan 2014 och 2018 har siffran i denna åldersgrupp varierat mellan 0,59 % och 4,65 %.

Det är svårt att säga att det enbart är arbetet som driver sjukfrånvaron inom MSB. En ganska stor del av den långa sjukfrånvaron är kopplad till sjukdomar som inte direkt är förknippade med arbetet. För övrigt ser det dock ut som i övriga landet, psykisk ohälsa står för en betydande andel av sjukfrånvaron.

Jämställdhetsintegrering

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska utifrån planen för jämställdhetsintegrering 2015–2018, redovisa åtgärder och resultat av arbetet. Myndigheten ska även lämna en delredovisning i särskild ordning den 22 februari. I detta avsnitt redogörs därför för ett urval av det genomförda arbetet, i övrigt hänvisas till den särskilda redovisningen.

Under året har myndigheten fortsatt arbetet med samtliga tio prioriterade åtgärder i sin handlingsplan för jämställdhetsintegrering. Arbetet har jämfört med tidigare år fokuserat i ökad grad på implementering samt färdigställande och ta nya rutiner i bruk. Det nätverk av resurspersoner för jämställdhetsintegrering som startades 2017, som varit en av flera stödåtgärder för att stärka arbetet, har utgjort ett avgörande stöd för arbetet med åtgärderna och har sammantaget bidragit till bättre systematik och långsiktighet.

Myndigheten fick i oktober ett förtydligat uppdrag inom området i och med att jämställdhet, kopplat till ett antal verksamhetsområden, skrevs in i myndighetens instruktion. Samtidigt som Jämställdhetsintegreringsuppdraget, som MSB haft sedan 2013, har gått mot sitt slut, har myndigheten inlett planeringen av arbetet för kommande år i linje med instruktionen och den strategi för jämställdhetsintegrering som togs fram 2017. Utöver MSB:s utbildningsverksamhet och internationella insatser, som sedan tidigare legat i fokus, kommer ett ökat fokus framöver att ligga på jämställdhetsintegreringen av det civila försvaret.

Avseende arbetsområdet könsuppdelad statistik har en gap-analys genomförts. I analysen beskrivs nuläge, önskvärt läge och vad som behövs för att uppnå önskvärt läge. De statistikområden som identifierats som ännu inte könsuppdelade kommer att följas upp. En annan arbetsgrupp har arbetat med att stärka genusperspektivet i rapporter, utvärderingar och analyser. En kartläggning av området har gjorts och riktlinjer för hur MSB ska säkerställa jämställdhetsintegrering i rapporter, utredningar, utvärderingar och analyser kommer att implementeras under 2019.

Kommunikationsenheten har fastställt en instruktion för jämlik kommunikation. Instruktionen har börjat implementeras i kommunikationsverksamheten och förväntas också kunna fungera som ett verktyg i andra delar av verksamheten. I arbetet med att lansera myndighetens nya webbplats, som tas i bruk 2019, har jämställdhetsperspektivet beaktats.

MSB har under året ökat sin ambition att vara drivande i utvecklingen av teknik och metod för att stärka kvinnors och mäns lika möjligheter att med sin fulla potential, och på ett ergonomiskt vis, kunna delta i arbetet på en skadeplats. Två studier på området har färdigställts och förankring och spridning av dessa har skett såväl på tre regionala konferenser som på större branschkonferenser och i andra publika sammanhang, så som Almedalsveckan. MSB var även en av initiativtagarna till den första nordiska konferensen om jämställdhet och mångfald i räddningstjänsten, där frågor om metod och teknik var centrala på agendan.

Arbetet med metod och teknik har också på flera sätt fått genomslag i utbildningsverksamheten. Myndigheten har fortsatt att förankra den checklista för att säkerställa ett jämställdhetsperspektiv inom området metod och teknik som togs fram 2017. Vid upphandling av personlig utrustning i MSB:s verksamhet beaktas i dagsläget storlek och passform för både kvinnor och män. Vid nyanskaffning av fordon och verktyg ska dessa så långt som möjligt anpassas för alla brukare, oavsett längd, vikt eller kön. Inom utbildningsverksamheten har genomförda mätningar och test visat att modern metod och teknik som tillämpats gör det lättare att arbeta och att uthålligheten stärks. Utvärderingarna visar att resultaten är särskilt framträdande för kvinnor på utbildningarna. Bland utrustning som testats, köpts in och bytts ut finns bland annat batteridrivna fläktar för brandbekämpning, lättare skogsbrandsutrustning och ett antal basbilar som anpassats för att fungera för alla brukare ur ett ergonomiskt perspektiv.

Arbetet med att höja kunskapen om och integrera ett jämställdhets- och normkritiskt perspektiv i utbildningarna har fortsatt. Perspektiven är inarbetade i kursdesign och kursplaner, vilket också fått resultat i form av aktivare dialog och diskussion kring frågorna. Konkreta exempel på detta är hur normkritik integrerats i kursplanerna för SMO-utbildningen och den utbildning handledare får om normer och hur dessa kan påverka studenterna under praktikperioden LIA.

På området upphandling har en rutin tagits fram för hur man ställer jämställdhetskrav vid upphandling av varor och tjänster. MSB:s kravspecifikationsmallar har kompletterats med en rubrik för beaktande av jämställdhet vid anskaffning av vara eller tjänst. Rutinen och mallarna tas i bruk i början av 2019, med en första uppföljning under tertial 3. Det finns redan ett flertal exempel på upphandlingar där myndigheten integrerat ett jämställdhetsperspektiv, bland annat så har krav vid upphandling av konsult anpassats till hur föräldraledighet påverkar hur konsultens erfarenhetstid beräknas.

MSB har under året sett över ett antal interna föreskrifter med stöd av ett frågebatteri som tagits fram. MSB:s ansats kring styrande dokument är att de ska jämställdhetsintegreras i samband med ordinarie revidering av dokumentet. Resultatet så långt är att dokumenten i allmänhet är könsneutrala. Möjligheten att kombinera karriär och familj är ett område som lett till revidering av tidigare rutin.

Inom MSB:s operativa verksamhet har ett brett spann av aktiviteter genomförts. Bland annat har ett ramverk för jämställdhet och motverkande av könsbaserat våld för åren 2018–2022 tagits fram för att stärka styrningen och uppföljningen av jämställdhetsintegreringen. Aktiviteter har även genomförts för att öka kapaciteten att integrera jämställdhet inom MSB:s uppdrag att driva aktörsgemensam hantering. Inom insatshanteringen har MSB:s Gender Equality Toolkit (tidigare Handbok i jämställdhet) genomgått en revidering och arbetssätten kring rekrytering samt den introducerande utbildningen av insatspersonal har utvecklats i syfte att stärka personalens förmåga att integrera ett jämställdhetsperspektiv. Under 2018 har MSB stöttat internationella partnerorganisationer i kriskontexter genom att erbjuda expertis inom jämställdhet och könsrelaterat våld till Palestina, Burundi, Bangladesh, Rwanda, Tanzania, Irak och Syrien och genom regionalt stöd i Sydostasien och på Balkan.

MSB strävar efter att all personal ska ha kunskap om kvinnor, män, flickor och pojkars olika behov och roller i krissituationer. Den obligatoriska introduktionsutbildningen för individer i resursbasen innefattar en grundläggande utbildning i jämställdhet och mångfaldsaspekter i insatsverksamheten, resolution 1 325 och 1 820 och förebyggande av könsbaserat våld.

MSB:s miljöarbete

Myndighetens miljöarbete omfattar såväl myndighetens interna miljöledningssystem som arbetet med att nå generationsmålet och de nationella miljökvalitetsmålen. Miljöarbetet är integrerat i myndighetens ordinarie planerings- och uppföljningsprocess.

MSB bedriver miljöledningsarbetet enligt kraven i Förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter och SS-EN ISO 14001:2015 Miljöledningssystem – Krav och vägledning.

En detaljerad redovisning av myndighetens miljöarbete, måluppföljning samt förbrukningstal etc. återfinns i den årliga miljöredovisningen som lämnas till Naturvårdsverket och Justitiedepartementet.

Miljörevision enligt ISO 14001:2015

Under 2018 genomfördes en extern miljörevision enligt ISO 14001:2015 vilket resulterade i sju mindre avvikelser och sex förbättringsförslag.

RISE (Research Institutes of Sweden) sammanfattar i sin rapport att myndigheten har en stor mognad i sitt miljöledningssystem. Miljöfrågorna är väl integrerad i verksamheten då handlingsplaner nu fullt ut registreras i systemet för verksamhetsplanering (Stratsys). Det finns en stor medvetenhet och kompetens i organisationen, fler och nya miljöhandläggare finns utsedda ute på avdelningarna. Ett nytt arbetssätt för interna revisioner har utvecklats. Processkartor har utvecklats som exempelvis miljöledningsokumenten är kopplade till. Som myndighetens styrkor skriver RISE vidare i sin rapport att myndigheten har en bred och djup kompetens och högt engagemang inom miljöområdet.

Myndigheten rekommenderas av RISE att utveckla tydligheten i målstyrningen.

Intern miljörevision har genomförts i enlighet med den treårsplan som finns framtagen. Totalt reviderades 14 verksamheter. Den interna miljörevisionen hade fokus på handläggare och deras uppdrag och uppdraget kopplat till miljöpåverkan. Två mindre avvikelser identifierades. En handlade om att man inte genomfört miljöutbildning vid en verksamhetsort samt en mindre gällande kemikaliehantering. Fyra förbättringsförslag identifierades och handlade om tips på miljöförbättringar i vardagen, förtydligande av miljömål och livscykelperspektivet samt att utöka användandet av miljögraderingsverktyget vid insatserna. Två avvikelser kvarstår och två kunde inte följas upp då verksamheterna som äger avvikelserna inte reviderades.

Under 2018 flyttade MSB:s kontor i Karlstad till ett nybyggt kontor, Tullen 1, en byggnad miljöcertifierad enligt Leed Gold (Ledarskap inom energi och miljödesign). Det innebär att en bredd av miljöaspekter tas i beaktande, exempelvis energianvändning, material och inomhusklimat. I samband med flytten infördes också aktivitetsbaserat arbetssätt för effektivare användning av lokalerna. Lokalerna är moderna, flexibla och säkra och utgår från verksamhetens behov.

Ett av miljömålen vid flytten var att återanvända minst 30 procent av möblerna. Återanvändningsgraden blev bättre än förväntat och slutade på drygt 40 procent av alla möbler, vilket är mycket positivt. De möbler som inte togs med till nya kontoret skänktes till kommuner, landsting och föreningar i enlighet med de juridiska regler som finns. En mycket liten andel (mindre än tio procent) fick slängas då de var i så pass dåligt skick att de inte gick att återanvända.

It-utrustning som återanvänts i flytten uppgick till 55 procent (vilket innebär 269 bildskärmar och 175 dockor). Utöver detta återanvänds också ett trettiotal skärmar som nu finns i reserv.

Redovisning av regeringsuppdrag (M2015/2633/Mm) Uppdrag att analysera hur myndigheten ska verka för att nå miljömålen

Myndighetens handlingsplan enligt regeringsuppdraget har integrerats i myndighetens verksamhet och styrprocess. Befintliga åtgärder kopplade till förmåga, effektmål och prestationsmål har identifierats. Handlingsplanen utgörs av ett antal prioriterade långsiktiga åtgärder inom kärnverksamheten med koppling till hur vi ska verka för att nå de nationella miljökvalitetsmålen och generationsmålet. Miljömål och handlingsplan följs även upp vid ledningens genomgång. Inga förändringar har gjorts i handlingsplanen under året.

Prioriterade åtgärder

Vissa organisatoriska förändringar har skett under året men inget som har påverkat verksamheten och som i sin tur påverkat miljöaspekterna. Den mest betydande direkta miljöpåverkan bedöms således fortfarande vara, utifrån miljöutredningen, myndighetens resor, transporter (inklusive godstransporter) och energiförbrukning för verksamheten, likaså energiförbrukning vid myndighetens lokaler. Vidare bedöms MSB:s största indirekta miljöpåverkan vara positiv och verkar genom myndighetens uppgift att utveckla samhällets förmåga att förebygga och hantera olyckor och kriser.

Inom den hanterade verksamheten ska MSB vara ledande inom jämställdhet, miljö och säkerhet. Under 2017/18 togs en ny målbild för den operativa verksamheten fram och under 2018 har det arbetats med att utveckla de operativa leveranserna utifrån ett jämställdhets-, miljö- och säkerhetsperspektiv med utgångspunkt i den nya målbilden. Att fokuserat arbeta med jämställdhet, miljö och säkerhet och fortsatt vidareutveckla befintliga arbetssätt är viktigt för att höja kvaliteten i den operativa verksamheten och bidra till långsiktiga och hållbara resultat.

Den förebyggande verksamhetens prioriterade områden är att remissvar gällande miljöbalksärenden har, genom att vi föreslår åtgärder och villkor, bidragit till att miljöpåverkan av en olycka minskas.

Vårt regelarbete och arbete med tillståndsprövning och tillsyn inom områdena brandfarliga och explosiva varor, transport av farligt gods samt storskalig kemikaliehantering (Seveso) bidrar till att minska antalet olyckor.

Att på detta sätt förebygga olyckor ger en indirekt positiv miljöpåverkan.

Inom dessa prioriterade områden verkar åtgärderna framförallt för att nå generationsmålet samt miljökvalitetsmålen; 1 begränsad klimatpåverkan, 2 frisk luft, 4 giftfri miljö, 6 strålsäker miljö, 8 levande sjöar och vattendrag, 9 grundvatten av god kvalitet, 10 hav i balans samt levande kust och skärgård, 11 myllrande våtmarker, 12 levande skogar, 13, ett rikt odlingslandskap, 15 god bebyggd miljö och 16 ett rikt växt- och djurliv.

Investeringsplan

Belopp i tkr

	Utfall 2018	Budget 2018	Utfall 2017	Utfall 2016
Anskaffning och utveckling av nya investeringar				
Rakelverksamheten	193 237	210 000	232 675	228 480
Beredskapstillgångar	0	50 000	0	0
Summa utgifter för anskaffning och utveckling	**193 237**	**260 000**	**232 675**	**228 480**
Varav investeringar i anläggningstillgångar				
Maskiner, inventarier och installationer	193 237	210 000	232 675	228 480
Beredskapstillgångar	0	50 000	0	0
Summa varav investeringar i anläggningstillgångar	**193 237**	**260 000**	**232 675**	**228 480**
Finansiering				
Anslag 2:4 Krisberedskap	0	50 000	0	0
Övrig kreditram (lån i RGK)	193 237	210 000	232 675	228 480
Summa finansiering av anskaffning och utveckling	**193 237**	**260 000**	**232 675**	**228 480**
Vidmakthållande av befintliga investeringar				
Beredskapstillgångar	22 323	23 000	20 667	20 907
Summa utgifter för vidmakthållande	**22 323**	**23 000**	**20 667**	**20 907**
Varav investeringar i anläggningstillgångar				
Beredskapstillgångar	22 323	23 000	20 667	20 907
Summa varav investeringar i anläggningstillgångar	**22 323**	**23 000**	**20 667**	**20 907**
Finansiering				
Anslag 2:4 Krisberedskap	8 259	13 000	12 635	12 907
Övrig kreditram (lån i RGK)	14 064	10 000	8 032	8 000
Summa finansiering av vidmakthållande	**22 323**	**23 000**	**20 667**	**20 907**
Totala utgifter för nyanskaffning, utveckling och vidmakthållande av investeringar	**215 560**	**283 000**	253 342	**249 387**
Totalt varav investeringar i anläggningstillgångar	**215 560**	**283 000**	**253 342**	**249 387**

Jämfört med regleringsbrevet 2018 har jämförelsevärdet för Utfall 2016 justerats (utsökning av utfall gjordes på felaktigt sätt till årsredovisningen för 2016).

Utfallet för årets investeringar i Rakel uppgår till 193 mnkr, en mindre avvikelse från budget, som var 210 mnkr. Rakels investeringar lånefinansieras i sin helhet.

Större investeringsprojekt under året har varit fortsatt utbyte av basstationer och växlar, till följd av att den tekniska eller ekonomiska livslängden är uppnådd. Uppgraderingen till systemrelease 7 var ursprungligen planerad för 2017, men blev förskjuten till 2018 på grund av försvarets flygsäkerhetsutredning. Förseningen av releaseuppgraderingen påverkade även andra projekt, beroende av den nya systemreleasen. Trots detta, samt att stora händelser, såsom sommarens skogsbränder, inneburit att planerade installationer och driftåtgärder har blivit omprioriterade, har merparten av de åtgärder som fanns i investeringsplanen för 2018 kunnat genomföras.

I budgetunderlaget för 2018-2020 budgeterade MSB för anskaffningar av ny räddningstjänstmateriel för höjd beredskap (RUHB) på 50 mnkr. Materielen klassificeras som beredskapstillgångar. Behovet av materiel har dock visat sig vara av annan typ. Den materiel som anskaffas för att stärka beredskapen används under såväl olyckor som kriser och till det civila försvaret. Anskaffade materiel redovisas därför inte som beredskapstillgångar (samhällsinvesteringar) utan som verksamhetsinvesteringar, vilket förklarar att inget utfall finns mot budgeterat 50 mnkr.

Avgiftsbelagd verksamhet

Redovisning av avgiftsbelagd verksamhet enligt 3 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras (belopp i tkr).

	Balanserat resultat t.o.m 2016	Resultat 2017	Intäkter 2018	Kostnader 2018	Resultat 2018	Bal resultat 2018
Uppdragsverksamhet						
Uppdragsutbildning m.m.	-886	-2 818	52 074	52 704	-629	-4 333
Tekniska system (SGSI)	1 474	1 091	10 280	10 328	-48	2 518
Tjänsteexport	2 844	-1 900	13 716	14 139	-423	521
Internationella insatser	-5 631	-392	91 769	90 950	819	-5 203
Rakel	86 907	61 502	557 399	485 026	72 372	220 781
Strategic Warehouse II	-	-	7 854	9 189	-1 335	-1 335
Summa	**84 709**	**57 484**	**733 093**	**662 337**	**70 757**	**212 949**
Offentligrättslig verksamhet						
Intyg förare	369	-608	4 003	3 850	153	-86
Summa	**369**	**-608**	**4 003**	**3 850**	**153**	**-86**
Totalt	**85 078**	**56 875**	**737 096**	**666 186**	**70 909**	**212 863**

I not 2 *Intäkter av avgifter och andra ersättningar* i den finansiella delen av årsredovisningen uppgår intäkterna för de avgiftsbelagda verksamheterna till 721 116 tkr. Skillnaden på 15 980 tkr jämfört med ovanstående tabell förklaras av att tabellen visar de totala intäkterna för verksamheterna, dvs. även finansiella intäkter och intäkter av bidrag. Not 2 innehåller

endast det som redovisas under rubriken *Intäkter av avgifter och andra ersättningar*. De finansiella intäkterna uppgår till 23 tkr för Uppdragsutbildning m.m., 171 tkr för Tjänsteexport, 237 tkr för Internationella insatser och 7 438 tkr för Rakel. Bidragsintäkterna uppgår till 577 tkr för Uppdragsutbildning m.m., 7 534 tkr för Internationella insatser.

I MSB:s regleringsbrev 2018 framgår att MSB får balansera det ackumulerade överskottet i Rakelverksamheten i ny räkning.

Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras

Uppdragsutbildning

Verksamhetens totala omsättning uppgår till cirka 52 mnkr och resultatet visar på ett underskott med 0,6 mnkr. Det balanserade resultatet uppgår därmed till ett underskott med cirka 4,3 mnkr. En väsentlig orsak till årets underskott är minskad beläggning på skolornas internatverksamhet. Detta beror på att utbildningsvolymerna för räddningstjänstpersonal i beredskap (Grib-utbildning) har minskat på MSB:s skolor för att i stället bättre tillgodose målgruppens behov av närheten till utbildningarna. Det innebär att utbildningarna i högre grad har genomförts ute i landet närmare kursdeltagarna, vilket är främsta orsaken till avvikelse jämfört med budgeten i regleringsbrevet.

Under året har asylboendet på Sandö avvecklats då avtalet med Migrationsverket löpte ut 2018-09-30. Detta har inneburit omställning som berört ca tio personer.

Tekniska system, SGSI

Intäkterna för verksamheten tekniska system avser den nationella säkra nättjänsten Swedish Government Secure Intranet (SGSI) och uppgick till ca 10,3 mnkr, vilket innebär ett balanserat resultat som visar ett överskott med ca 2,5 mnkr. Under 2018 beslutades om en strategisk målbild för SGSI, inklusive utveckling av nya tjänster. Alltfler myndigheter och andra organisationer visar ett stort intresse för SGSI för att kunna utbyta känslig information genom en säker och krypterad anslutning. 2018 tillkom fyra nya myndigheter, samt flera nya förbindelser för redan befintliga kunder. Detta förklarar ökningen av såväl intäkter som kostnader i förhållande till budget i regleringsbrev.

Tjänsteexport

Intäkterna för tjänsteexport uppgår till cirka 14 mnkr och resultatet innebär ett balanserat överskott med cirka 0,4 mnkr. Jämfört med budgeten i regleringsbrevet är omsättning och resultat betydligt bättre beroende på ökad efterfrågan av utbildningar än beräknat. Ungefär 9 mnkr av intäkterna för tjänsteexporten utgörs av kurser och övningar inom ramen för EU:s civilskyddsmekanism. Övriga intäkter avser utbildningar för bl.a. räddningstjänster i Holland och Danmark.

Internationella insatser

Utfallet inom området internationella insatser är lägre än vad som budgeterades i regleringsbrevet vid årets början. Denna verksamhet består huvudsakligen av humanitära insatser, vilka till största delen inte kan planeras på förhand då MSB svarar upp mot hastigt uppkommande behov. Det är därför svårt att göra en budget med precision vid årets början och verksamheten har naturligt stora variationer i ekonomiskt utfall mellan åren.

En faktor som bidrog till ett lägre utfall under 2018 var också att organisationen under sommaren gjorde stora omprioriteringar med anledning av arbetet med hanteringen av skogsbränderna i Sverige. Detta fick direkt effekt i form av en lägre kapacitet att under sommarmånaderna inleda nya biståndsinsatser samt att det proaktiva arbetet för att utveckla nya insatser försenades.

Rakel

Intäkter för Rakel 2018 uppgår till 557 mnkr, och har ökat till följd av högre anslutning, höjda avgifter för statliga myndigheter, samt ränteintäkter från lånefinansierade investeringar. Årets resultat uppgår till ett överskott på ca 72 mnkr. Kostnader har även finansierats från anslag 2:4 Krisberedskap med 37 mnkr (redovisas ej i tabellen). Dessa medel avser att finansiera lägre abonnemangskostnad för kommuner. Vid utgången av 2018 uppgår det balanserade överskottet till 221 mnkr, vilket framför allt förklaras av intäktsökning av högre anslutning och högre avgifter i statliga myndigheters regleringsbrev, men också av att den negativa räntan inneburit uteblivna beräknade räntekostnader för lån till investeringar som istället medfört ränteintäkter. Detta är förklaringen till avvikelse mot budget i regleringsbrevet.

Strategic Warehouse II

Verksamheten omfattar att hantera EU:s lager med materiel som används i civila krisinsatser. En del är att utveckla ett ERP-system (it-integrerat affärssystem som innefattar redovisning, lager, lön m.m.) för materiel. Verksamheten har påbörjats i mindre omfattning än vad som ursprungligen planerades för 2018. Detta förklarar avvikelsen mot budget i regleringsbrevet både vad gäller omsättningen och årets resultat som är ett underskott om 1,3 mnkr.

Intyg förare

Utifrån regelverket för transport av farligt gods utfärdar MSB intyg för ADR-förare för transport av farligt gods och examinerar säkerhetsrådgivare.

MSB har genomfört fem provtillfällen för säkerhetsrådgivare med totalt 130 provdeltagare. Av dessa godkändes 106 personer. Totalt finns 603 godkända säkerhetsrådgivare i landet, vilket är 20 fler än vid årets slut 2017.

Under 2018 utbildades och godkändes knappt 12 490 personer för intyg om transport av farligt gods på väg, vilket är drygt 2 300 fler än föregående år. Under året har arbetet med att utveckla systemet för integrering av MSB:s examinationer av ADR-förare i Trafikverkets system för förarprov intensifierats. Systemet beräknas vara i full drift 1 mars 2019.

Ett nytt examinationssystem för prov och intyg för förare av transporter av farligt gods och säkerhetsrådgivare håller på att utvecklas i samverkan med Trafikverket. Tidplanen för driftsättning har senarelagts och större delen av avvikelsen mot budget i regleringsbrevet är hänförligt till detta.

Avgiftsbelagd verksamhet där avgiftsintäkterna inte disponeras

För närvarande finns det inga pågående skadeståndsärenden.

Finansiell redovisning

Finansiell redovisning

Resultaträkning

Belopp anges i tusentals kronor	Not	2018	2017
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	Not 1	1 424 348	1 197 289
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	Not 2	735 928	744 956
Intäkter av bidrag	Not 3	15 049	13 614
Finansiella intäkter	Not 4	9 176	9 234
Summa verksamhetens intäkter		**2 184 501**	**1 965 093**
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	Not 5	-901 872	-817 152
Kostnader för lokaler	Not 6	-191 631	-185 348
Övriga driftkostnader	Not 7	-794 919	-693 743
Finansiella kostnader	Not 8	-2 569	-2 100
Avskrivningar och nedskrivningar	Not 9	-353 214	-337 523
Summa verksamhetens kostnader		**-2 244 205**	**-2 035 866**
Verksamhetsutfall		**-59 704**	**-70 773**
Transfereringar	**Not 10**		
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		1 479 006	1 133 985
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		700	2 124
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		522	-
Lämnade bidrag		-1 480 228	-1 140 048
Saldo transfereringar		**-**	**-3 939**
Årets kapitalförändring	**Not 11**	**-59 704**	**-74 712**

Balansräkning

Tillgångar (Belopp anges i tusentals kronor)	Not	2018-12-31	2017-12-31
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	Not 12	4 352	5 025
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	Not 13	338 451	316 187
Summa immateriella anläggningstillgångar		**342 803**	**321 212**
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader, mark och annan fast egendom	Not 14	3 719	4 296
Förbättringsutgifter på annans fastighet	Not 15	43 748	19 330
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	Not 16	1 165 226	1 190 588
Pågående nyanläggningar	Not 17	14 418	39 461
Beredskapstillgångar	Not 18	175 220	182 648
Summa materiella anläggningstillgångar		**1 402 331**	**1 436 323**
Finansiella anläggningstillgångar			
Andra långfristiga fordringar	Not 19	3 267	3 267
Summa finansiella anläggningstillgångar		**3 267**	**3 267**
Varulager m.m.			
Varulager och förråd	Not 20	58 159	39 070
Summa varulager m.m.		**58 159**	**39 070**
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	Not 21	15 456	13 523
Fordringar hos andra myndigheter	Not 22	67 219	61 763
Övriga kortfristiga fordringar	Not 23	3 064	1 913
Summa kortfristiga fordringar		**85 739**	**77 199**
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader		272 357	260 969
Upplupna bidragsintäkter		968	1 781
Övriga upplupna intäkter		12 071	15 009
Summa periodavgränsningsposter	**Not 24**	**285 396**	**277 759**
Avräkning med statsverket	**Not 25**	**143 217**	**113 583**
Kassa och bank	**Not 26**		
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		399 824	141 663
Kassa och bank		2 499	9 758
Summa kassa och bank		**402 323**	**151 421**
Summa tillgångar		**2 723 235**	**2 419 834**

Kapital och skulder (Belopp anges i tusentals kronor)	Not	2018-12-31	2017-12-31
Myndighetskapital			
Statskapital		384 282	458 327
Balanserad kapitalförändring	Not 27	146 035	93 099
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	Not 11	-59 704	-74 712
Summa myndighetskapital	**Not 28**	**470 613**	**476 714**
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	Not 29	5 222	6 617
Avsättningar för avhjälpande av miljöskador	Not 30	10 000	-
Övriga avsättningar	Not 31	17 201	15 639
Summa avsättningar		**32 423**	**22 256**
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	Not 32	168 956	107 570
Övriga krediter i Riksgäldskontoret	Not 33	1 304 311	1 270 019
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	Not 34	63 505	73 933
Leverantörsskulder	Not 35	306 121	266 834
Övriga kortfristiga skulder	Not 36	15 924	21 214
Summa skulder m.m.		**1 858 817**	**1 739 570**
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader		69 142	65 835
Oförbrukade bidrag		16 212	14 816
Övriga förutbetalda intäkter		276 028	100 643
Summa periodavgränsningsposter	**Not 37**	**361 382**	**181 294**
Summa kapital och skulder		**2 723 235**	**2 419 834**

Anslagsredovisning

Anslag/post (Belopp anges i tusentals kronor)		Not	Ing överföringsbelopp	Årets tilldelning enl RB	Omdisp anslagsbelopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överförings belopp
	Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap								
2:2:2	Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	Not 38	0	74 850			74 850	-74 850	0
2:3:2	Ersättning för räddningstjänst m.m.	Not 39	7 985	321 080		-7 985	321 080	-353 070	-31 990
2:4	Krisberedskap		70 074	1 366 310	-50 000	-34 619	1 351 765	-1 233 188	118 577
	2:4:1 Viss internationell säkerhetsfrämjande och humanitär verksamhet	Not 40	10 746	10 909		-10 423	11 232		11 232
	2:4:5 Krisberedskap	Not 41	59 328	1 355 401	-50 000	-24 196	1 340 533	-1 233 188	107 345
2:6:1	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Not 42	-6 713	1 211 221			1 204 508	-1 224 434	-19 926
	Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd								
1:1:41	Internationell civil krishantering – del till MSB	Not 43	3 822	49 000	7 000	-2 502	57 320	-56 281	1 039
	Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård								
1:10:1	Klimatanpassning – del till MSB	Not 44	1 848	15 500		-1 848	15 500	-14 901	599
Summa		**Not 45**	**77 016**	**3 037 961**	**-43 000**	**-46 954**	**3 025 023**	**-2 956 724**	**68 299**

Inkomsttitelredovisning (belopp i tkr)			Beräknat	Inkomster
Avräknat mot inkomsttitel:				
2713 004	Vattenföroreningsavgift mm	Not 46	-	-

Villkor anslag utgiftsområde 6, högsta belopp, tkr (Belopp anges i tusentals kronor)				
Anslag	**Avser**	**Not**	**Villkor**	**Utfall**
2:2:2	Uppgifter enl förordningen (2009:956) om översvämningsrisker		5 500	2 414
2:4:5	Drift och förvaltning ledningsplatser		18 000	17 193
2:4:5	Kommuner åtgärder extraordinära händelser		310 000	309 802
	-varav 37 mnkr finansiering Rakel		37 000	37 000
2:4:5	Landsting åtgärder extraordinära händelser		30 000	30 000
2:4:5	Kommuners och landstings arbete med civilt försvar		130 000	130 000
	-varav 30 mnkr landsting		30 000	30 000
2:4:5	Uppdrag frivillig försvarsverksamhet, krisberedskap		57 400	53 110
2:4:5	Ersättning SOS Alarm Sverige AB		25 000	25 000
2:4:5	Överenskommelser länsstyrelser planering höjd beredskap		18 000	15 970
2:4:5	Frivilliga organisationers arbete skogsbränder 2018	Not 41	25 000	1 028
2:4:5	Nationell samordning eftersläckningsarbete skogsbränder	Not 41	3 000	1 000
2:6:1	Abonnemangsavgift Rakel		6 394	6 394
2:6:1	Ersättning till ideella organisationer, öka enskildes förmåga		33 000	32 484
2:6:1	Drift och vidmakthållande reservfunktioner inom etermedia		30 000	29 360
2:6:1	Ersättning till kommuner grundutbildning deltidsanställd räddningstjänstpersonal		35 000	11 678
2:6:1	Beredskapsåtgärder mot kärnkraftsolyckor		37 000	36 888
2:6:1	Beredskap och indirekta kostnader internationella insatser		115 000	114 337
2:6:1	Organisationsstöd frivilliga försvarorganisationer		23 000	23 000

Villkor anslag utgiftsområde 7, högsta belopp (Belopp anges i tusentals kronor)				
Anslag	**Avser**	**Not**	**Villkor**	**Utfall**
1:1:41	Insatser inom ramen för FN m.m.		9 000	4 312
	Insatser inom ramen för EU		28 500	27 333
	Insatser inom ramen för OSSE		5 000	3 435
	Temporära internationella närvaron i Hebron (TIPH)		6 000	4 999
	Annan insatsnära verksamhet		4 000	1 869
	Stöd civila krishanteringsinsatser i DAC-länder		11 000	8 836
	Förvaltningskostnader		5 500	5 497

Bemyndiganderedovisning

Anslag/post (Belopp anges i tusentals kronor)		Not	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år				
						År 2019	År 2020	År 2021	År 2022	År 2023
2:2:2	Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor		100 000	35 959	96 389	58 498	22 030	15 861	-	-
2:4:5	Krisberedskap	Not 47	1 200 000	552 340	397 816	231 213	106 121	36 873	17 655	5 954
	- Landstingens ledningsförmåga			1 430	3 699	3 699	-	-	-	-
	- Kommunala ledningsplatser			45 037	38 185	31 560	6 625	-	-	-
	- Räddningscentraler			26 874	21 934	15 162	6 772	-	-	-
	- Samverkansprojekt			-	6 339	444	4 000	1 895	-	-
	- Bidrag myndigheter			267 875	106 937	86 587	20 350	-	-	-
	- Forskning			211 124	220 722	93 761	68 374	34 978	17 655	5 954
	Totalt		**1 300 000**	**588 299**	**494 205**	**289 711**	**128 151**	**52 734**	**17 655**	**5 954**

Finansieringsanalys

Belopp anges i tusentals kronor	Not	2018	2017
Drift			
Kostnader	*Not 48*	*-1 880 946*	*-1 697 501*
Finansiering av drift			
Intäkter av anslag		1 424 348	1 197 289
Intäkter av avgifter och ersättningar	Not 49	733 655	744 911
Intäkter av bidrag		15 049	13 614
Övriga intäkter		9 177	9 234
Summa medel som tillförts för finansiering av drift		***2 182 229***	***1 965 048***
Ökning av lager		*-19 089*	*3 259*
Ökning av kortfristiga fordringar		*-16 177*	*-18 737*
Ökning av kortfristiga skulder		*205 220*	*-1 167*
Kassaflöde från drift		**471 237**	**250 902**
Investeringar			
Investering i materiella tillgångar		-250 959	-200 863
Investering i immateriella tillgångar		-91 143	-112 399
Summa investeringsutgifter		***-342 102***	***-313 262***
Finansiering av investeringar	**Not 50**		
Lån från Riksgäldskontoret		331 531	1 372 411
-amorteringar		-235 854	-1 306 294
Ökning av statskapital med medel som erhållits från statens budget		53 602	35 406
Försäljning av anläggningstillgångar		2 123	171
Summa medel som tillförts för finansiering av investeringar		***151 402***	***101 694***
Kassaflöde till investeringar		**-190 701**	**-211 568**

Tabellen fortsätter!

Belopp anges i tusentals kronor	Not	2018	2017
Transfereringsverksamhet			
Lämnade bidrag		-1 480 228	-1 140 048
Förändring lång- och kortfristiga fordringar och skulder		-	3 939
Utbetalningar i transfereringsverksamhet		***-1 480 228***	***-1 136 109***
Finansiering av transfereringsverksamhet			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		1 479 006	1 133 985
Medel som erhållits från andra myndigheter för finansiering av bidrag		700	2 124
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		522	-
Summa medel som tillförts för finansiering av transfereringsverksamhet		***1 480 228***	***1 136 109***
Kassaflöde från transfereringsverksamhet		**0**	**0**
Förändring av likvida medel		**280 536**	**39 334**
Specifikation av förändring av likvida medel			
Likvida medel vid årets början		**265 005**	**225 671**
Minskning av kassa och bank		-7 259	4 760
Ökning av tillgodohavande hos Riksgäldskontoret		258 160	-16 372
Ökning av avräkning med statsverket		29 635	50 946
Summa förändring av likvida medel		***280 536***	***39 334***
Likvida medel vid årets slut		**545 541**	**265 005**

Noter till resultaträkning, balansräkning, anslagsredovisning, bemyndiganderedovisning och finansieringsanalys

Redovisningsprinciper

Allmänt

Belopp anges i tusentals kronor där annat ej anges. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt enligt god redovisningssed. Maskinella avrundningar kan ge smärre differenser jämfört med manuella summeringar.

Värdering av lager

Varulager avseende drivmedel, kiosk och restaurang samt publikationer inkl förarprov värderas till det lägsta av anskaffnings- eller återanskaffningspris. Huvudsakligen har anskaffningspris bedömts vara det lägsta. För publikationer har dock det lägsta värdet bedömts vara försäljningspris minskat med beräknad försäljningsomkostnad.

För det internationella lagret har principen för värdering ändrats från FIFU till vägd genomsnittsberäkning under 2018.

Ändrad redovisningsprincip lagervärdering

Som framgår ovan har redovisningsprincipen avseende värdering av lager ändrats från FIFU till vägd genomsnittsberäkning vad avser det internationella lagret. Byte av redovisningsprincip skedde i anslutning till att materielsystemet Dynamics AX avvecklades och tillgångarna fördes över till Agresso. Då praktiska svårigheter föreligger med FIFU-metoden vid den ansenliga mängd returer av materiel i det internationella lagret är bedömningen att vägd genomsnittsberäkning ger en god approximation till FIFU-metoden.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar och skulder upptas till belopp varmed de beräknas inflyta efter en individuell bedömning. Fordringar och skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Anläggningstillgångar

Värdering anläggningstillgångar

Tillgångar för stadigvarande bruk med en nyttjandeperiod på 3 år eller längre. För materiella anläggningstillgångar har ett undre värde satts till 20 tkr i enlighet med ESV:s allmänna råd till 5 kap 1 § i förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

För internt upparbetade, egenutvecklade, immateriella anläggningstillgångar ska anskaffningsvärdet uppgå till minst 300 tkr för att definieras som en anläggningstillgång.

Avskrivningar på anläggningstillgångar beräknas på ursprungliga anskaffningsvärden och baseras på tillgångarnas bedömda nyttjandeperiod.

Anskaffningsvärdet aktiveras utifrån fakturerat belopp. Ej driftsatta tillgångar redovisas som pågående nyanläggning. För lånefinansierade anläggningstillgångar sker upplåning hos Riksgäldskontoret till hela det aktiverade anskaffningsvärdet samt pågående nyanläggningar.

Immateriella anläggningstillgångar

MSB aktiverar utgifter för utveckling som immateriell anläggningstillgång när följande kriterier är uppfyllda:

- Det är tekniskt möjligt att färdigställa den immateriella anläggningstillgången.
- MSB:s avsikt är att färdigställa och använda den immateriella anläggningstillgången.
- MSB har förutsättningar att använda den immateriella anläggningstillgången.
- Den immateriella anläggningstillgången medför att framtida ekonomiska fördelar eller servicepotential för MSB ökar.
- MSB har erforderliga resurser att fullfölja utvecklingen och att använda den immateriella anläggningstillgången.
- MSB kan beräkna de utgifter som kan hänföras till den immateriella anläggningstillgången.

De utgifter för utveckling som MSB har innan samtliga ovanstående förhållanden föreligger ingår inte i anskaffningsvärdet. Utgifter för forskning, förstudier eller utbildning ingår inte i anskaffningsvärdet.

Avskrivningstider

MSB tillämpar följande avskrivningstider:

Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	4, 5 år
Byggnader	10 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	5, 6, 7 år
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	3, 4, 5, 7, 8, 10, 20 år
Basstationer och övrig materiell radiokommunikationsutrustning Rakel	15 år
Ledningsplatser	15 år
Växlar och övrig immateriell radiokommunikationsutrustning Rakel	10 år
Sambandsutrustning	5 år
Licenser och övrig mjukvara Rakel	5 år
Övriga beredskapstillgångar	5, 15, 20 år

MSB tillhandahåller Rakel, som är ett nationellt kommunikationssystem för samverkan och ledning och som består av både materiella och immateriella anläggningstillgångar. Inom staten består immateriella anläggningstillgångar till stor del av egenutvecklade dataprogram och förvärvade licenser för dataprogram, vilket i normalfallet har en ekonomisk livslängd på 5 år. En stor del av MSB:s immateriella anläggningstillgångar består av växlar, som ingår som en del i Rakelsystemet. Växlarna kan inte jämföras med traditionella immateriella anläggningstillgångar inom staten. Den ekonomiska livslängden för växlarna har av MSB bedömts vara 10 år.

Skogsbränderna 2018

Med anledning av de omfattande skogsbränderna 2018 har MSB betalat ut stora ersättningar från anslag 2:3 ap.2 Ersättning för räddningstjänst m.m.

MSB fattade under sommaren ett internt beslut kring hantering av kostnader för räddningsinsatser. Beslutet ska gälla tills vidare och gick ut som information till kommuner och länsstyrelser. Skogsbränderna uppfyller kriterierna för statlig ersättning enlig lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, men är att anse som exceptionella händelser vilket i sig medför behov av anpassning av ordinarie rutiner vid hantering av ersättningsfrågor. Senare fattades även beslut kring frivilliga försvarsorganisationer (FFO), som bistått drabbade kommuner vid räddningsinsatserna. Kunskapen om hur FFO deltog i insatserna saknades när det första interna beslutet fattades.

Enligt ordinarie rutin för ersättningsärenden ska den drabbade kommunen lämna in en ansökan om ersättning som omfattar de totala ersättningsberättigade kostnaderna för räddningsinsatsen med avdrag för kommunens egen självrisk. Av de interna besluten framgår att vissa ersättningsanspråk ska skickas direkt till MSB istället för den drabbade kommunen. Detta gäller utländska flygresurser och markpersonal, kostnader för insatser där länsstyrelsen tagit över ansvaret, kommuner som stöttat andra kommuner i insatser och kostnader avseende deltagande FFO. Anledningen till den ändrade rutinen är att kostnaderna i slutändan ändå hade belastat anslag 2:3. Genom avsteget från ordinarie rutin slapp drabbade kommuner hantera en omfattande ersättningshantering till de som stöttat samt bidragssökande till MSB. De drabbade kunde istället fokusera på att hantera händelsen.

I normala fall redovisar MSB utbetalda ersättningar som bidrag. Eftersom MSB i vissa fall ersätter leverantören direkt har MSB, efter samråd med ESV, redovisat fakturorna på följande sätt: Fakturor (inkl moms) från extern utomstatlig leverantör (exklusive FFO) som skickats direkt till MSB har bokförts som köpt tjänst (inte som bidrag), detta för att få nationalräkenskaperna korrekta vad avser mellanhavanden mellan företagssektorn respektive offentliga sektorn.

Vad gäller kostnader för det internationella stödet finansierar anslaget de fakturor som kommer direkt från utländska aktörer men även övriga kostnader som uppkommit i samband med stödet som exempelvis kost, logi och transporter för den utländska personalen såväl som MSB:s egna direkta kostnader för att kunna ta emot det internationella stödet.

Av det totala anslagsufallet på 353 070 tkr har 8 439 tkr betalats ut som bidrag till Kustbevakningen avseende ersättning för oljesanering. 172 tkr har betalats ut som bidrag till Kammarkollegiet avseende ersättning vid ideell skada. Resterande del är ersättningar där merparten är hänförlig till sommarens skogsbränder. 284 210 tkr är bokfört som bidrag, 58 653 tkr som köpt tjänst och 1 469 tkr som personalkostnader som är MSB:s direkta kostnader hänförliga till det internationella stödet. Resterande belopp är finansiella intäkter på 117 tkr och finansiella kostnader på 245 tkr. Totalt är 60 249 tkr redovisat som en verksamhetskostnad.

Avveckling materielsystemet Dynamics AX - korrigering IB

Under året har materielsystemet Dynamics AX avvecklats. Lager- och anläggningstillgångar har förts över till Agresso. Vid flytten till Agresso noterades mindre differenser mellan bokföring i huvudboken och materielsystemet för några få anläggningstillgångar, vilket förklarar skillnaden mellan UB 2017 och IB 2018 som kommenteras i not 16 och 18.

Avsättning lokalkostnader

Verksamheten i Karlstad har under året flyttat till nya lokaler. Avsättningen avseende uppskattade återställandekostnader för lokaler på 5,5 mnkr som bokfördes 2016 har återförts i sin helhet, då MSB efter överenskommelse med hyresvärden inte behövde vidta några åtgärder för återställande.

Under året har MSB fattat beslut om att flytta verksamheten i Stockholm till nya lokaler. Flytten planeras ske under 2019. Av nuvarande hyresavtal framgår en skyldighet för hyresgästen att återställa lokaler. Uppskattade återställandekostnader har bokats upp som en avsättning med motsvarande 5 500 tkr. Uppskattningen har gjorts utifrån nuvarande avtalsläge. Avsättningen utgår från att MSB är skyldig att återställa lokalerna i ursprungligt skick (försiktighetsprincipen). Avskrivningstiden för befintliga förbättringsutgifter har inte behövts justeras med anledning av flytten eftersom dessa saknar bokfört värde vid flyttidpunkten.

Avsättning avhjälpande av miljöskador

MSB har i enlighet med 12 § anslagsförordningen (2011:223) och ESV:s föreskrifter till 4 kap. 2§ och 7 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag bokfört en avsättning på 10 mnkr avseende avhjälpande av miljöskador. Miljöskadeobjekten är övningsfälten vid MSB:s skolor på Sandö och i Revinge. Avsättningen är beräknad utifrån erfarenhet från faktiskt genomförd sanering vid Räddningsverkets numera nedlagda skolor i Rosersberg och Skövde.

Ny avgiftsbelagd verksamhet

MSB har under året fått en ny avgiftsbelagd verksamhet, Strategic Warehouse. Uppdraget är att hantera EU:s lager med materiel som används i civila krisinsatser samt att utvveckla ett ERP-system för materiel. Verksamheten startades upp under senare delen av 2018, vilket medfört att verksamheten har en betydligt lägre omsättning av vad som ursprungligen budgeterats, se vidare under avsnittet Särskild återrapportering.

Undantag från EA

Av MSB:s regleringsbrev 2018 framgår följande undantag från ekonomiadministrativa regelverket.

Anläggningstillgång som finansieras från anslag 2:4 Krisberedskap är undantagna från kravet på lånefinansiering i 2 kap.1§ kapitalförsörjningsförordningen (2011:2010). Detta undantag gäller även för de anläggningstillgångar som övriga myndigheter anskaffar och som finansieras från anslag 2:4 Krisberedskap.

Överskottsmateriel som MSB tar emot från Försvarsmakten får skänkas bort i samband med internationella insatser och ska därför inte ha något bokfört värde. Övertalig räddningstjänstmateriel för höjd beredskap får skänkas bort till kommuner, ideella organisationer och myndigheter. Överlåtelsen får göras med undantag från krav på affärsmässighet i 7 § förordning (1996:1191) om överlåtelse av statens lösa egendom.

MSB medges att för utbyggnaden av infrastrukturen för Rakel med undantag från 9 § förordning (1993:528) om statliga myndigheters lokalförsörjning teckna arrende och hyresavtal som omfattar en period om högst 20 år. MSB får vidare köpa reservkraft kopplat till Rakel som en förskottsbetald tjänst. Förskottsbetalningen får omfatta en tid om högst 15 år per installationsplats och den periodiserade kostnaden ska finansieras med avgiftsintäkter för Rakel. Vidare får uppförande och förvaltning av master med tillhörande teknisk utrustning inom Rakelverksamheten enligt 16 § förordningen (2008:1002) med instruktion för MSB genomföras utan hinder av förordningen (1993:527) om förvaltning av statliga fastigheter mm.

Internationella insatser enligt 8 eller 9 §§ förordning (2008:1002) med instruktion för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap som inbegriper att på uppdrag av annan uppföra och överlåta fast egendom får genomföras utan hinder av förordning (1993:527) om förvaltning av statliga fastigheter m.m. eller förordning (1996:1190) om överlåtelse av statens fasta egendom mm.

MSB får i likhet med fastighetsförvaltande myndigheter enligt förordningen (1993:527) om förvaltning av statliga fastigheter m.m. bedriva fastighetsförvaltningen inom utbildningsverksamheten i Revinge avseende byggnaderna Osby (lektionssal och omklädningsrum), Kallgarage 1, Kallgarage 2, Carport, Lastbils- och bussgarage, Lektionssal 11 samt Högby (kontorslokal).

Bestämmelsen i 9 a § i första stycket förordningen (1993:528) om statliga myndigheters lokalförsörjning om att en myndighet inte får ingå hyresavtal för bostadslägenhet i syfte att upplåta lägenheten i andra hand för att förse någon enskild med bostad ska inte tillämpas på myndigheten.

Not 1

Intäkter av anslag	2018	2017
	1 424 348	**1 197 289**

Redovisade nettoutgifter i anslagsredovisningen överensstämmer inte med intäkter av anslag i resultaträkningen bl.a. beroende på att MSB även har anslagspåverkande poster i transfereringsavsnittet. Redovisade nettoutgifter i anslagsredovisningen uppgår till 2 956 724 tkr. Resultaträkningens poster Intäkter av anslag respektive Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag uppgår till 1 424 348 tkr resp 1 479 006 tkr. Skillnaden mot anslagsredovisningen är 53 371 tkr och beror på poster som avräknats konto för anslag i balansräkningen istället för resultaträkningen. MSB har anslagsfinansierade anläggningstillgångar där avräkning istället sker mot statskapital, motsvarande 53 371 tkr 2018. Se även kommentar not 28.

Skillnaden mellan åren är delvis hänförlig till anslag 2:6 ap.1 Myndigheten för samhällsskydd, där bl.a. personalkostnaderna ökat till följd av ökat antal anställda. En annan förklaring är anslag 2:3 ap.2 Ersättning för räddningstjänst mm, där stora ersättningar betalats ut med anledning av sommarens skogsbränder, varav 60 249 tkr redovisas som en verksamhetskostnad (se vidare inledning till den finansiella delen). Ytterligare en förklaring är anslag 2:4 ap.5 Krisberedskap, där ökade kostnader bl.a. är hänförliga till framtagande av broschyren ”Om krisen eller kriget kommer”.

Not 2

Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2018	2017
Intäkter enligt 4 § avgifts-förordningen	12 008	13 961
Intäkter enligt 6 kap. 1§ kapitalförsörjningsförordningen	527	48
Övriga intäkter i verksamheten	2 277	45
Intäkter per avgiftsfinansierad verksamhet		
Uppdragsverksamhet		
Uppdragsutbildning m.m.	51 474	47 925
Tekniska system (SGSI)	10 280	7 509
Tjänsteexport	13 546	9 690
Internationella insatser	83 998	137 932
Rakel	549 961	524 142
Strategic Warehouse	7 854	-
Offentligrättslig verksamhet		
Intyg förare	4 003	3 704
Summa intäkter för avgifts-finansierad verksamhet	**721 116**	**730 902**
Summa	**735 928**	**744 956**

Skillnaden mellan åren vad avser Övriga intäkter i verksamheten avser reavinst anläggningstillgångar.

Omfattningen av verksamheten internationella insatser har varit lägre 2018 än 2017. Verksamheten är till stor del händelsestyrd och 2018 har stora omprioriteringar gjorts med anledning av arbetet med att hantera skogsbränderna i Sverige. Verksamheten Strategic Warehouse är en ny verksamhet som tillkommit under 2018, därför finns det inga jämförelsevärden för 2017. Den avgiftsbelagda verksamheten kommenteras mer i Särskild återrapportering.

I not 2 redovisas de intäkter som klassificeras som intäkter av avgifter och andra ersättningar. Inom de avgiftsfinansierade verksamheterna redovisas även intäkter av bidrag och finansiella intäkter (not 3 och 4). I tabellen för avgiftsbelagd verksamhet i Särskild återrapportering anges de totala intäkterna, dvs. inte enbart de i not 2.

Not 3

Intäkter av bidrag	2018	2017
Arbetsförmedlingen	2 247	1 377
KBV	1 315	0
Polismyndigheten	1 027	335
Sida	912	1 778
Vinova	1 004	148
Övriga statliga myndigheter	270	337
Bidrag från EU	8 298	8 284
Övriga bidrag	-24	1 355
Summa	**15 049**	**13 614**

Bidragen (undantaget Arbetsförmedlingen) avser i huvudsak finansiering i olika EU-projekt, där omsättningen varierar mellan åren.

Not 4

Finansiella intäkter	2018	2017
Ränta på räntekonto hos RGK	-	10
Ränteintäkter negativ ränta lån RGK	7 162	6 723
Ränteintäkter på fordringar m.m.	88	207
Valutakursdifferens	1 926	1 976
Övriga finansiella intäkter	-	318
Summa	**9 176**	**9 234**

Enligt ESV ska den negativa räntan på lån redovisas som ränteintäkt och den negativa tillgodoräntan på räntekontot som räntekostnad. Vad avser ränta på räntekontot har inget bokförts som ränteintäkt medan 1 216 tkr bokförts som räntekostnad.

Av beloppet är 117 tkr hänförligt till sommarens skogsbränder, där finansiering sker från anslag 2:3 ap.2 Ersättning för räddningstjänst m.m., se vidare inledningen till den finansiella delen.

Not 5

Kostnader för personal	2018	2017
Löner och arvoden	-578 734	-527 203
Förändring av semester-löneskuld	-5 252	-2 355
Övriga ersättningar	-10 564	-10 393
Arbetsgivar- och pensionsavgifter	-289 900	-259 373
Övriga personalkostnader	-17 422	-17 828
Summa	**-901 872**	**-817 152**

Merparten av lönerevisionen för 2018 beslutades och betalades ut under året. Endast ett mindre belopp avseende ej beslutade löner har bokats upp som en upplupen kostnad, 136 tkr inklusive sociala avgifter.

En stor del av skillnaden mellan åren förklaras av ökade lönekostnader pga. ökat antal anställda, men även av att semesterlöneskulden ökat jämfört med 2017. Förändringen av semesterlöneskulden är 5 252 tkr exklusive sociala avgifter och 8 411 tkr inklusive sociala avgifter. 2017 var motsvarande belopp 2 355 tkr resp 3 390 tkr. Även denna ökning förklaras av ökat antal anställda men också av ökad andel outtagen semester pga sommarens hantering av skogsbränder.

En annan förklaring är att MSB fick ökad tilldelning på anslag 1:1:41 Internationell civil krishantering. Anslaget finansierar framför allt personella resurser på insatser.

Av utfallet är 1 469 tkr hänförligt till sommarens skogsbränder, där finansiering sker från anslag 2:3 ap.2 Ersättning för räddningstjänst m.m. Beloppet avser MSB:s direkta kostnader hänförliga till det internationella stödet, se vidare inledningen till den finansiella delen.

MSB:s lönekostnader, exklusive arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal (summan av utfallet på S-koderna 4111-4119) uppgår till 586 623 tkr. MSB:s kostnader avseende arvoden till styrelse, kommittéer m.m. uppgår till 68 tkr (summan av utfallet på S-koderna 4112 och 4118).

Not 6

Kostnader för lokaler	2018	2017
	-191 631	-185 348

Större delen av ökningen mellan åren förklaras av ökade hyreskostnader både för verksamheten i Karlstad och Stockholm.

Not 7

Övriga driftkostnader	2018	2017
	-794 919	693 743

En stor del av ökningen 2018 är hänförlig till sommarens skogsbränder, där finansiering sker från anslag 2:3 ap.2 Ersättning för räddningstjänst m.m. Av det totala anslagsutfallet på 353 070 tkr har 58 653 tkr bokförts som köpt tjänst istället för bidrag, se vidare inledningen till den finansiella delen.

En del av ökningen beror på ökade kostnader i samband med att verksamheten i Karlstad flyttade till nya lokaler. 10 mnkr beror på uppbokning av avsättning för avhjälpande av miljöskador, se vidare inledningen till den finansiella delen. 2018 har det skett nyanskaffning av förstärkningsresurser i större omfattning än 2017. Kostnader för framtagande av broschyren ”Om krisen eller kriget kommer” är ytterligare en förklaring.

Not 8

Finansiella kostnader	2018	2017
Räntekostnader räntekonto hos RGK	-1 216	-487
Övriga räntekostnader	-89	-347
Valutakursdifferens	-1 261	-1 262
Övriga finansiella kostnader	-3	-4
Summa	**-2 569**	**-2 100**

Negativ tillgodoränta på räntekontot redovisas som en räntekostnad. Förklaringen till ökningen 2018 är hänförlig till den stora behållningen på räntekontot, se vidare not 26. Av valutakursdifferensen är 245 tkr hänförligt till sommarens skogsbränder och anslag 2:3 ap.2. Ersättning för räddningstjänst m.m., se vidare inledningen till den finansiella delen.

Not 9

Avskrivningar	2018	2017
Immateriella tillgångar	-69 402	-78 112
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	-254 189	-227 894
Beredskapstillgångar	-29 623	-31 517
Summa	**-353 214**	**-337 523**

Not 10

Transfereringar	2018	2017
Medel från statens budget för fin bidrag	1 479 006	1 133 985
Medel från myndigheter för fin bidrag	700	2 124
Övriga erhållna medel för fin bidrag EU-projekt	522	-
Lämnade bidrag		
Anslag 2:2 ap.2 Förebyggande åtgärder mot jordskred m.m.	-74 850	-74 850
Anslag 2:3 ap.2 Ersättning för räddningstjänst m.m.	-292 821	-13 095
Anslag 2:4 ap.5 Krisberedskap	-968 395	-934 595
Anslag 2:6 ap.1 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	-143 640	-111 645
Anslag 1:10 ap.1 Klimatanpassning	-	-500
Vidareförmedling medel EU-projekt	-522	-1 424
Periodisering bidrag, ej anslagsavräknat	-	-3 939
Summa lämnade bidrag	**-1 480 228**	**-1 140 048**
Saldo transfereringar	**-**	**-3 939**

Medel från myndigheter för finansiering av bidrag kommer från Svenska kraftnät som är medfinansiär i forskningsprojekt. MSB har även fått medel från Trafikverket avseende medfinansiering av skyddsrum. Bidraget på 4,2 mnkr har periodiserats och redovisas som oförbrukat bidrag i not 37. Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag avser ett EU-projekt, där medlen senare vidareförmedlats till Polismyndigheten.

Ökningen för anslag 2:3 ap.2 Ersättning för räddningstjänst m.m. är hänförligt till de stora ersättningar som betalats ut med anledning av sommarens skogsbränder, vilket nämnts på flera ställen i årsredovisningen.

Ökningen av lämnade bidrag från anslag 2:4 ap.5 Krisberedskap beror bl.a. på bidrag till kommuner och landsting avseende deras arbete med civilt försvar.

Ökningen för anslag 2:6 ap.1 beror på stora ersättningar till länsstyrelser för skogsbrandsbevakning med flyg.

Not 11

Årets kapitalförändring	2018	2017
Kostnader/intäkter som påverkat resultaträkningen i anslagsfinansierad verksamhet men som inte anslagsavräknats		
Revinst anslagsfinansierade anläggningar	150	-
Reaförlust anslagsfinansierade anläggningar	-127	-274
Avskrivningar anslagsfinansierade anläggningar	-120 636	-127 374
Återföring periodisering bidrag	-	-3 939
Avsättning avhjälpande miljöskador	-10 000	-
Summa	**-130 613**	**-131 587**
Över-/underskott i den avgiftsfinansierade delen av verksamheten		
Uppdragsutbildning m.m.	-629	-2 818
Intyg förare	153	-608
Tekniska system (SGSI)	-48	1 091
Tjänsteexport	-423	-1 900
Internationella insatser	819	-392
Rakel	72 372	61 502
Strategic Warehouse	-1 335	-
Summa avgiftsfinansierad verksamhet	**70 909**	**56 875**
Årets kapitalförändring	**-59 704**	**-74 712**

Se not 30 vad gäller avsättning avhjälpande miljöskador.

Årets resultat i de avgiftsfinansierade verksamheterna kommenteras mer i resultatredovisningen under avsnitt Särskild återrapportering.

Not 12

Balanserade utgifter för utveckling	18-12-31	17-12-31
IB anskaffningsvärde	34 533	30 784
Årets anskaffning	315	3 749
UB anskaffningsvärde	**34 848**	**34 533**
IB ackumulerade avskrivningar	-29 508	-29 343
Årets avskrivning	-988	-165
UB ackumulerade avskrivningar	**-30 496**	**-29 508**
Bokfört värde	**4 352**	**5 025**

Not 13

Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	18-12-31	17-12-31
IB anskaffningsvärde	757 768	562 804
Årets anskaffning	90 828	108 650
Årets utrangering/ försäljning	-168 202	-18 858
Överföring från pågående nyanläggning	-	105 172
UB anskaffningsvärde	**680 394**	**757 768**
IB ackumulerade avskrivningar	-441 581	-380 963
Årets avskrivning	-68 413	-77 947
Årets utrangering/ försäljning	168 051	17 329
UB ackumulerade avskrivningar	**-341 943**	**-441 581**
Bokfört värde	**338 451**	**316 187**

Skillnaden mellan åren hänför sig framför allt till Rakelverksamheten, där en förklaring är de stora investeringsprojekten för fortsatt utbyte av växlar till följd av att den tekniska eller ekonomiska livslängden är uppnådd, se investeringsplanen i Särskild återrapportering.

Not 14

Byggnader, mark och annan fast egendom	18-12-31	17-12-31
IB anskaffningsvärde	10 106	10 106
Årets anskaffning	95	-
UB anskaffningsvärde	**10 201**	**10 106**
IB ackumulerade avskrivningar	-5 810	-5 138
Årets avskrivning	-672	-672
UB ackumulerade avskrivningar	**-6 482**	**-5 810**
Bokfört värde	**3 719**	**4 296**

Not 15

Förbättringsutgifter på annans fastighet	18-12-31	17-12-31
IB anskaffningsvärde	125 485	116 847
Årets anskaffning	31 944	8 638
Årets utrangering/ försäljning	-996	-
UB anskaffningsvärde	**156 433**	**125 485**
IB ackumulerade avskrivningar	-106 155	-101 341
Årets avskrivning	-7 526	-4 814
Årets utrangering/ försäljning	996	-
UB ackumulerade avskrivningar	**-112 685**	**-106 155**
Bokfört värde	**43 748**	**19 330**

Ökningen 2018 beror på investeringar som har gjorts i samband med att verksamheten i Karlstad flyttade till nya lokaler.

Not 16

Maskiner, inventarier, installationer m.m.	18-12-31	17-12-31
IB anskaffningsvärde	2 517 079	2 382 751
Årets anskaffning	189 934	137 970
Årets utrangering/ försäljning	-488 593	-4 797
Överföringar från pågående	31 708	1 016
UB anskaffningsvärde	**2 250 128**	**2 516 940**
IB ackumulerade avskrivningar	-1 326 341	-1 118 580
Årets avskrivning	-245 073	-211 697
Årets utrangering/ försäljning	486 513	3 926
UB ackumulerade avskrivningar	**-1 084 901**	**-1 326 351**
Bokfört värde	**1 165 226**	**1 190 588**

I samband med att materielsystemet Dynamics AX avvecklades och tillgångar flyttades över till Agresso noterades mindre differenser mellan bokföringen i huvudboken och systemet. Uppgifterna i systemet var korrekta, vilket innebär att bokföringen i huvudboken har justerats. Detta förklarar differensen mellan UB och IB för anskaffningsvärde på 139 tkr och UB och IB för ackumulerade avskrivningar på 10 tkr.

Skillnaden mellan åren hänför sig framför allt till Rakelverksamheten, där en förklaring är de stora investeringsprojekten för fortsatt utbyte av basstationer till följd av att den tekniska eller ekonomiska livslängden är uppnådd, se investeringsplanen i Särskild återrapportering. Under året har anskaffningar gjorts av nationella förstärkningsresurser för att stärka beredskapen. Anskaffad materiel används under såväl olyckor som kriser och till det civila försvaret. Materielen är därför redovisad som maskiner, inventarier mm och inte som beredskapstillgångar. I samband med flytten till nya lokaler i Karlstad har stora nyanskaffningar gjorts.

Vad avser Rakel genomfördes en inventering av hela anläggningen i samband med byte av driftoperatör under 2015. Löpande inventering görs i samband med service och underhåll samt vid nya installationer, såsom vid utbyte av basstationer och växlar (Bravur-projektet).

I samband med flytten till nya lokaler i Karlstad gjordes en genomgång av befintliga tillgångar. Under 2018 har de anläggningstillgångar som tidigare hanterats i lagersystemet Dynamics AX förts över till Agresso och och i samband med systembytet gjordes en översyn av tillgångarna. För övriga anläggningstillgångar genomfördes en inventering under 2015.

Not 17

Pågående nyanläggningar	18-12-31	17-12-31
IB anskaffningsvärde	39 461	122 825
Årets anskaffning	7 689	33 588
Överföring till immateriella	-	-105 172
Överföring från pågående	-31 707	-1 016
Årets nedskrivningar	-1 025	-10 764
UB anskaffningsvärde	**14 418**	**39 461**

Fram till 2017 redovisades pågående immateriella tillgångar i Rakelverksamheten under pågående nyanläggningar. Detta korrigerades 2017 och redovisades då som en överföringspost på 105 172 tkr i noten. Någon motsvarighet till detta finns inte 2018.

Not 18

Beredskapstillgångar	18-12-31	17-12-31
Varningsmateriel analog		
IB anskaffningsvärde	286 409	289 843
Årets anskaffning	14 063	8 032
Årets utrangering/ försäljning	-	-11 466
Överföring från pågående	1 488	-
UB anskaffningsvärde	**301 960**	**286 409**
IB ackumulerad avskrivning	-187 806	-185 041
Årets avskrivning	-15 082	-14 231
Årets utrangering/ försäljning	-	11 466
UB ackumulerade avskrivningar	**-202 888**	**-187 806**
Bokfört värde	***99 072***	***98 603***
Sambandsutrustning		
IB anskaffningsvärde	1 143	1 143
UB anskaffningsvärde	**1 143**	**1 143**
IB ackumulerad avskrivning	-1 143	-1 143
UB ackumulerade avskrivningar	**-1 143**	**-1 143**
Bokfört värde	***0***	***0***
Ledningsplatser		
IB anskaffningsvärde	245 987	243 522
Årets anskaffning	1 033	1 450
Överföring från pågående	2 455	1 015
UB anskaffningsvärde	**249 475**	**245 987**
IB ackumulerade avskrivningar	-224 407	-217 602
Årets avskrivning	-4 186	-6 805
UB ackumulerade avskrivningar	**-228 593**	**-224 407**
Bokfört värde	***20 882***	***21 580***
Sanering och indikering		
IB anskaffningsvärde	35 118	88 637
Årets anskaffning	2 632	246
Årets utrangering/ försäljning	-3 680	-53 764
Överföring från pågående	509	-
UB anskaffningsvärde	**34 579**	**35 119**
IB ackumulerade avskrivningar	-31 694	-83 152
Årets avskrivning	-1 770	-2 092
Årets utrangering/ försäljning	3 555	53 550
UB ackumulerade avskrivningar	**-29 909**	**-31 694**
Bokfört värde	***4 670***	***3 425***
Pågående beredskapstillgångar		
IB anskaffningsvärde	24 701	15 561
Årets anskaffning	4 593	10 939
Överföringar	-4 452	-1 799
Bokfört värde	***24 842***	***24 701***
Varningsmateriel digital		
IB anskaffningsvärde	51 206	50 454
Överföring från pågående	-	784
Årets utrangering/ försäljning	-	-32
UB anskaffningsvärde	**51 206**	**51 206**
IB ackumulerade avskrivningar	-16 867	-8 483
Årets avskrivning	-8 585	-8 389
Årets utrangering/ försäljning	-	5
UB ackumulerade avskrivningar	**-25 452**	**-16 867**
Bokfört värde	***25 754***	***34 339***
Summa bokfört värde	**175 220**	**182 648**

I samband med att materielsystemet Dynamics AX avvecklades och tillgångar flyttades över till Agresso noterades mindre differenser mellan bokföringen i huvudboken och systemet. Uppgifterna i systemet var korrekta, vilket innebär att bokföringen i huvudboken har justerats. Detta förklarar differensen mellan UB och IB för anskaffningsvärde för sanering och indikering på 1 tkr.

Ledningplatser har inventerats löpande under 2018. Varningsmaterielen inventerades i samband med byte av driftoperatör 2017. Dessutom inventeras varningsmaterielen löpande i samband med service och underhåll samt vid nya installationer såsom vid byte av pneumatisk anläggning till elektroakustisk anläggning.

Not 19

Andra långfristiga fordringar	18-12-31	17-12-31
	3 267	3 267

Fordringarna avser krav på återbetalning av bidrag, där löptiden överstiger ett år. Den del av fordringarna som har en löptid inom ett år (815 tkr) redovisas under Övriga kortfristiga fordringar.

Not 20

Varulager och förråd	18-12-31	17-12-31
Drivmedel m.m.	320	298
Publikationer m.m.	293	192
Kiosk och restaurang	335	417
Biståndslager	56 369	38 163
Strategiskt lager EU	842	-
Summa	**58 159**	**39 070**

Ökningen av biståndslagret beror på gjorda inköp för att öka beredskapen. Dessutom har återanskaffningar skett av tidigare förbrukat materiel.

I juni 2018 genomfördes ett systembyte vad gäller biståndslagret i Kristinehamn. Samtliga lagertillgångar flyttades från lagersystemet Dynamics AX till Agresso. I november 2018 genomfördes en fysisk inventering av lagret.

Not 21

Kundfordringar	18-12-31	17-12-31
Inhemska kunder		
Telia Sverige AB	659	311
Reachem AB	338	1 018
Net4 Mobility HB C/o Tele2 Sverige AB	455	-
Övriga	5 486	9 391
Utländska kunder		
UNHCR	1 824	735
European Comission	2 722	-
Regio Twente Hulverleningsdienst	1 171	-
Övriga	2 801	2 068
Summa	**15 456**	**13 523**

Not 22

Fordringar hos andra myndigheter	18-12-31	17-12-31
Skatteverket, mervärdeskatt	57 966	50 866
Regeringskansliet	2 859	408
Försvarsmakten	526	155
SIDA	1 504	-
Övriga	4 364	10 334
Summa	**67 219**	**61 763**

Not 23

Övriga kortfristiga fordringar	18-12-31	17-12-31
Fordringar hos leverantör	936	289
Förskott och fordran/återbetalning lön	-7	65
Avräkningskonto resor	1 045	420
Övriga fordringar utländska	279	289
Övriga	811	850
Summa	**3 064**	**1 913**

En del av saldot avser avräkningskonto för resor som beställs via resesystemet Tur och Retur. Samlingsfakturor från reseföretaget bokförs i debet på avräkningskontot. Månadsvis bokförs filer i kredit från Tur och Retur. Filerna innehåller resor, där resenären skapat en reseräkning och kopplat följesedelsrader. Löpande finns alltid ett saldo på avräkningskontot beroende på förskottsfakturering från reseföretaget och att resenären inte gjort reseräkning för genomförda resor.

Not 24

Periodavgränsningsposter	18-12-31	17-12-31
Förutbetalda lokalhyror	53 369	39 060
Förutbetalda leasingavgifter	192 124	191 114
Övriga förutbetalda kostnader	26 864	30 795
Upplupna intäkter internationella insatser	8 647	10 992
Upplupna EU-bidrag	968	1 781
Övriga upplupna intäkter	3 424	4 017
Summa	**285 396**	**277 759**

Skillnaden mellan åren är till större delen hänförlig till Rakelverksamheten vad avser förutbetalda lokalhyror.

Not 25

Avräkning med statsverket	18-12-31	17-12-31
Anslag i icke räntebärande flöde (SCR)		
Ingående balans	**106 869**	**77 193**
Redovisat mot anslag	1 732 291	1 286 964
Medel hänförbara till transfereringar m.m. som betalats från icke räntebärande flöde	-1 715 869	-1 257 288
Fordringar	**123 291**	**106 869**
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	**6 713**	**-14 556**
Redovisat mot anslag	1 224 434	1 079 714
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-1 211 221	-1 058 445
Återbetalning av anslagsmedel	-	-
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	**19 926**	**6 713**
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
Ingående balans	**-**	**-**
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	80 838	75 632
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-1 796 707	-1 332 920
Betalningar hänförbara till anslag och inkomsttitlar	1 715 869	1 257 288
Saldo	**-**	**-**
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto	**-**	**-**
Summa avräkning statsverket	**143 217**	**113 583**

Löpande görs likvidmässiga regleringar mellan räntebelagt flöde och SCR-flöde för transaktioner som inte kan hanteras i rätt flöde med en gång. Regleringen avseende november månad gjordes i december 2018. Avstämningen och regleringen mellan flödena för december månad har gjorts i januari 2019. Regleringen i januari var på 44 233 tkr och innebar överföring från SCR-flödet till räntekontot.

Not 26

Kassa och bank	18-12-31	17-12-31
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	399 824	141 663
Kassa och bank	2 499	9 758
Summa kassa och bank	**402 323**	**151 421**

Den stora behållningen på räntekontot 2018 är bl.a. hänförlig till den nya avgiftsbelagda verksamheten Strategic Warehouse. Ett stort förskott har erhållits 2018, men eftersom verksamheten kom igång under senare delen av 2018 blev omsättningen lägre än vad som tidigare budgeterats. Under 2018 har MSB fått mer medel från Sida som är huvudfinansiär av verksamheten internationella insatser. Samtidigt har verksamheten en mindre omsättning 2018 pga omprioriteringar med anledning av sommarens skogsbränder, vilket bidragit till behållningen på räntekontot.

Merparten av saldo för kassa och bank 2017 avser medel för EU-projekt på valutakonto. Reglering av medlen till olika EU-projekt har skett under 2018.

Not 27

Balanserad kapitalför-ändring	18-12-31	17-12-31
Balanserad kapital förändring anslagsfinan-sierad verksamhet	4 081	8 021
Balanserat resultat för avgiftsfinansierad verksamhet		
Uppdragsutbildning m.m.	-3 703	-886
Intyg förare	-239	369
Tekniska system (SGSI)	2 565	1 475
Tjänsteexport	944	2 844
Internationella insatser	-6 022	-5 631
Rakel	148 409	86 907
Summa avgiftsfinan-sierad verksamhet	**141 954**	**85 078**
Summa balanserad kapitalförändring	**146 035**	**93 099**

Balanserad kapitalförändring specificeras i not 27. Skillnaden mellan årets avräkning statskapital ovan och beloppet som nämns i not 1 är 231 tkr. Beloppet avser konst från Statens konstråd. Tillgångarna ska redovisas i balansräkningen mot statskapital men inte avräknas mot anslag eftersom konsten är inköpt och finansierad av Statens konstråd.

Not 28

Myndighetskapital	Statskapital	Bal kap anslags-fin verksamhet	Bal kap avgifts-fin verksamhet	Kapital-förändring enligt RR	Summa
Utgående balans 2017	**458 327**	**8 020**	**85 079**	**-74 712**	**476 714**
A Ingående balans 2018	**458 327**	**8 020**	**85 079**	**-74 712**	**476 714**
Föregående års kapitalförändring	-127 648	-3 939	56 875	74 712	0
Årets avräkning statskapital	53 603				53 603
Årets kapitalförändring				-59 704	-59 704
B Summa årets förändring	**-74 045**	**-3 939**	**56 875**	**15 008**	**-6 101**
C Utgående balans 2018	**384 282**	**4 081**	**141 954**	**-59 704**	**470 613**

Not 29

Avsättningar för pensioner	18-12-31	17-12-31
Ingående avsättning	6 617	8 343
Årets pensionskostnad	1 533	1 371
Årets pensionsutbetal-ningar	-2 928	-3 098
Utgående avsättning	**5 222**	**6 617**

Not 30

Avsättning avhjälpande miljöskador	18-12-31	17-12-31
Ingående avsättning	-	-
Årets förändring	10 000	-
Utgående avsättning	**10 000**	**-**

Som framgår av inledningen till den finansiella delen har MSB bokat upp en avsättning för avhjälpande av miljöskador på vardera 5 mnkr för miljöskadeobjekten övningsfälten vid skolorna på Sandö och i Revinge. Beloppet baseras på faktiskt genomförd sanering vid Räddningsverkets numera nedlagda skolor i Skövde och Rosersberg. Saneringsåtgärder som medför utgifter och då även anslagsbelastning bedöms bli aktuella först då det fattas beslut om avveckling av verksamheten. Finansiering kommer då att ske via myndighetens förvaltningsanslag 2:6. Det har ännu inte skett någon redovisning mot anslag. Övergångsbestämmelsen i anslagsförordningen är inte aktuell för MSB eftersom myndigheten inte tidigare har redovisat avsättningen mot anslag.

Not 31

Övriga avsättningar	18-12-31	17-12-31
Avsättning återställandekostnader lokaler		
Ingående avsättning	5 500	5 500
Årets förändring	0	-
Utgående avsättning	**5 500**	**5 500**
Övriga avsättningar		
Ingående avsättning	10 139	8 928
Årets förändring	1 562	1 211
Utgående avsättning	**11 701**	**10 139**
Summa utgående avsättning	**17 201**	**15 639**

Som frangår av inledningen till den finansiella delen har avsättningen avseende återställandekostnader för lokaler som bokfördes 2016 återförts i sin helhet i samband med att verksamheten i Karlstad flyttade till nya lokaler, motsvarande 5 500 tkr.

Med anledning av att MSB under året beslutat att verksamheten i Stockholm ska flytta till nya lokaler har uppskattade kostnader för återställande av befintliga lokaler bokförts som en avsättning med motsvarande 5 500 tkr. Avsättningen bedöms regleras under 2019, då flytten planeras ske.

Övriga avsättningar avser myndighetens kompetensväxlings- och kompetensutvecklingsåtgärder (s.k. tryggpengar).

Not 32

Lån i Riksgäldskontoret	18-12-31	17-12-31
Låneram enligt 7 kap. 1 § budgetlagen		
Ingående balans	107 570	1 206 472
Årets nyupptagna lån	94 263	29 704
Årets amorteringar	-32 877	-1 128 606
Summa utgående balans Lån RGK	**168 956**	**107 570**

Beviljad låneram enligt 7 kap. 1 § budgetlagen är 200 000 tkr.

2017 ändrade regeringen sin styrning vad avser anläggningstillgångar i Rakelverksamheten. Tillgångarna klassificeras från och med 2017 som samhällsinvesteringar och finansieras via en övrig kreditram istället för som tidigare den generella låneramen enligt 7 kap. 1 § budgetlagen. Låneregleringen mot övrig kreditram skedde 2017, vilket förklarar skillnaden mellan åren.

Not 33

Övriga krediter i Riksgäldskontoret	18-12-31	17-12-31
Övrig Kreditram enligt 7 kap. 6 § budgetlagen		
Ingående balans	1 270 019	105 000
Årets nyupptagna lån	237 269	1 342 707
Årets amorteringar	-202 977	-177 688
Summa utgående balans Övrig kreditram RGK	**1 304 311**	**1 270 019**

Beviljad övrig kreditram enl 7 kap 6 § budgetlagen är 1 550 000 tkr. Av beredskapstillgångarna som omfattas av den övriga kreditramen är det bara varningsmaterielen (analog teknik) som lånefinansieras. Övriga beredskapstillgångar anslagsfinansieras. Se förklaring skillnaden mellan åren i not 32.

Not 34

Kortfristiga skulder till andra myndigheter	18-12-31	17-12-31
Skatteverket	15 539	15 728
Skatteverket, mervärdesskatt	3 024	4 649
Statens pensionsverk	5 984	5 554
Försvarshögskolan	8 368	12 341
FMV	2 740	440
Totalförsvarets forskningsinstitut	15 355	13 869
Övriga	12 495	21 352
Summa	**63 505**	**73 933**

Not 35

Leverantörsskulder	18-12-31	17-12-31
Inhemska leverantörer		
Specialfastigheter	13 948	12 116
Teliasonera Networks Sales AB	29 855	14 450
Teracom	88 337	48 835
Övriga	162 652	152 425
Utländska leverantörer		
Airbus	8 849	37 270
Hörmann Gmbh	722	822
Stibo Graphic A/S	471	320
Övriga	1 287	596
Summa	**306 121**	**266 834**

Under 2017 lade Rakelverksamheten fler beställningar mot Airbus jämfört med 2018. För Teracom gäller det omvända, Rakelverksamheten har lagt fler beställningar 2018 än 2017. Vad avser skillnaden för Telia beror den på tidsförskjutning i kvartalsfakturering.

Not 36

Övriga kortfristiga skulder	18-12-31	17-12-31
Personalens källskatt	15 326	15 828
Skuld till EU, valutakonto	-	5 321
Övriga skulder	598	65
Summa	**15 924**	**21 214**

Not 37

Periodavgränsnings-poster	18-12-31	17-12-31
Semesterlöneskuld inkl sociala avgifter m.m.	60 840	52 429
Upplupna löner inkl sociala avgifter m.m.	4 498	3 827
Övriga upplupna kostnader	3 804	9 579
Övriga oförbrukade bidrag, inomstatligt	6 777	4 062
Övriga oförbrukade bidrag, utomstatligt	9 435	10 754
Förutbetalda intäkter	276 028	100 643
Summa	**361 382**	**181 294**

Skillnaden mellan åren vad avser semesterlöneskuld beror på ökat antal anställda samt en ökning av outtagen semester.

Ökningen av förutbetalda intäkter förklaras av utbetalt rambidrag från SIDA för den internationella insatsverksamheten samt intäkter för det strategiska EU-lagret (Strategic Warehouse). Övriga oförbrukade bidrag, inomstatligt, består av tre bidrag som beräknas tas i anspråk om mer än tre månader men inom ett år och tre bidrag som beräknas tas i anspråk om mer än ett till tre år. Ytterligare ett bidrag förväntas tas i anspråk om mer än tre år.

Not 38
Anslag 2:2 ap.2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Från och med 2017 har tilldelade medel för anslag 2:2 ap.2 Förebyggande åtgärder mot jordskred m.m. höjts från 24 850 tkr till 74 850 tkr. Den högre anslagsnivån har medfört att MSB kunnat beviljat ansökningar från kommuner som legat vilande på grund av att ansökningar överstigit tidigare beviljade medel. Anslaget används också för bidrag till länsstyrelserna för arbete enligt förordningen (2009:956) om översvämningsrisker.

Not 39
Anslag 2:3 ap.2 Ersättning för räddningstjänst m.m.

Utfallet är helt beroende av de händelser som inträffar och när ansökan kommer in som ger rätt till ersättning från anslaget. Ersättningsanspråk från kommuner som sökt ersättning för sommarens skogsbränder samt kostnader för internationellt stöd översteg tilldelad anslagsnivå väsentligt. Anslagsnivån höjdes enligt höständringsbudgeten men inkomna ansökningar översteg även denna tilldelning. Då kommunerna har rätt till ersättning för räddningstjänst som medfört betydande kostnader har MSB betalat ut ersättningar som även innebär ett nyttjande av krediten. Dialog förs med regeringskansliet för att hantera kvarvarande ersättningsanspråk och komma i balans 2019.

Not 40
Anslag 2:4 ap.1 Viss internationell säkerhetsfrämjande och humanitär verksamhet

MSB disponerar anslaget först efter beslut av Regeringskansliet och det är avsett att finansiera vissa insatser. Regeringskansliet har inte fattat några beslut under 2018.

Not 41
Anslag 2:4 ap.5 Krisberedskap

Anslagsnivån justerades i enlighet med höständringsbudgeten i mitten av december med anledning av att medel flyttats till ny verksamhet och nya anslagsposter för hantering av sommarens skogsbränder. Eftersom beslutet kom så sent på året hade MSB ingen möjlighet att omsätta det i ytterligare beslut för nya utvecklingsprojekt eller annan verksamhet 2018.

De kostnader som frivilliga organisationer hade för samordning och frivilliga insatser med anledning av skogsbränderna och som inte kunde ersättas på annat sätt finansieras via denna högstpost och uppgår endast till drygt 1 mnkr.

Vad avser högstposten på 3 mnkr för nationell samordning av eftersläckningsarbete skogsbränder kommer större delen att falla ut 2019 då merparten av arbetet kommer att utföras. Motsvarande beloppsvillkor finns i regleringsbrevet för 2019.

Not 42
Anslag 2:6 ap.1 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Ökade kostnader med anledning av sommarens skogsbränder har föranlett ett högre utfall än tilldelad anslagsnivå, vilket innebär ett nyttjande av anslagskrediten. Då hanteringen skedde under sommarmånaderna kunde inte medarbetarna ta ut semester som planerat vilket medfört att myndighetens semesterlöneskuld ökat avsevärt i förhållande till tidigare år. Ökningen av semesterlöneskulden beror även på ökat antal anställda. Anslagsnivån ökade i enlighet med höständringsbudgeten men motsvarade inte de faktiska kostnaderna MSB hade för hanteringen av skogsbränderna.

Av anslaget har 114 337 tkr använts för att finansiera beredskap och indirekta kostnader för att genomföra internationella insatser.

Not 43
Anslag 1:1 ap. 41 Internationell civil krishantering

Anslaget finansierar insatser inom civil konflikthantering. Summan av högstposterna för beloppsvillkoren under anslaget överstiger tilldelade medel. Detta ger en flexibilitet att styra resurserna dit det är mest väsentligt, vilket kan ge skillnad mellan utfall och aktuellt beloppsvillkor.

Not 44
Anslag 1:10 ap.1 Klimatanpassning

Anslaget finansierar MSB:s kostnader för arbete enligt förordningen (2009:956) om översvämningsrisker.

Not 45
Totalt anslagsutfall

Redovisade nettoutgifter i anslagsredovisningen överensstämmer inte med intäkter av anslag i resultaträkningen beroende på att MSB även har anslagspåverkande poster i transfereringsavsnittet. Se vidare not 1.

Not 46
Inkomstitelredovisning

Det finns för närvarande inga skadeståndsärenden, där ersättning ska levereras in mot inkomsttitel.

Not 47
Bemyndiganderedovisningen

Det finns en avvikelse mellan bemyndiganderamen och de utestående åtagandena 2018 för anslag 2:4 ap.5 Krisberedskap. En del av avvikelsen förklaras av skillnaden mellan äskad ram för 2018 (900 mnkr) och den ram som tilldelades (1 200 mnkr). En annan anledning till avvikelse är försenade projekt som kommer att beslutas 2019. MSB bedömer dock att den tilldelade bemyndiganderamen för 2019 (1 000 mnkr) ligger på en rimlig nivå för att kunna hantera fluktuationer mellan åren. Utestående åtaganden kommer också öka kommande år bl.a. till följd av en ny bidragsperiod för länsstyrelser på fyra år med start 2019.

Not 48

	2018	2017
Kostnader enl resultaträkning	-2 244 205	-2 035 866
Justeringsposter i finansieringsanalysen		
Avskrivningar	352 296	337 523
Reaförluster	2 358	2 567
Avsättningar	8 605	-1 725
Summa	**-1 880 946**	**-1 697 501**

Not 49

	2018	2017
Intäkter avgifter och ersättningar enl resultaträkning	735 928	744 956
Justeringsposter i finansieringsanalysen		
Reavinster	-2 272	-45
Summa	**733 656**	**744 911**

Not 50
Finansiering av investeringar

Av årets nya lån från Riksgäldskontoret avser 94 263 tkr lån enl 7 kap 1§ budgetlagen och 237 269 tkr övrig kreditram enl 7 kap 6 § budgetlagen. Av årets amorteringar avser 32 877 tkr lån enl 7 kap 1 § budgetlagen och 202 977 tkr övrig kreditram enl 7 kap 6§ budgetlagen.

Not 51
MSB:s insynsråd

Ordförande:

Dan Eliasson, generaldirektör MSB fr.o.m. 20180305
Innehar uppdrag i följande styrelser och råd fr.o.m. 5 mars:

- MSB:s insynsråd, ordf,
- Regeringens Krishanteringsråd, ledamot
- Samverkansrådet mot terrorism, ledamot
- Mediernas beredskapsråd, ordf
- Rådet för samhällsviktiga kommunikationstjänster, ordf

Arbetsgivarverket, ordf styrelsen t.o.m. 30/4-2018
Kungafonden, ledamot fr.o.m. maj 2018

Nils Svartz, vikarierande generaldirektör MSB t.o.m. 20180304
Innehar uppdrag i följande styrelser och råd:
Hela 2018:

- Försvarshögskolan, styrelseledamot
- Rekryteringsmyndighetens insynsråd

Till och med 4 mars:

- MSB:s insynsråd, ordf
- Regeringens Krishanteringsråd, ledamot
- Samverkansrådet mot terrorism, ledamot
- Mediernas beredskapsråd, ordf
- Rådet för samhällsviktiga kommunikationstjänster, ordf

Kungafonden, ledamot t.o.m. april 2018

Insynsrådets ledamöter:

Lotta Olsson, riksdagsledamot ledamot i insynsrådet t.o.m. feb 2018

Åsa Lindestam, riksdagsledamot
Innehar uppdrag i följande styrelser och råd:
ledamot Försvarsmaktens insynsråd

Dan Persson, regionpolischef Polismyndigheten

Dennis Gyllensporre, generallöjtnant Försvarsmakten
Innehar uppdrag i följande styrelser och råd:
ledamot Kungliga Krigsvetenskapsakademien, styrelseledamot Anna Lindh Academy

Charlotte Petri Gornitzka, assisterande Generalsekreterare och biträdande exekutiv direktör UNICEF fr.o.m. 20181016
Tidigare arbetande ordförande OECD:s biståndskommitté

Olivia Wigzell, generaldirektör Socialstyrelsen
Innehar uppdrag i följande styrelser och råd:
styrelseordförande Örebro universitet, ordförande OECD:s hälsokommitté, ordförande Rådet för styrning med kunskap, styrelseledamot Världshälsoorganisationen (WHO) t.o.m. maj 2018

Peter Molin, länsråd Gotland

Ulrika Årehed Kågström, generalsekreterare Cancerfonden
Innehar uppdrag i följande styrelser och råd:
Kungliga Dramatiska teatern AB, Nordic Cancer Union, styrelseuppdrag Folkoperan AB t.o.m. april 2018, UICC – Union for International Cancer Control fr.o.m. okt 2018

Ulf Svahn, VD Svenska Petroleum och Biodrivmedel Institutet (SPBI)
Innehar uppdrag i följande styrelser och råd:
styrelseordförande Släckmedelscentralen SMC AB, styrelseordförande SPI Miljösaneringsfond AB och ledamot Oljekrisnämnden

Beatrice Ask, riksdagsledamot – ledamot i insynsrådet fr.o.m. mars 2018
Innehar uppdrag i följande styrelser och råd:
vice ordf. i Försvarsutskottet.

Not 52
Ersättningar och förmåner 2018

Ersättningar och förmåner till ledande befattningshavare och insynsrådets ledamöter enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag:

Ledande befattningshavare:

Generaldirektör: **Dan Eliasson** fr.o.m. 20180305. Löner och andra skattepliktiga förmåner 1 616 647 kronor exklusive sociala avgifter. Generaldirektören har rätt till pension enligt förordningen (2016:411) om tjänstepension. inkomstgaranti och avgångsvederlag till myndighetschefer. Inga andra avtal om pension finns.

Vikarierande Generaldirektör t.o.m. 20180304: **Nils Svartz**. Löner och andra skattepliktiga förmåner 1 176 370 kronor exklusive sociala avgifter. Generaldirektören har rätt till pension enligt förordningen (2016:411) om tjänstepension. inkomstgaranti och avgångsvederlag till myndighetschefer. Inga andra avtal om pension finns.

Insynsrådets ledamöter

Arvoden och andra skattepliktiga förmåner till insynsrådet (bokförts som en periodisering 2018, utbetalas under 2019).

	Belopp i kr
Åsa Lindestam	3 000
Dan Persson	4 500
Dennis Gyllensporre	3 000
Charlotte Petri Gornitzka	-
Olivia Wigzell	4 500
Peter Molin	4 500
Ulrika Årehed Kågström	3 000
Ulf Svahn	6 000
Beatrice Ask	6 000
Lotta Olsson	-
Totalt:	**34 500**

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Belopp anges i tusentals kronor	2018	2017	2016	2015	2014
Låneram för investeringar					
låneram enl 7 kap.1 § budgetlagen					
beviljad låneram	200 000	199 000	1 390 000	1 300 000	1 500 000
utnyttjad låneram	168 956	107 570	1 206 472	1 197 589	1 169 784
övrig kreditram enl 7 kap. 6 § budgetlagen					
beviljad låneram	1 550 000	1 550 000	300 000	300 000	300 000
utnyttjad låneram	1 304 311	1 270 019	105 000	109 076	118 533
Kontokredit på räntekonto					
beviljad kontokredit	400 000	400 000	400 000	400 000	300 000
maximalt utnyttjad kontokredit	74 743	46 471	40 308	167 968	223 283
Räntor räntekonto					
räntekostnader	1 216	487	464	221	301
ränteintäkter	-	10	10	15	8
Avgiftsintäkter disponeras					
beräknade enligt regleringsbrev	787 000	667 930	693 950	612 800	624 900
utfall	721 116	730 902	667 224	677 651	630 899
Avgiftsintäkter, ej disponeras					
beräknade enligt regleringsbrev	-	-	-	-	-
utfall	-	-	-	82 736	-
Anslagskredit för ramanslag					
beviljad anslagskredit	108 253	70 348	68 756	65 583	68 414
utnyttjad anslagskredit	51 916	6 713	152	0	0
Anslagssparande för ramanslag	**120 215**	**83 729**	**93 840**	**69 854**	**213 709**
intecknade åtaganden	-	-	5 500	-	-
Tilldelade bemyndiganden	**1 300 000**	**945 000**	**792 000**	**742 000**	**590 000**
totalt gjorda åtaganden	494 205	588 299	707 004	654 960	491 613
Medeltalet anställda [1)]	**1240**	**1068**	**1025**	**1039**	**1048**
Årsarbetskrafter [2)]	**1051**	**984**	**951**	**948**	**953**
Driftkostnad per årsarbetskraft	**1 797**	**1 724**	**1 691**	**1 771**	**1 806**
Årets kapitalförändring	**59 704**	**74 712**	**32 647**	**26 394**	**63 069**
Balanserad kapitalförändring	**146 035**	**93 099**	**30 841**	**-12 037**	**-9 919**

1) Av antalet anställda 2018 avser 96 st tillfälligt anställda i verksamheten för internationella insatser. Motsvarande siffra för 2017 var 98 st, 2016 85 st, 2015 94 st och 2014 106 st.

2) Av antalet årsarbetskrafter 2018 avser 91 st tillfälligt anställda i verksamheten för internationella insatser. Motsvarande siffra för 2017 var 91 st, 2016 84 st, 2015 81 st och 2014 94 st.

Intern styrning och kontroll

Bedömning av den interna styrningen och kontrollen 2018

MSB har en etablerad modell för arbetet med intern styrning och kontroll som är en integrerad del i MSB:s styrprocess (planerings- och uppföljningsprocessen). Som stöd i arbetet samt för att skapa överblick över målstruktur, risker och verksamhetsprocesser använder MSB ett planeringsverktyg (Stratsys) som används genomgående i hela organisationen. Myndighetens planeringsverktyg skapar goda förutsättningar för ett samlat underlag samt för en samlad redovisning av de omständigheter som ligger till grund för ledningens bedömning av den interna styrningen och kontrollen. MSB har även utvecklat och på ett tydligare sätt dokumenterat myndighetens olika verksamhetsprocesser. Inom ramen för myndighetens styrprocess finns flera underliggande processer som utgör väsentliga delar i myndighetens arbete med intern styrning och kontroll. Som kontrollmiljö används i första hand processen för verksamhetsplanering där myndighetens styrande dokument i form av arbetsordning, policydokument och interna föreskrifter utgör grundläggande utgångspunkter.

Uppföljning av verksamhet och ekonomi sker tre gånger per år. Redovisningen från respektive avdelning sker i en samlad och gemensam struktur i Stratsys liksom uppföljningen av de riskanalyser som avdelningarna gör utifrån förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll (FISK). På motsvarande sätt sker även uppföljning av de åtgärder som beslutats med anledning av internrevisionens liksom Riksrevisionens granskningar. Som en del av den interna kontrollen sker även veckoföredragningar för generaldirektören som innefattar förutom beslutsärenden också informations- och inriktningsföredragningar. Vid dessa tillfällen hanteras även risker och brister som internkontrollen identifierat i den löpande verksamheten.

MSB:s interna styrning och kontroll granskas av MSB:s internrevision. Information lämnas fortlöpande till generaldirektören om pågående och avslutade granskningar och internrevisionens iakttagelser och rekommendationer. Dessa dialoger och avstämningar kring identifierade brister och beslutade åtgärder utgör ett viktigt komplement till den interna styrningen och kontrollen.

Informationssäkerhet är en viktig förutsättning för myndighetens arbete. Som en del i den interna styrningen och kontrollen arbetar MSB systematiskt med att säkerställa informationssäkerheten inom myndigheten. Arbetet baseras bl.a. på genomförda riskanalyser och omfattar även granskning och kontroll av verksamheten. Det systematiska informationssäkerhetsarbete som MSB bedriver innebär att nya utvecklingsområden identifieras. Erfarenheter från arbetet visar bl.a. på behov av att ytterligare utveckla systematiken, uppföljningen samt förtydliga ansvar och roller. Detta visar även den granskning av informationssäkerheten på myndigheten som internrevisionen genomför. Utvecklingsbehov som identifieras kommer vara viktiga ingångsvärden till det fortsatta arbetet.

Brister som fångats upp i den interna styrningen och kontrollen samt i internrevisionens och Riksrevisionens granskningar bedöms och hanteras på ett systematiskt sätt inom myndigheten och den samlade bedömningen är att den interna styrningen och kontrollen därmed är betryggande.

Jag bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm den 19 februari 2019

Dan Eliasson
Generaldirektör

Bilaga 1

I bilaga 1 redovisas uppgifter i tabellform som kompletterar den redovisning som gjorts under respektive förmåga.

Tabell 1. Utbetalda medel till ideella organisationer från anslag 2:6 MSB

Utbetalda medel till ideella organisationer för genomförande av utbildningsverksamhet riktat till allmänheten.

Belopp i tkr	2018	2017	2016
Brandskyddsföreningen Sverige	6 600	6 500	6 500
Frivilliga radioorganisationen		50	200
Föreningen Räddningskårer i samverkan FRIS	1 200	1 125	1 090
Försvarsutbildarna	1 450	1 500	1 450
Pensionärernas Riksorganisation	1 500	1 500	1 500
Surfa Lugnt	250	300	350
Svenska Livräddningssällskapet	7 050	7 000	7 000
Svenska Lottakåren (Mpower)	2 500	2 500	2 500
Svenska Lottakåren (Sköt dig själv)	500	600	500
Svenska Röda Korset	6 050	6 000	6 000
Sveriges Civilförsvarsförbund	5 650	5 600	5 500
Sveriges Frivilliga Brandkårer	250	325	410
Summa	**33 000**	**33 000**	**33 000**

Tabell 2. Utbetalda medel till kommuner för förebyggande åtgärder från anslag 2:2

Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor. Följande kommuner har erhållit bidrag 2018.

Kommun	Utbet 2018 (tkr)
Översvämning	
Göteborg	2 448
Halmstad	3 000
Karlstad	6 148
Mölndal	3 857

Tabellen fortsätter!

Ras och skred	
Arvika	18 000
Göteborg	12 900
Halmstad	152
Lerum	4 710
Lomma	8 541
Partille	3 329
Kristianstad	8 151
Vännäs	1 200
Summa	**72 436**

Utöver ovanstående bidrag har MSB från anslaget också lämnat bidrag till länsstyrelser med 2 414 tkr för deras arbete i enlighet med översvämningsförordningen.

Tabell 3. Ersättning för räddningstjänst m.m. från anslag 2:3

MSB har till uppgift att lämna ekonomisk ersättning till kommunerna för räddningstjänstkostnader och för sanering av olja enligt 7 kap 2 och 3 §§ lagen om skydd mot olyckor. Anslaget ska användas till ersättning för miljöräddningstjänst. Anslaget får även användas för kostnader för stöd från andra länder samt ersättning av skada enligt 7 kap. 2§ punkt 2 Socialförsäkringsbalken. Ersättning betalas från anslag 2:3. Ersättning för räddningstjänst m.m. Ersättning har fördelats till följande.

Mottagare		Ersättning 2018 (tkr)
Ersättning för räddningstjänst	**Typ av händelse**	
Värnamo	Skogsbrand (2017-05)	13 270
Skinnskatteberg	Skogsbrand (2018-05)	354
Ersättning för räddningstjänst sommarens bränder		
Drabbade kommuner	Skogsbrand	198 983
Hjälpande kommuner	Skogsbrand	68 988
Frivilliga försvarsorganisationer	Skogsbrand	2 614
Utländskt flygstöd	Skogsbrand	40 638
Utländskt markstöd	Skogsbrand	19 611
Övriga ersättningar:		
Kustbevakningen	Miljöräddningstjänst	8 440
Kammarkollegiet	Ideell skada	172
Summa		**353 070**

Tabell 4. Finansiärer och intäkter för internationella insatser (Belopp i tkr)

Finansiär	2018	2017	2016
Sida	80 763	135 500	109 737
Anslag Regeringen	56 281	41 739	42 062
FN	6 652	2 327	3 720
EU	5 306	6 617	685
Kustbevakningen		998	
Summa (tkr)	**149 002**	**187 181**	**156 204**

MSB:s internationella insatser finansieras både med anslag- och avgiftsintäkter.
I tabellen ingår medel från, anslag 1:1:41 Internationell civil krishantering, anslag 2:4:1 Viss internationell säkerhetsfrämjande och humanitär verksamhet samt avgiftsintäkter.

Tabell 5. Fördelning av medel från anslag 2:4 Krisberedskap

Anslag 2:4 Krisberedskap anslagspost 5 ska användas för att finansiera åtgärder som stärker samhällets samlade beredskap och förmåga i samhällsviktig verksamhet att motstå allvarliga händelser och kriser samt till åtgärder som syfte till att skapa eller vidmakthålla en grundläggande försvarsförmåga. Nedan redovisas hur anslaget fördelar sig per kategori och av efterföljande tabeller finns en mer detaljerad beskrivning av fördelningen inom respektive kategori.

Belopp i tkr	2018	2017	2016
Centrala myndigheter exkl MSB	218 837	294 798	268 534
Länsstyrelser	106 533	138 500	127 045
MSB	186 643	123 791	116 943
Kommuner	470 178	409 381	354 625
Landsting	68 899	27 176	12 458
Frivilliga försvarsorganisationer	54 137	34 366	30 961
Forskning	127 962	115 768	126 576
Summa	**1 233 189**	**1 143 780**	**1 037 141**

Tabell 6. Bidrag till centrala myndigheter från anslag 2:4 Krisberedskap exklusive MSB

Belopp i tkr	2018	2017	2016
Arbetsförmedlingen		0	7 086
Finansinspektionen	4 479	2 821	2 540
FOI - Totalförsvarets forskningsinstitut		38 000	36 784
Folkhälsomyndigheten	12 000	12 474	11 746
Fortifikationsverket	924	855	600
Försvarets Radioanstalt	36 760	53 250	50 808
Försäkringskassan	2 570	0	300
Jordbruksverket	17 750		
Kustbevakningen	2 159	2 229	8 786
Lantmäteriet	2 035	4 585	5 500
Livsmedelsverket	16 993		
Luftfartsverket	5 683	6 200	3 545
Migrationsverket	2 800		
Post- och Telestyrelsen	5 316	140	
Polismyndigheten	20 000	21 000	28 500
Riksgälden		150	
Sjöfartsverket	7 272	6 336	2 802
SMHI	602	4 244	2 810
Skatteverket		2 034	
Socialstyrelsen	14 763	41 260	8 307
Statens energimyndighet		3 213	2 220
Statens Jordbruksverk		15 000	8 000
Statens Livsmedelsverk		28 407	34 475
Statens Servicecenter	2 249	1 105	
Statens Veterinärmedicinska Anstalt	17 345	14 472	21 292
Strålsäkerhetsmyndigheten	4 061	5 968	4 426
Totalförsvarets forskningsinstitut	9 735		
Trafikverket	19 300	21 500	17 400
Transportstyrelsen	1 021	220	1 520
Tullverket	1 220	0	
Summa årets bidrag	**207 035**	**285 462**	**259 449**
Slutreglering föregående års bidrag	-13 198	-15 663	-15 915
SOS Alarm AB (regleringsbrev villkor 12)	25 000	25 000	25 000
Summa	**218 837**	**294 798**	**268 534**

Tabell 7. Bidrag till länsstyrelser från anslag 2:4 Krisberedskap

Belopp i tkr	2018	2017	2016
Länsstyrelsen i Blekinge län		3 030	3 130
Länsstyrelsen i Dalarnas län	1 103	7 145	4 899
Länsstyrelsen i Gotlands län	2 619	11 074	4 157
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	1 960	3 620	2 900
Länsstyrelsen i Hallands	2 799	3 889	3 859
Länsstyrelsen i Jämtlands län	5 550	5 553	6 230
Länsstyrelsen i Jönköpings län		4 790	5 147
Länsstyrelsen i Kalmar län	2 670	3 450	5 000
Länsstyrelsen i Kronoberg	3 519	3 236	3 358
Länsstyrelsen i Norrbotten	4 635	5 180	4 157
Länsstyrelsen i Skåne län	6 200	6 200	6 715
Länsstyrelsen i Stockholms Län	8 400	10 000	9 200
Länsstyrelsen i Södermanlands län	800	3 725	2 975
Länsstyrelsen i Uppsala	20 965	4 550	4 472
Länsstyrelsen i Värmland	4 074	2 789	5 099
Länsstyrelsen i Västerbottens län	1 575	5 983	7 890
Länsstyrelsen i Västernorrlands län	1 533	2 220	2 556
Länsstyrelsen i Västmanlands län	2 320	2 650	2 650
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	5 590	13 371	8 295
Länsstyrelsen i Örebro	800	2 900	3 095
Länsstyrelsen i Östergötlands län	1 175	3 860	4 420
Summa årets bidrag	**78 287**	**109 215**	**100 203**
Slutreglering föregående års bidrag	-541	0	-146
Länsstyrelsernas ledningsplatser			
Drift	17 193	14 533	15 109
Utveckling	11 593	14 752	11 878
Summa ledningsplatser	**28 787**	**29 285**	**26 987**
Totalt bidrag till länsstyrelserna	**106 533**	**138 500**	**127 045**

Tabell 8. MSB:s andel av anslag 2:4 Krisberedskap

Belopp i tkr	2018	2017	2016
Förstärkningsmateriel	49 556	33 061	28 566
Skyddsrum	15 985	13 169	14 325
Övning	8 917	3 783	3 481
Avgift för Plis			
Utvecklingsprojekt inom krisberedskap	103 270	68 370	54 895
Övrig utvecklingsverksamhet	8 915	5 407	15 675
Summa	**186 643**	**123 791**	**116 943**

Tabell 9. Bidrag till kommuner från anslag 2:4 Krisberedskap

Belopp i tkr	2018	2017	2016
Ersättning till kommuner enligt LEH	272 802	264 768	260 321
Ersättning till kommuner för civilt försvar	100 000	50 000	
Bidrag abonnemangspris Rakel	37 000	37 000	37 000
Bidrag för kommunal ledning och räddningscentraler	59 572	56 883	56 158
Övriga utbetalningar avseende kommunal ledning och räddningscentraler	804	730	1 145
Summa bidrag till kommuner	**470 178**	**409 361**	**354 624**

Tabell 10. Bidrag till landsting från anslag 2:4 Krisberedskap

Belopp i tkr	2018	2017	2016
Ersättning till landsting enligt LEH	30 000	10 000	10 000
Ersättning till landsting för civilt försvar	30 000	10 000	
Bidrag för ledningsplatser	2 707	6 503	2 408
Övriga utbetalningar avseende ledningsplatser	6 192	673	50
varav SSIK	5 178	15	0
Summa bidrag till landsting	**68 899**	**27 176**	**12 458**

Tabell 11. Bidrag till frivilliga försvarsorganisationer från anslag 2:4 Krisberedskap samt MSB:s förvaltningsanslag (2:6)

Belopp i tkr	Utbetalt organisationsstöd (anslag 2:6)			Utbetalda uppdragsmedel (anslag 2:4) Organisation		
Organisation	**2018**	**2017**	**2016**	**2018**	**2017**	**2016**
Flygvapenfrivilligas Riksförbund (FVRF)	291	403	93	126	10	9
Frivilliga Automobilkårernas Riksförbund (FAK)	2 182	1 944	1 856	7 701	4 057	3 150
Frivilliga Flygkåren (FFK)	4 061	4 061	3 276	7 649	7 138	7 432
Frivilliga Motorcykelkårens Riksförbund (FMCK)	350		23			
Frivilliga Radioorganisationen (FRO)	965	426	1 219	2 500	1 700	1 200
Insatsingenjörernas riksförbund (IIR)	226		5	205	150	220
Riksförbundet Sveriges Lottakårer (SLK)	1 626	1 710	1 598	5 570	2 957	1 947
Sjövärnskårernas Riksförbund (SVK)	700	2 082	1 458	2 430	1 134	609
Sveriges Bilkårers Riksförbund	1 194	400	1 147	5 212	2 332	1 995
Svenska Blå Stjärnan (SBS)	3 058	3 124	3 333	6 679	5 224	4 800
Svenska Brukshundklubben (SBK)	1 759	1 055	1 925	3 688	1 599	1 856
Svenska Fallskärmsförbundet	262					
Svenska Försvarsutbildningsförbundet	1 581	2 754	878	4 138	2 607	2 177
Svenska Pistolskytteförbundet	466					
Svenska Röda Korset (SRK)	466	1 434	1 418	5 298	98	246
Svenska Skyttesportförbundet	466		5			
Sveriges Civilförsvarsförbund (SCF)	3 347	3 607	4 764	10 921	7 465	6 799
Summa	**23 000**	**23 000**	**23 000**	**62 117**	**36 471**	**32 439**
Slutreglering av föregående års bidrag				**-9 008**	**-8 106**	**-1 478**
Netto utbetalt till frivilligorganisationerna	**23 000**	**23 000**	**23 000**	**53 110**	**28 366**	**30 961**
Uppdragsersättning gällande Informationssatsning (anslag 2:4)					**6 000**	
Bidrag till frivilliga försvarsorganisationer	**23 000**	**23 000**	**23 000**	**53 110**	**34 366**	**30 961**

Ersättning gällande Skogsbränder (anslag 2:4)	**2018**
Frivilliga Radioorganisationen (FRO)	11
Riksförbundet Sveriges Lottakårer (SLK)	232
Sveriges Bilkårers Riksförbund	84
Svenska Blå Stjärnan	13
Svenska Röda Korset	688
Summa	1 028
Utbetalt till frivilliga försvarsorganisationer 2018 enligt tabell ovan	53 110
Totalt bidrag till frivilliga försvarsorganisationer från anslag 2:4	54 137

Tabell 12. Utbetalning av forskningsmedel från anslag 2:4 Krisberedskap

Belopp i tkr	2018	2017	2016
Chalmers Tekniska Högskola AB	1 443	1 593	3 237
FOI - Totalförsvarets forskningsinstitut	31 260	23 589	23 551
Försvarshögskolan	6 850	8 462	13 981
Göteborgs Universitet	5 818	7 070	5 073
Högskolan i Gävle			50
Högskolan i Skövde	3 272	3 089	1 053
Ideon AB	2 320	2 200	600
Institutet för Framtidsstudier	2 153	1 558	1 229
Institutet för Rymdfysik	4 800	2 148	2 162
Karlstads Universitet	4 828	2 683	3 790
Karolinska Institutet	662	504	337
Kungliga Tekniska Högskolan	7 243	7 887	6 481
Linköpings Universitet	9 743	10 094	10 260
Linné universitetet	150		
Lunds Universitet	11 307	6 389	4 907
Malmö Högskola	1 261	907	2 000
Mittuniversitetet	6 311	1 733	150
NordForsk		3 000	4 000
Polismyndigheten		50	
Regeringskansliet	19	122	
RISE Research Institutes of Sweden	2 023	1 400	
SICS East Swedish ICT AB	731	570	1 132
Statens geotekniska institut		297	
Stockholm Environment Institute			777
Stockholms Universitet	1 648	545	
Styrelsen för Svensk Brandforskning	4 110	2 781	2 653
Svenska Atlantkommittén			250
Sveriges lantbruksuniversitet	234	571	1 324
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	2 209	2 182	3 041
Sveriges Tekniska Forskningsinstitut			3 905
Södertörns högskola	581	1 530	566

Tabellen fortsätter!

Umeå Universitet	1 812	2 215	1 157
Uppsala universitet	800	1 810	1 810
Utrikespolitiska institutet		210	
Örebro Universitet	1 495	574	
Övriga	350	134	
Valutakursförluster		**0**	**52**
Återbetalning av forskningsbidrag	**-753**		
Erhållna bidrag för finansiering av forskning	**-700**	**-700**	**-700**
Netto utbetalt till Forskning	**113 983**	**97 196**	**98 828**
Studier (diverse utförare)	13 979	18 572	27 748
Summa forskning och studier	**127 962**	**115 768**	**126 576**

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

© Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)
651 81 Karlstad Tel 0771-240 240 **www.msb.se**
Publ.nr MSB1357 - februari 2019 ISBN 978-91-7383-924-2